



RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ
CZŁUCHÓW
W ROKU 2021





Człuchów, kwiecień 2022 r.

Przedkładam:

BURMISTRZ MIASTA

Ryszard Szybajło

Sporządziła na podstawie otrzymanych danych: Dorota Ciepłińska

Fot. na okładce: archiwum własne UM, fot. Dariusz Kępa



SPIS SKRÓTOWCÓW I SKRÓTÓW

- al. – aleja
- art. – artykuł
- CEIDG – Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
- CKK – Człuchowski Klub Koszykówki
- GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- dam³ – dekametr sześcienny (=1000 m³)
- DK – droga krajowa
- DPS – dom pomocy społecznej
- DW – droga wojewódzka
- ds. – do spraw
- Dz.U. – Dziennik Ustaw
- Dz.Urz. – Dziennik Urzędowy
- GIS – Główny Inspektorat Sanitarny
- godz. – godzina
- GPR – Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- ha – hektar
- im. – imienia
- jst – jednostka samorządu terytorialnego
- kat. – kategoria
- km² – kilometr kwadratowy
- KWW – Komitet Wyborczy Wyborców
- m² – metr kwadratowy
- m. – miasto
- MBP – Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie
- MDK – Miejski Dom Kultury w Człuchowie
- MEN – Ministerstwo Edukacji Narodowej
- Mg – megagram (=tona)
- MKiDN – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- MKS – Miejski Klub Sportowy
- MOF – Miejski Obszar Funkcjonalny
- MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie
- MRS – Miejska Rada Seniorów w Człuchowie
- MSP – małych i średnich przedsiębiorstw
- NGO – non government organization (organizacje pozarządowe)
- OChK – Obszar Chronionego Krajobrazu
- OHP – Ochotnicze Hufce Pracy
- ok. – około
- oprac. – opracowanie
- os. – osoba
- OSiR – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie
- PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Człuchowie

PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności
PFCC – Polska Federacja Campingu i Caravaningu
pocz. – początek
podst. – podstawa
poz. – pozycja
późn. – późniejsze
PSZOK – Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Człuchowie
pw. – pod wezwaniem
PZW – Polski Związek Wędkarski
r. – rok
REGON – Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
RFIL – Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
RM – Rada Miejska w Człuchowie
s.c. – spółka cywilna
SKT – Samodzielne Koło Terenowe
SML–W – Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko–Własnościowa
SP nr 1 – Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie
sp. – spółka
STO – Społeczne Towarzystwo Oświatowe w Człuchowie
ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie
św. – świętego
t.j. – tekst jednolity
tj. – to jest
TPD – Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
tys. – tysiąc
tzw. – tak zwany
UE – Unia Europejska
UKS – Uczniowski Klub Sportowy
ul. – ulica
UM – Urząd Miejski w Człuchowie
ust. – ustęp
UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku
w. – wiek
woj. – województwo
WOPR – Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
WOŚP – Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy
zał. – załącznik
zł – złotych
zm. – zmiany
z o.o. – z ograniczoną odpowiedzialnością
ZST – Zespół Szkół Technicznych im. Józefa Szymczaka w Człuchowie
ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych
ZZO – Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o.



SPIS TREŚCI

Spis skrótowców i skrótów	3
Spis treści.....	5
1. Wstęp	9
2. Informacje ogólne	9
3. Samorząd	14
3.1. Władze gminy.....	14
3.2. Urząd i podległe jednostki organizacyjne	15
3.3. Uchwały Rady Miejskiej i zarządzenia Burmistrza Miasta	17
4. Mieszkańcy miasta.....	19
5. Przedsiębiorcy	21
6. Stan finansów miasta.....	24
7. Realizacja polityk, programów i strategii	31
7.1. Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów	32
7.2. Statut Gminy Miejskiej Człuchów	35
7.3. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa.	36
7.3.1. Gminny Program Wspierania Rodziny	38
7.3.2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii	44
7.4. Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie	48
7.5. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi	52
7.6. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów	54
8. Realizacja zadań zleconych.....	55
8.1. Zadania związane z rejestracją aktów stanu cywilnego	55
8.2. Ewidencja ludności i dowody osobiste	56
9. Realizacja budżetu obywatelskiego.....	56
9.1. Zasady składania wniosków i ich ocena.....	57
9.2. Wybór przedsięwzięć do realizacji.....	60
9.3. Realizacja wybranych zadań	62
10. Spółki komunalne oraz jednostki organizacyjne gminy	64
10.1. Udziały miasta w spółkach komunalnych	65
10.2. Jednostki budżetowe.....	67

10.2.1.	Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki w Człuchowie.....	67
10.2.2.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie.....	68
10.2.3.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie	69
10.2.4.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie.....	71
10.3.	Samorządowy zakład budżetowy – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie ..	72
10.3.1.	Przychody i wydatki Ośrodka Sportu i Rekreacji w 2021 r.	73
10.3.2.	Działalność Ośrodka Sportu i Rekreacji w 2021 r.	74
10.4.	Instytucje kultury	76
10.4.1.	Miejski Dom Kultury w Człuchowie.....	76
10.4.2.	Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Janusza Korczaka w Człuchowie .	77
10.4.3.	Muzeum Regionalne w Człuchowie.....	79
11.	Pomoc społeczna oraz wsparcie dla rodzin.....	80
11.1.	Świadczenia pieniężne	81
11.1.1.	Świadczenia pieniężne pomocy społecznej.....	81
11.1.2.	Świadczenia pieniężne przyznawane na podstawie innych ustaw	82
11.2.	Świadczenia niepieniężne pomocy społecznej.....	83
11.2.1.	Praca socjalna i pomoc rzeczowa	83
11.2.2.	Usługi opiekuńcze	85
11.2.3.	Pobyt w domu pomocy społecznej	85
11.2.4.	Mieszkania chronione	87
11.2.5.	Ośrodki wsparcia	87
11.3.	Świadczenia rodzinne i wychowawcze oraz fundusz alimentacyjny.....	90
11.3.1.	Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego	91
11.3.2.	Świadczenia opiekuńcze.....	91
11.3.3.	Świadczenia rodzicielskie i świadczenia jednorazowe	93
11.3.4.	Świadczenia wychowawcze i program „Dobry start”	93
11.3.5.	Fundusz alimentacyjny	94
11.4.	Współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi.....	94
11.4.1.	Instytucje publiczne	94
11.4.2.	Organizacje pozarządowe.....	96
11.5.	Realizacja innych programów i zadań pomocowych.....	98
11.5.1.	Inne programy realizowane w 2021 r.	98
11.5.2.	Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego	99
11.5.3.	Realizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ...	100
11.5.4.	Centrum Aktywizacji i Integracji Seniorów	100
11.5.5.	Utworzenie Centrum Rodzin	101
12.	Działalność inwestycyjna	102
12.1.	Stan infrastruktury drogowej.....	102
12.2.	Najważniejsze inwestycje realizowane w 2021 r.....	102



12.2.1.	Inwestycje w infrastrukturę drogową	103
12.2.2.	Inne inwestycje	106
12.3.	Wykonanie wydatków inwestycyjnych w 2021 r.....	107
12.4.	Dofinansowania ze źródeł zewnętrznych realizowane w 2021 r.	109
13.	Gospodarka komunalna.....	112
13.1.	Gospodarowanie mieniem komunalnym.....	112
13.1.1.	Struktura gruntów miejskich.....	112
13.1.2.	Gospodarka nieruchomościami.....	113
13.2.	Gospodarka mieszkaniowa.....	115
13.2.1.	Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Człuchów	115
13.2.2.	Polityka mieszkaniowa Gminy Miejskiej Człuchów	118
13.3.	Gospodarowanie odpadami komunalnymi	119
13.4.	Utrzymanie czystości i porządku, urządzeń sanitarnych, wysypisk i zieleni miejskiej oraz unieszkodliwianie odpadów komunalnych	123
13.5.	Opieka nad zabytkami i cmentarzami komunalnymi	124
14.	Ochrona środowiska.....	124
14.1.	Zarządzanie zasobami przyrody	124
14.2.	Kąpieliska	126
14.3.	Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków	126
14.4.	Ochrona powietrza atmosferycznego	127
14.5.	Opieka nad zwierzętami	128
14.6.	Edukacja ekologiczna.....	129
15.	Planowanie przestrzenne	129
16.	Edukacja.....	131
16.1.	Szkoły, przedszkola i żłobki funkcjonujące w mieście	132
16.2.	Działalność SP nr 1 w roku szkolnym 2020/21	133
16.2.1.	Konkursy szkolne	135
16.2.2.	Kształtowanie postaw ekologicznych	136
16.2.3.	Wolontariat i samorząd uczniowski.....	136
16.3.	Działalność przedszkola miejskiego w roku szkolnym 2020/21.....	137
16.4.	Nagrody dla uczniów i nauczycieli	138
16.5.	Dofinansowania związane z edukacją.....	138
16.5.1.	Dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych	138
16.5.2.	Dowóz uczniów do szkół.....	139
17.	Działalność kulturalna	139
17.1.	Działalność Miejskiego Domu Kultury w 2021 r.	139
17.1.1.	Działania i osiągnięcia pracowni MDK w 2021 r.....	140

17.1.2.	Instytucje, organizacje i stowarzyszenia współpracujące z MDK	146
17.1.3.	Projekty realizowane wraz z innymi organizacjami	147
17.1.4.	Działania kulturalne, artystyczne i rozrywkowe o charakterze publicznym	150
17.2.	Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w 2021 r.	152
17.2.1.	Czytelnicy i użytkownicy biblioteki	152
17.2.2.	Księgozbiór i czasopisma	153
17.2.3.	Działania skierowane do czytelników i użytkowników	153
17.3.	Działalność Muzeum Regionalnego w 2021 r.	158
17.3.1.	Gromadzenie, opracowywanie i konserwacja zbiorów	158
17.3.2.	Działalność wystawiennicza	159
17.3.3.	Działalność edukacyjna, popularyzatorska i wydawnicza	162
18.	Współpraca zewnętrzna	163
18.1.	Działalność promocyjna	163
18.1.1.	Wydawnictwa i inne publikacje	164
18.1.2.	Promocja w mediach	166
18.1.3.	Materiały i wydarzenia promocyjne	167
18.1.4.	Nagrody Specjalne Burmistrza	168
18.1.5.	Wyróżnienia i nagrody dla miasta	171
18.2.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi	173
18.2.1.	Współpraca finansowa	173
18.2.2.	Rozliczenie przyznanych dotacji	184
18.2.3.	Współpraca pozafinansowa	185
18.2.4.	Osiągnięte wskaźniki i podsumowanie	185
18.3.	Współpraca z zagranicznymi miastami partnerskimi	188
Spis tabel	190	
Spis wykresów	191	
Spis fotografii	192	
Spis rysunków	193	



1. WSTĘP

Raport o stanie Gminy Miejskiej Człuchów w roku 2021 jest czwartym tego typu dokumentem opracowanym w związku z nowelizacją ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) wprowadzoną z początkiem kadencji 2018–2023 (pierwszej pięcioletniej od 1990 r. kadencji samorządu) przez ustawę z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych.

Raport zawiera szczegółowe informacje dotyczące funkcjonowania organu wykonawczego Gminy Miejskiej Człuchów przez pryzmat zadań stojących przed jednostkami samorządu terytorialnego szczebla gminnego, obrazujące przede wszystkim realizację: polityk, programów i strategii, uchwał rady miejskiej i budżetu obywatelskiego w roku 2021.

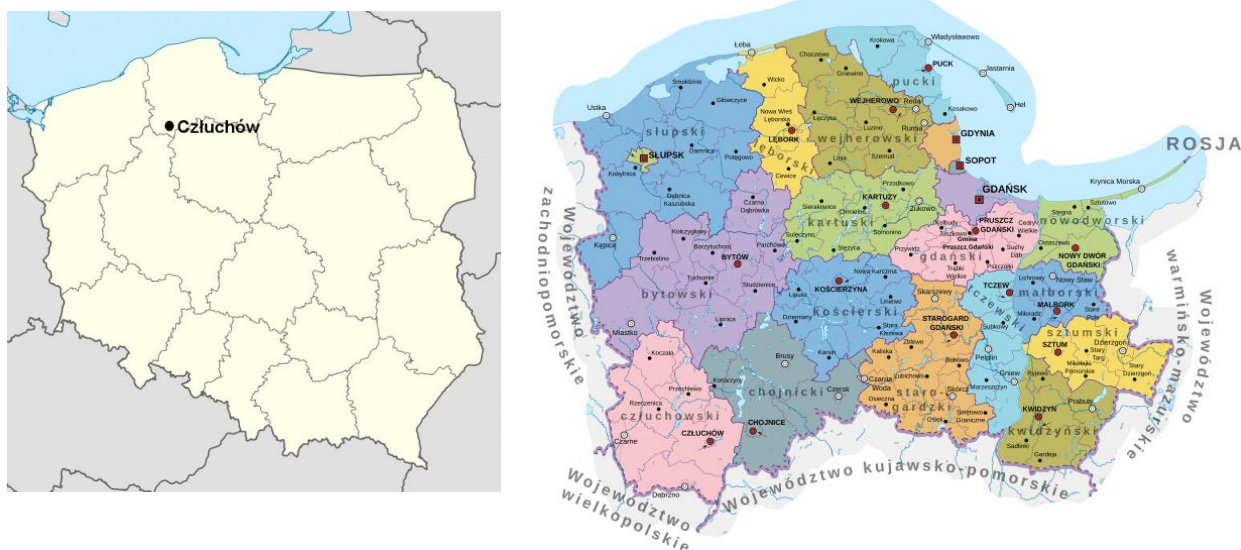
Rok 2021 był kolejnym rokiem zdominowanym przez pandemię koronawirusa, która nadal rzutowała na działalność organów Gminy Miejskiej Człuchów i na wskaźniki osiągnięte przez miasto w 2021 roku.

2. INFORMACJE OGÓLNE

Gmina Miejska Człuchów była jedną z trzystu dwóch gmin miejskich funkcjonujących w Polsce w 2021 r., jedyną tego typu gminą w powiecie człuchowskim i jedną z 22 – w województwie pomorskim (od 2019 r. ogólna liczba gmin w Polsce nie uległa zmianie). W Krajowym Rejestrze Urzędowym Podziału Terytorialnego Kraju stosowanym przez Główny Urząd Statystyczny tzw. TERYT – posiada identyfikator **220301 1**. Gmina Miejska Człuchów sąsiaduje tylko z jedną gminą – okalającą ją Gminą Człuchów, która ma charakter gminy wiejskiej.

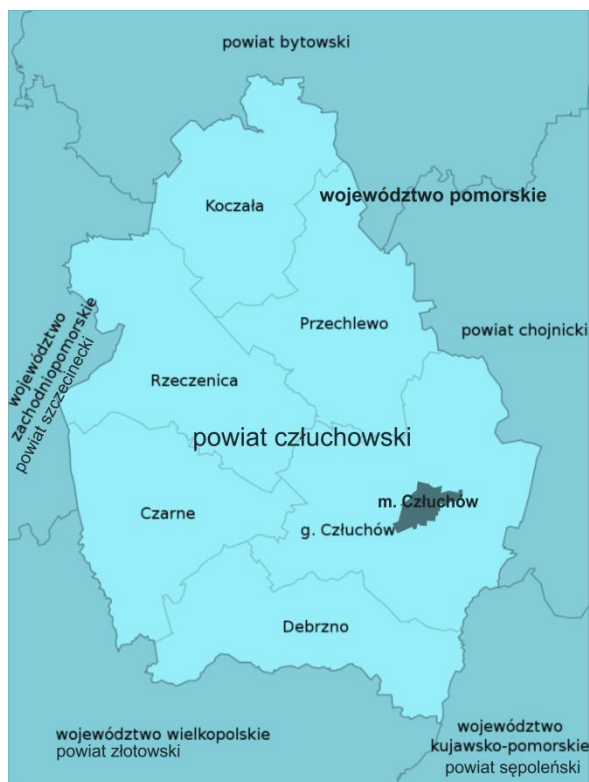
Człuchów pełni rolę lokalnego ośrodka administracyjnego w południowo-zachodniej części województwa pomorskiego. W Człuchowie mają siedzibę władze trzech różnych jednostek samorządu terytorialnego, oprócz gminy miejskiej także **powiatu człuchowskiego** oraz Gminy Człuchów.

Rysunek 1. Położenie Człuchowa na tle Polski i województwa pomorskiego.



Powiat człuchowski graniczy z pięcioma powiatami: chojnickim i bytowskim położonymi w tym samym województwie – pomorskim, i aż trzema położonymi w trzech różnych województwach: szczecińskim w woj. zachodniopomorskim, złotowskim w woj. wielkopolskim oraz sępoleńskim w woj. kujawsko-pomorskim.

Rysunek 2. Mapa powiatu człuchowskiego.



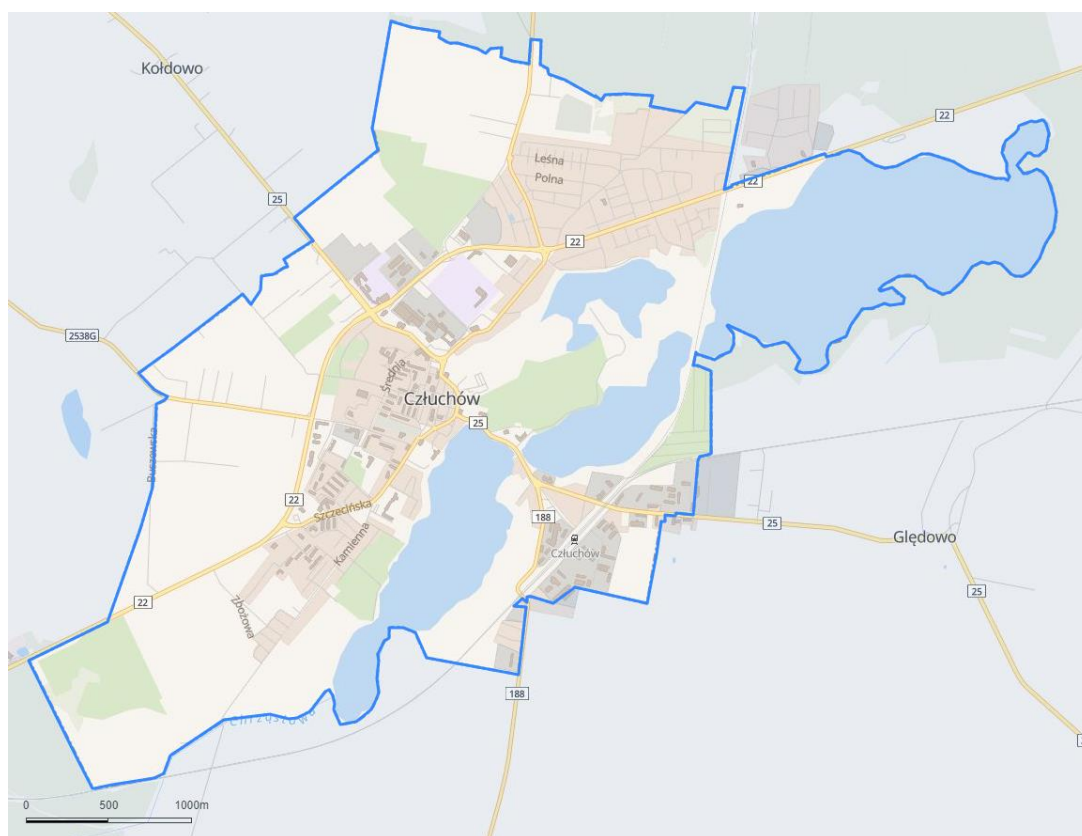
Źródło: oprac. wł. na podst. pl.wikipedia.org.



Pisana historia Człuchowa sięga początku XIV wieku. Gród otrzymał prawa miejskie 19 czerwca **1348 r.**, w roku 2021 przypadała więc 673. rocznica tego wydarzenia. W 2021 r. Człuchów był jednym z 954 miast w Polsce i nadal jednym z trzech w powiecie człuchowskim.

Powierzchnia miasta to od lat **1 278 ha**, co stanowi 0,79% powierzchni powiatu. **Granice** miasta mają charakter częściowo sztuczny, a częściowo naturalny – w miejscach, gdzie prowadzone są brzegami jezior i kompleksu leśnego. Położenie geograficzne miasta wyznaczają poniższe współrzędne geograficzne: **53° 39' 52" N, 17° 21' 36" E**.

Rysunek 3. Człuchów – zarys granic miasta.



Źródło: Geoportal Otwartych Danych Przestrzennych, e–mapa.net.

Pod względem fizycznogeograficznym miasto położone jest w północnej części mezoregionu **Pojezierza Krajeńskiego** stanowiącego część makroregionów Pojezierzy Południowopomorskich i podprovincji Pojezierzy Południowobałtyckich. Teren ten jest obszarem ostatniego zlodowacenia, występuje tu krajobraz młodogłacjalny. W granicach miasta znajdują się w całości **4 jeziora**: Urzędowe, Miejskie Małe, Miejskie Duże i największe – Jezioro Rychnowskie.

Podstawową wartością krajobrazową jest tu **Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich** położony na terenie Gminy Miejskiej Człuchów i Gminy Człuchów. Obejmuje on przede wszystkim wymienione wyżej jeziora i lasy. Został powołany w 1981 r. w celu ochrony wyróżniającego się krajobrazu i walorów przyrodniczych zespołu jezior polodowcowych, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem oraz pełnione funkcje ekologiczne. Zajmuje on obecnie obszar 670,19 ha. W granicach administracyjnych miasta znajduje się większość jego powierzchni – 437,02 ha.

Biorąc pod uwagę **dostępność komunikacyjną**, lokalizacja miasta jest dogodna ze względu na położenie na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych o randze dróg krajowych:

- droga krajowa nr 22 – łącząca zachód ze wschodem, zwana „berlinką” biegnąca od granicy polsko–niemieckiej w Kostrzynie do przejścia granicznego polsko–rosyjskiego w Grzechotkach;
- droga krajowa nr 25 – łącząca Pomorze Środkowe z aglomeracją wrocławską, biegnąca od Bobolic przez Bydgoszcz, Konin i Kalisz do Oleśnicy na Dolnym Śląsku.

Rysunek 4. Przebieg DK 22 i DK 25, przecinających się w Człuchowie.



Źródło: oprac. własne na podst. materiałów GDDKiA.



W Człuchowie bierze również początek droga wojewódzka nr 188 Człuchów – Piła, jest to trasa o długości 74,7 km, prowadzi przez Debrzno, Złotów i Krajenkę.

Na terenie Człuchowa znajduje się także kilka dróg powiatowych, są to:

- droga nr 2521G – ul. Sienkiewicza,
- droga nr 2538G – ul. Traugutta,
- droga nr 2564G – ul. Sobieskiego,
- droga nr 2565G – ul. Średnia.

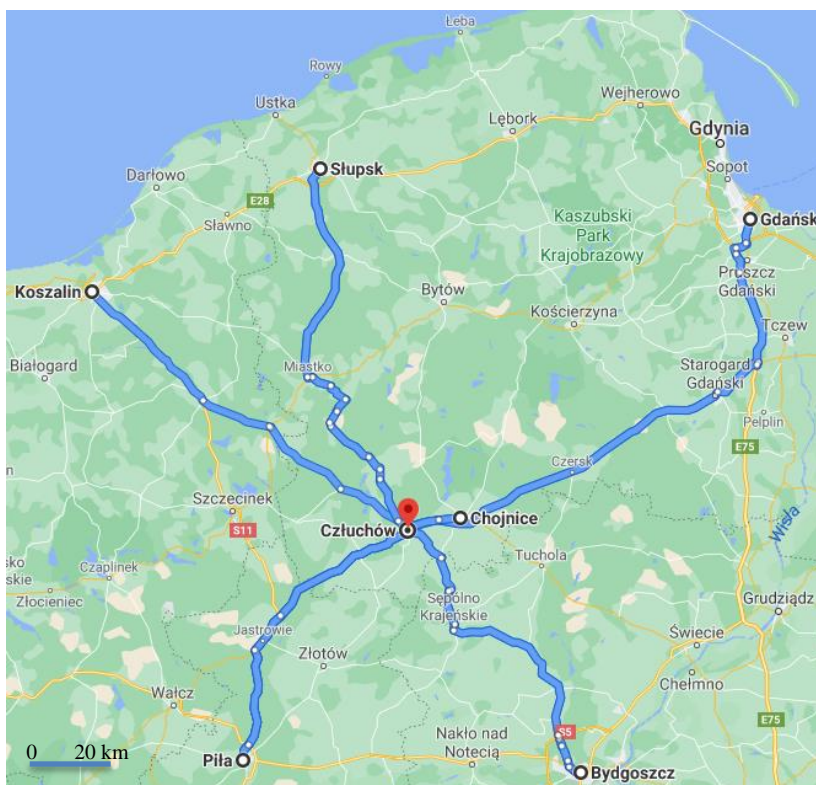
Ponadto przez Człuchów przebiega czynna linia kolejowa Chojnice–Szczecinek. Jest to część linii kolejowej nr 210 Chojnice–Runowo Pomorskie. Stacja w Człuchowie jest jedną z pięciu stacji kolejowych na tej linii na terenie powiatu człuchowskiego. Linia do Szczecinka była pierwszą linią kolejową prowadzącą przez Człuchów. Została uruchomiona w 1876 r. W roku 1903 został otwarty dworzec kolejowy w Człuchowie, a także linia kolejowa do Miastka, która obecnie jest nieczynna. Część tej linii funkcjonuje jedynie na trasie Człuchów – Przechlewo. Jest to jednak linia z ruchem towarowym o znaczeniu miejscowym. Wszystkie linie kolejowe przebiegające przez Człuchów są liniami niezelektryfikowanymi.

Pod względem liczby mieszkańców Człuchów zaliczany jest do małych miast, ponieważ, tak jak 738 polskich miast w 2021 r., liczył mniej niż 20 tys. mieszkańców. W mieście na dzień 1 stycznia 2021 r. zameldowanych było **12 931** stałych mieszkańców, natomiast na dzień 31 grudnia 2021 r. – **12 675**.

Gmina Miejska Człuchów pełni ważną rolę w regionie, jest **lokalnym ośrodkiem** administracyjnym, kulturalnym i edukacyjnym dla mieszkańców powiatu człuchowskiego. Miasto ma charakter usługowo–przemysłowy, dzięki funkcjonującym zakładom jest miejscem zatrudnienia dla mieszkańców Człuchowa i okolic. Na tle powiatu Człuchów wyróżnia się dużą gęstością zaludnienia (992 os./km²), małą powierzchnią (12,78 km² czyli 0,79% powierzchni powiatu) i wysokim wskaźnikiem jeziorności (22,79%).

Człuchów jest oddalony od większych ośrodków miejskich, odległości dzielące miasto od innych miast to: od Koszalina 99 km na południowy wschód, od Słupska 120 km na południe, od Gdańska 135 km na południowy zachód, od Bydgoszczy 90 km na północny zachód, od Szczecina 220 km na wschód, od Piły 80 km na północny wschód, od Chojnic 15 km na zachód.

Rysunek 5. Położenie Człuchowa względem większych ośrodków miejskich.



Źródło: opracowanie własne na podst. GoogleMaps.

Od stolicy kraju Człuchów dzieli odległość 356 km. Od najbliższego lotniska zapewniającego lotniczy transport krajowy i międzynarodowy, położonego w Bydgoszczy, miasto dzieli odległość 108 km. Jeśli wziąć pod uwagę transport morski, najbliższy Człuchowa położony jest pasażerski terminal portowy w Gdańsku, oddalony od miasta o 151 km.

3. SAMORZĄD

3.1. Władze gminy

Gmina jest podstawową jednostką samorządu terytorialnego w Polsce. Charakter gminy ma bezpośredni wpływ na funkcjonujące w niej organy, poprzez które realizuje swoje zadania. Liczba mieszkańców gminy determinuje liczebność rady gminy. Człuchów jest **gminą miejską**, co powoduje, że organem stanowiącym i kontrolnym jest rada miejska, a organem wykonawczym – **burmistrz**. Rada składa się ona z **15 radnych**, ponieważ Człuchów ma mniej mieszkańców niż 20 tys.



Rok 2021 był czwartym, a trzecim pełnym rokiem, kadencji organów gminy, obejmującej lata 2018–2023. Przez cały rok 2021 skład Rady Miejskiej w Człuchowie nie uległ zmianom. Prezydium rady nadal składało się z dwóch osób: **Przewodniczącego** Jerzego Górnego i **Wiceprzewodniczącego** Marka Marcinowskiego. Rada pracowała, bez zmian w analizowanym roku, w ramach pięciu komisjach stałych:

- Komisja **Rewizyjna** – pod przewodnictwem radnego Alfonsa Żebryka, złożona z 5 osób;
- Komisja **Skarg, Wniosków i Petycji** – pod przewodnictwem radnego Tomasza Golca, złożona z 4 osób;
- Komisja **Kultury, Edukacji i Sportu** – pod przewodnictwem radnego Henryka Krusińskiego, złożona z 8 osób;
- Komisja **Planowania, Budżetu i Infrastruktury Miejskiej** – pod przewodnictwem radnej Grażyny Misztal, złożona z 10 osób;
- Komisja **Spraw Społecznych** – pod przewodnictwem radnej Urszuli Trzebiatowskiej, złożona z 7 osób.

3.2. **Urząd i podległe jednostki organizacyjne**

Burmistrz Miasta Człuchów wykonuje zadania gminy – własne i zlecone, przy pomocy Urzędu Miejskiego w Człuchowie oraz ośmiu jednostek organizacyjnych. W 2021 r. niewielkim zmianom uległa struktura organizacyjna Urzędu Miejskiego, nowa struktura została wprowadzona Zarządzeniem Nr 0050.71.2021 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 21 czerwca 2021 r. w sprawie zmiany zarządzenia Nr 0050.109.2020 Burmistrza Miasta z dnia 16 listopada 2020 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędowi Miejskiemu w Człuchowie. W ramach struktury organizacyjnej według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. funkcjonują następujące referaty i samodzielne stanowiska:

- 1) Referat Finansowy;
- 2) Referat Inwestycji i Infrastruktury;
- 3) Referat Przestrzeni i Ochrony Środowiska;
- 4) Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa;
- 5) Referat Organizacyjny i Promocji Miasta;

- 6) audytor wewnętrzny;
- 7) Urząd Stanu Cywilnego;
- 8) Centrum Konsultacyjno–Informacyjne ds. Uzależnień
- 9) samodzielne stanowisko ds. oświaty;
- 10) samodzielne stanowisko ds. obronności i zarządzania kryzysowego (1/2 etatu);
- 11) samodzielne stanowisko ds. gospodarki mieszkaniowej (1/2 etatu);
- 12) obsługa prawna;
- 13) pracownicy stanowisk pomocniczych i obsługi.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. w Urzędzie Miejskim w Człuchowie zatrudnione były 43 osoby, w tym na stanowiskach urzędniczych 38 osób, na stanowiskach obsługi – 2 osoby i na pomocniczych – 3 osoby. Urząd zatrudnia wysoko wykwalifikowaną kadrę pracowniczą z dużym doświadczeniem zawodowym. Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach urzędniczych w 97% legitymują się wykształceniem wyższym.

W roku 2021 złożono 74 wnioski o udostępnienie informacji publicznej. W ciągu całego analizowanego roku nie wniesiono skarg na działalność Burmistrza, przeprowadzone zostały natomiast 4 kontrole:

- 1) przez Powiatową Stację Sanitarno–Epidemiologiczną w Człuchowie – Cmentarz Komunalny w Człuchowie,
- 2) przez Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Transportu Drogowego – liczba udzielonych licencji na wykonywanie zawodu przewoźnika drogowego,
- 3) przez Pomorski Urząd Wojewódzki z zakresu:
 - realizacji zadań zleconych gminom z zakresu administracji rządowej oraz prawidłowości i terminowości załatwiania skarg i wniosków,
 - realizacji zadań zleconych radom gmin z zakresu administracji rządowej oraz prawidłowości i terminowości załatwiania skarg i wniosków.

W Człuchowie funkcjonują także trzy rodzaje jednostek organizacyjnych podległych Gminie Miejskiej Człuchów, są to:

- jednostki budżetowe:
 1. Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki w Człuchowie,
 2. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie,
 3. Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie,



4. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie;

- samorządowy zakład budżetowy:

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie;

- instytucje kultury, dla których organem założycielskim jest Gmina Miejska Człuchów:

1. Miejska Biblioteka Publiczna im. doktora Janusza Korczaka w Człuchowie,
2. Miejski Dom Kultury w Człuchowie,
3. Muzeum Regionalne w Człuchowie.

3.3. Uchwały Rady Miejskiej i zarządzenia Burmistrza Miasta

W 2021 r. odbyło się **12** sesji Rady Miejskiej w Człuchowie, w tym **1** sesja nadzwyczajna. Rada podjęła **92** uchwały, dotyczyły one spraw:

- finansowych tj. budżetu miasta, wieloletniej prognozy finansowej, opłat lokalnych, udzielania pomocy finansowej – 31 uchwał,
- ochrony środowiska, w tym gospodarki odpadami komunalnymi – 11,
- inwestycji, infrastruktury, gospodarki przestrzennej i gospodarki nieruchomościami – 15,
- organizacyjnych Rady Miejskiej, w tym wyborów ławników, uchwalania planów pracy, wyborów uzupełniających – 2,
- edukacji i współpracy z organizacjami pozarządowymi – 5,
- pomocy społecznej – 7,
- regulaminów i nadania wyróżnień – 10
- rozpatrywania skarg, wniosków i petycji – 6 (4 skargi, 2 petycje)
- opieki nad zabytkami – 2
- strategii – 2.

Zgodnie z wymogami prawa **46** uchwał, będących aktami prawa miejscowego, zostało opublikowanych w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego. Najwięcej tego typu uchwał dotyczyło ochrony środowiska i gospodarki odpadami – 18 oraz spraw związanych z budżetem miasta – 12. Ponadto 3 akty były związane z planowaniem przestrzennym, a 2 – z gospodarką mieszkaniową.

Burmistrz Miasta w 2021 r. wydał **174** zarządzenia dotyczące następujących spraw:

- finansów gminy w zakresie zmian w planach finansowych, rachunkowości, przeprowadzenia inwentaryzacji – 68 zarządzeń,
- gospodarki nieruchomościami i spraw mieszkaniowych – 37,
- spraw kadrowych (ogłaszanie naboru na wolne stanowiska w Urzędzie i jednostkach organizacyjnych, powierzanie stanowisk itp.) – 2,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi (m.in. ogłaszanie konkursów w sprawie udzielania dotacji) – 20,
- pomocy społecznej – 3,
- ochrony środowiska – 6,
- inwestycji i zamówień publicznych – 7,
- edukacji – 1,
- spraw organizacyjnych, w tym z zakresu zarządzania kryzysowego – 30.

Trzy zarządzenia burmistrza miasta wydane w 2021 r. zostały opublikowane jako akty prawa miejscowego w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego:

- 1) Zarządzenie Nr 0050.13.2021 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 13 stycznia 2021 r. w sprawie ustalenia wysokości opłat za usługi świadczone przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie – Dz. Urz. Woj. Pom. z dnia 8 lutego 2021 r. poz. 488;
- 2) Zarządzenie Nr 0050.28.2021 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie zatwierdzenia danych dotyczących czynszów najmu lokali mieszkalnych nienależących do publicznego zasobu mieszkaniowego – Dz. Urz. Woj. Pom. dnia 25 lutego 2021 r. poz. 780.
- 3) Zarządzenie Nr 0050.174.2021 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 31 grudnia 2021 r. w sprawie ustalenia wysokości opłat za usługi świadczone przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie (spowodowało utratę mocy obowiązującej przez pierwsze z powyższych zarządzeń) – Dz. Urz. Woj. Pom. z dnia 2 lutego 2022 r. poz. 346.

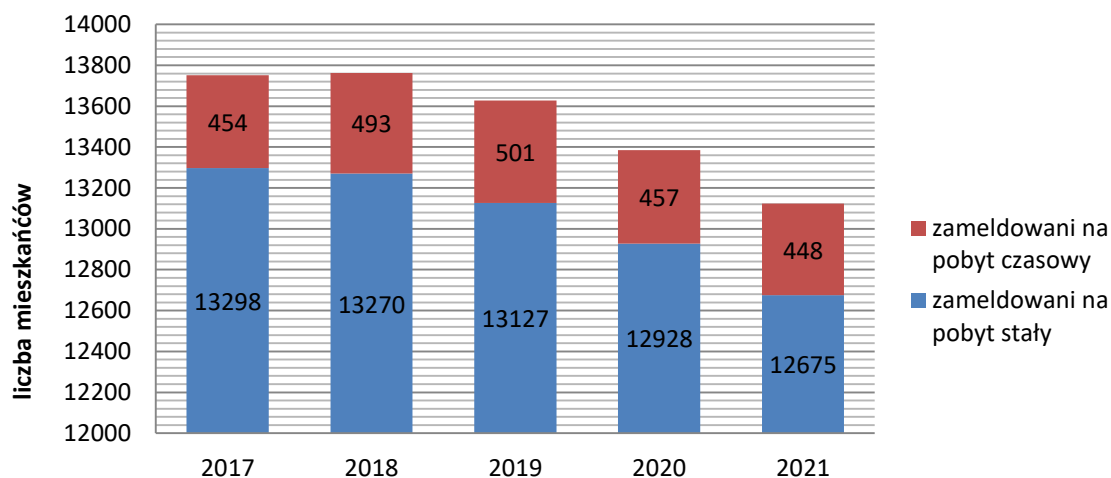


4. MIESZKAŃCY MIASTA

W okresie od początku do końca 2021 r. liczba mieszkanek i mieszkańców zameldowanych na pobyt stały zmniejszyła się o 253 osób, przez co na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiła **12 675 osób**, w tym **6 706** kobiet i **5 969** mężczyzn. W odniesieniu do poszczególnych kategorii wiekowych:

- liczba mieszkanek w wieku przedprodukcyjnym (do 18 roku życia) wynosiła 1 035 osób, a liczba mieszkańców 1 083 osób,
- liczba mieszkanek w wieku produkcyjnym (18–60 lat) wynosiła 3 424 osób, a liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (18–65) wynosiła 3 830,
- liczba mieszkanek w wieku poprodukcyjnym wynosiła 2 247, a liczba mieszkańców: 1056.

Wykres 1. Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy w ostatnim dniu roku w latach 2017–2021.



Źródło: oprac. własne na podst. danych UM.

Liczba osób zameldowanych na pobyt czasowy na terenie miasta Człuchów na koniec 2021 r. wyniosła **448**. Większość spośród nich (230 osób) to mężczyźni.

W 2021 r. odnotowano **1 014** zdarzeń związanych z migracją osób tj. zameldowania i wymeldowania na pobyt stały i czasowy, zgłoszenia wyjazdów na pobyt stały i czasowy oraz zgłoszenia powrotu z pobytu czasowego. Migracje przebiegały w kierunku z miasta do wsi, co związane jest z lokalizacją budownictwa jednorodzinne na terenach podmiejskich, z zastrzeżeniem, że budownictwo jednorodzinne realizowane jest na wsi przez osoby pracujące i związane z miastem. Drugim powodem migracji

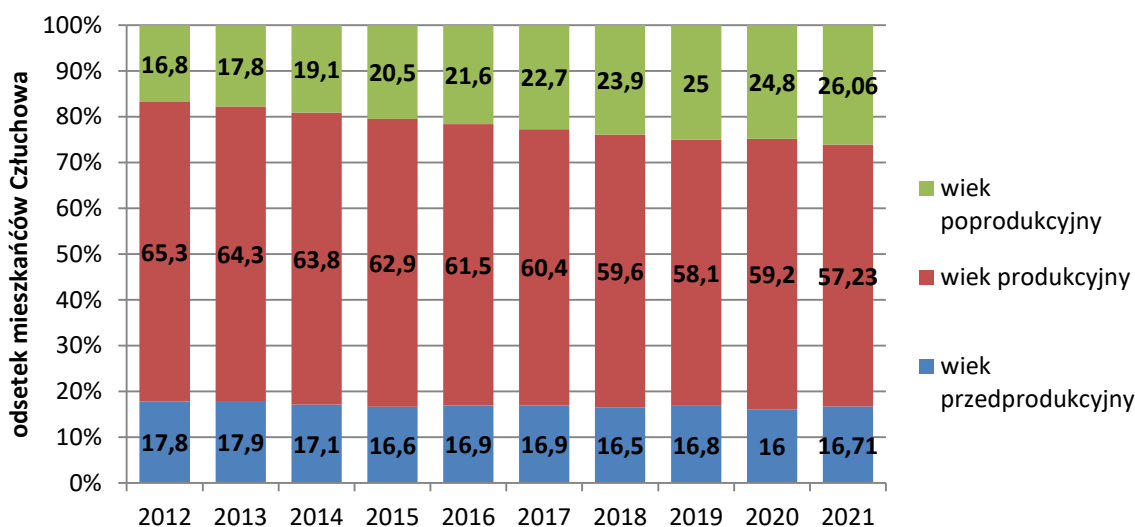
ludności są względy ekonomiczne, co łączy się z wyjazdem osób do większych ośrodków miejskich lub za granicę.

W 2021 r. zostało zameldowanych na pobyt czasowy **233 cudzoziemców**, głównie obywateli Ukrainy, ale również: Chin, Egiptu, Mołdawii, Rumunii, Estonii, Syrii, Bangladeszu, Węgier. W ciągu roku nadano **208 numerów PESEL** w związku z zameldowaniem cudzoziemców, dzieciom urodzonym poza granicami kraju przy zameldowaniu lub przy składaniu wniosku o dowód osobisty oraz na podstawie odrębnych przepisów dla cudzoziemców przebywających na terenie miasta Człuchowa bez zameldowania.

W 2021 r. zostało zameldowanych na pobyt stały **86 nowonarodzonych** mieszkańców, w tym: 36 dziewczynek i 50 chłopców. W tym samym okresie zmarło **190** osób, w tym: 73 kobiety i 97 mężczyzn. Wobec tego współczynnik przyrostu naturalnego w 2021 r. był ujemny i wyniósł **-104 osoby**, czyli kształtował się na poziomie **-8,21%**.

W strukturze ludności Człuchowa od ponad 10 lat systematycznie wzrasta odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem oraz współczynnik feminizacji. Inną zauważalną w ciągu tego okresu tendencją jest wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym i spadek – w wieku produkcyjnym. Dość stabilny jest odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, który w ciągu ostatnich 10 lat utrzymywał się w przedziale 17,9–16%.

Wykres 2. Udział ludności Człuchowa według ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w latach 2012–2021.



Źródło: opracowanie własne na podst. danych GUS i UM.

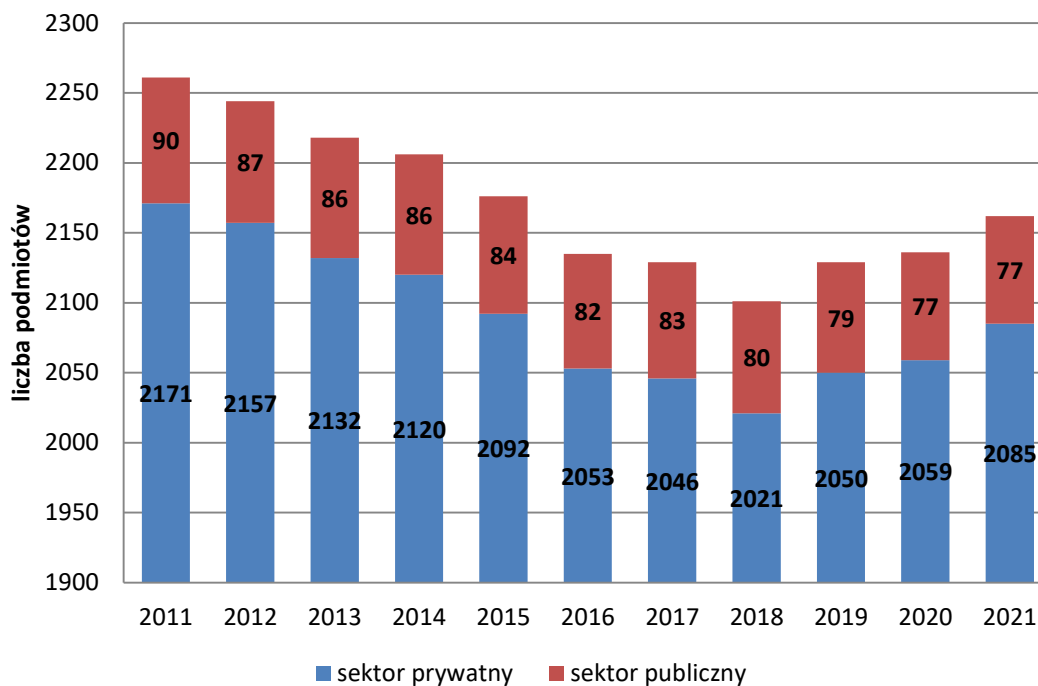


Jeszcze 10 lat temu odsetek mieszkańców Człuchowa w wieku przedprodukcyjnym był nieco wyższy od odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. Pierwszy wskaźnik systematycznie lecz w niewielkim stopniu maleje, drugi natomiast – wzrasta, lecz znacznie szybciej niż pierwszy maleje. I tak w 2013 r. obydwa wskaźniki były niemal równie (17,9% i 17,8%), a obecnie pierwszy jest o połowę wyższy od drugiego. Jest to jednak tendencja ogólnopolska, charakterystyczna nie tylko dla miast takich, jak Człuchów.

5. PRZEDSIĘBIORCY

Według rejestru REGON – krajowego rejestru wszystkich oficjalnych podmiotów gospodarki narodowej (zawierającego dane m.in. osób prawnych, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej) na koniec 2021 r. w Człuchowie wpisanych było **2 170** podmiotów, z tego w sektorze prywatnym 2085 podmiotów, a w sektorze publicznym – 77 podmiotów. Zmianę liczby podmiotów gospodarczych w tych sektorach w ostatniej dekadzie prezentuje poniższy wykres.

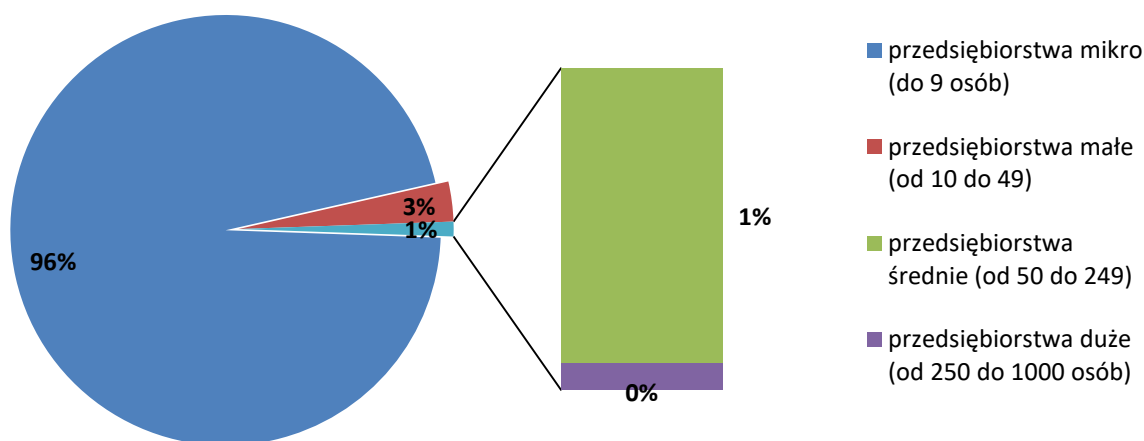
Wykres 3. Podmioty gospodarcze według rejestru REGON w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2011–2021.



Źródło: opracowanie własne na podst. danych GUS.

Biorąc pod uwagę liczbę pracowników zatrudnionych w podmiotach zarejestrowanych w Człuchowie w strukturze przedsiębiorstw największy udział mają podmioty **mikro**, czyli zatrudniające do 9 pracowników, stanowią one około 96% podmiotów. Podmioty **małe**, czyli posiadające zatrudnienie od 10 do 49 osób stanowią 3%, podmioty **średnie**, zatrudniające od 50 do 249 osób – 1%, natomiast podmioty **duże** zatrudniające powyżej 250 osób stanowią poniżej 1% liczby wszystkich podmiotów gospodarczych. W Człuchowie nie funkcjonuje żadne przedsiębiorstwo zatrudniające powyżej 1 tys. osób. W ostatnim dziesięcioleciu omawiane wskaźniki struktury przedsiębiorstw nie ulegały większym zmianom.

Wykres 4. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w Człuchowie w 2021 r. pod względem liczby zatrudnionych osób.

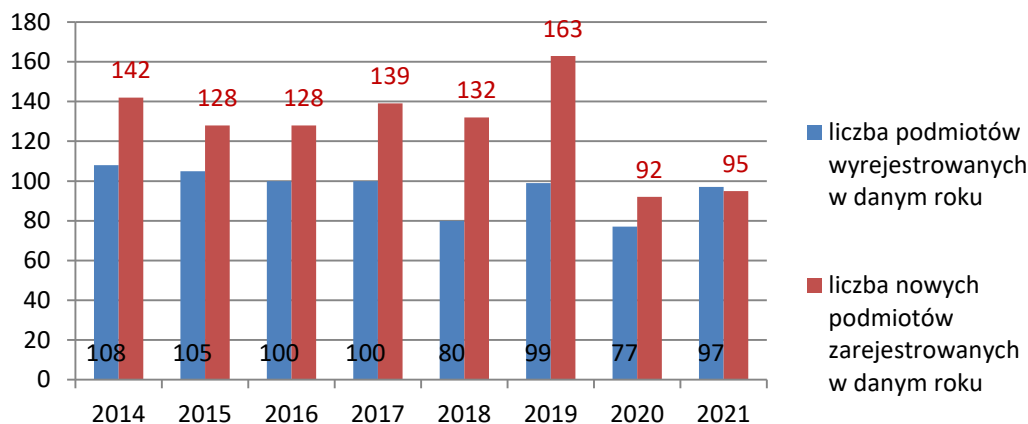


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W rejestrze CEIDG w 2021 r. zarejestrowano w gminie **95 nowych** przedsiębiorców. Najczęściej przedmiotem działalności tychże przedsiębiorstw było: budownictwo, sprzedaż detaliczna, naprawa pojazdów, transport. W tym samym czasie wyrejestrowano **97** przedsiębiorców osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Najczęściej przedmiotem działalności wyrejestrowanych podmiotów było: budownictwo i sprzedaż detaliczna.



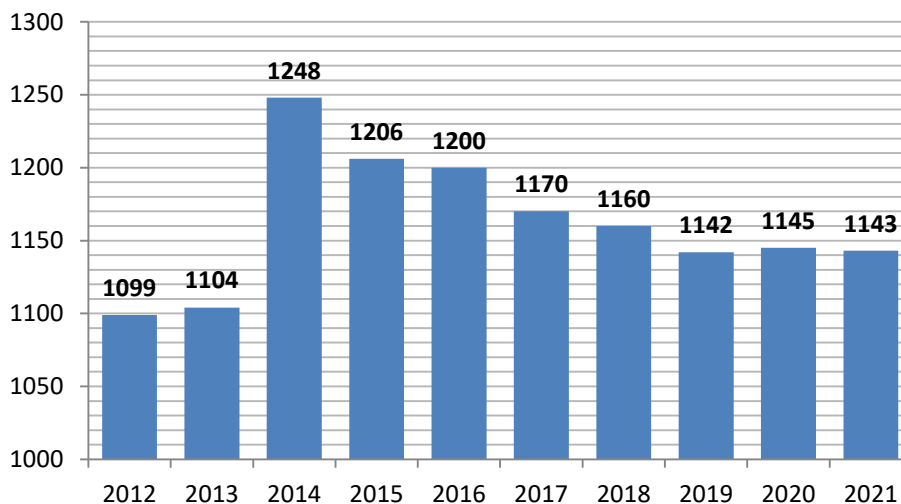
Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych oraz nowo zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2014–2021.



Źródło: opracowanie własne na podst. danych UM.

Ogółem według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. w rejestrze CEIDG Gminy Miejskiej Człuchów zarejestrowanych było **1 143** przedsiębiorców.

Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w latach 2012–2021.



Źródło: opracowanie własne na podst. danych UM.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. 51 podmiotów posiadało zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych.

6. STAN FINANSÓW MIASTA

Budżet Gminy Miejskiej Człuchów został przyjęty uchwałą Nr XXV.220.2020 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 14 grudnia 2020 r. W trakcie roku był zmieniany 27 razy. Na zakończenie roku 2021 budżet zamknął się kwotami przedstawionymi w poniższej tabeli.

Tabela 1. Budżet Gminy Miejskiej Człuchów w 2021 r.

Wyszczególnienie	Plan	Wykonanie	% wykonania
Dochody, w tym:	69 406 029,06	75 166 083,36	108,30
bieżące	64 219 190,40	68 823 295,69	107,17
majątkowe	5 186 838,66	6 342 787,67	122,29
Wydatki, w tym:	80 791 691,06	76 013 934,31	94,09
bieżące	62 339 980,25	58 370 204,18	93,63
majątkowe	18 451 710,81	17 643 730,13	95,62
Wynik budżetu	- 11 385 662,00	- 847 850,95	
Przychody	13 716 495,96	14 367 840,16	104,75
Rozchody	2 330 833,96	2 330 833,96	100,00
Wolne środki:	0,00	10 530 272,01	
Nadwyżka, w tym:		658 883,24	
z tytułu przeznaczenie dochodów z różnych opłat za korzystanie ze środowiska		4 053,49	
z tytułu opłaty za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych		302 882,15	
z tytułu opłaty za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym		49 609,26	
z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi		213 266,21	
z tytułu realizacji projektu „Laboratoria przyszłości”		59 238,23	
z tytułu realizacji projektu „Utworzenie Centrum Rodzin”		29 833,90	

Źródło: dane UM.



Według planu budżet roku 2021 to budżet z deficytem na poziomie 11 385 662,00 zł, natomiast wykonanie to **deficyt** w wysokości **847 850,95 zł** będący wynikiem wyższego niż planowano wykonania dochodów oraz niższego wykonania wydatków (głównie bieżących). Wyższe niż planowano wykonanie dochodów dotyczy dochodów zarówno bieżących jak i majątkowych. Niższe wykonanie wydatków wynika z faktu prowadzenia polityki oszczędnościowej bez zmniejszania jakości wykonywanych usług i realizowanych zadań oraz z rezygnacji z niektórych przedsięwzięć w związku z COVID-19. Przychody wykonano nieco powyżej planu, natomiast rozchody wykonano na zaplanowanym poziomie i w związku z tym po zamknięciu roku w budżecie pozostały wolne środki i nadwyżka w łącznej w wysokości **11 189 155,25 zł**.

Wykonanie wydatków przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Wykonanie wydatków według poszczególnych rodzajów w 2021 r.

Wyszczególnienie	Plan (po zmianach)	Wydatki wykonane	Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (art. 191 ust. 2 i ust. 3 ustawy o finansach publicznych)
WYDATKI OGÓŁEM	80 791 691,06	76 013 934,31	0,00
z tego:			
Wydatki bieżące	62 339 980,25	58 370 204,18	0,00
z tego:			
– wydatki jednostek budżetowych, z tego:	31 470 836,95	28 732 959,640	0,00
– wynagrodzenia i składki od nich naliczane	16 969 219,87	16 060 363,35	0,00
– wydatki związane z realizacją ich zadań statutowych	14 501 617,08	12 672 596,29	0,00
– dotacje na zadania bieżące	8 856 301,30	8 645 875,53	0,00
– świadczenia na rzecz osób fizycznych	20 751 067,00	20 385 606,16	0,00
– wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	524 631,00	379 736,45	0,00
– wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji	137 144,00	0,00	0,00
– obsługa długu	600 000,00	225 026,40	0,00
Wydatki majątkowe	18 451 710,81	17 643 730,13	1 658 000,00
z tego:			
– wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	2 365 208,66	1 887 662,46	0,00

Źródło: dane UM.

W roku 2021 Gmina Miejska Człuchów realizowała zadania z udziałem środków z Unii Europejskiej w łącznej kwocie **2 267 398,91 zł**.

W trakcie roku z budżetu Gminy Miejskiej udzielono następujących dotacji:

1. dla jednostek spoza sektora finansów publicznych:
 - a) dotacje celowe dla stowarzyszeń – 478 785,66 zł
 - b) dotacja celowa dla niepublicznych żłobków – 402 930,00 zł
 - c) dotacja celowa dla niepublicznych jednostek systemu oświaty – 25 515,27 zł
 - d) dotacja podmiotowa dla niepublicznych jednostek systemu oświaty – 4 468 130,60 zł
 - e) dotacja celowa dla osób fizycznych i prawnych – 201 410,15 zł
2. dla jednostek sektora finansów publicznych:
 - a) dotacje podmiotowe dla instytucji kultury – 2 532 466,00 zł
 - b) dotacja przedmiotowa dla zakładu budżetowego – 855 000,00 zł
 - c) dotacja celowa dla zakładu budżetowego – 350 000,00 zł
 - d) dotacja celowa na pomoc finansową pomiędzy jst – 244 348,15 zł.

W trakcie roku nie realizowano żadnych zadań bieżących na podstawie porozumień pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego. Udzielono natomiast pomocy finansowej Powiatowi Człuchowskiemu na zadania inwestycyjne dotyczące budowy dróg.

Jednostki oświatowe zgromadziły na rachunku dochodów własnych kwotę 11 883,49 zł, które wydatkowały w tej samej wysokości.

Zadania z zakresu administracji rządowej wykonano na kwotę 20 572 594,18 zł na co otrzymano dotację celową w takiej samej wysokości.

W roku 2021 uzyskano dochody związane z korzystaniem ze środowiska na poziomie 19 945,41 zł, które w kwocie 17 966,51 zł wydatkowano na zadania związane z ochroną środowiska. Wykonane dochody w tym zakresie są o 1 978,90 zł wyższe od wykonanych wydatków, w związku z tym planuje się dodać do wydatków na ochronę środowiska w roku 2022, z uwzględnieniem salda z roku 2020 w kwocie 2 074,59 zł, plan w wysokości 4 053,49 zł.

W trakcie roku otrzymano dochody z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu w kwocie 543 718,05 zł i przeznaczono je na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Wydatki na



realizację programu wyniosły 387 919,57 zł. Wykonane dochody w tym zakresie są o 155 798,48 zł wyższe od wykonanych wydatków, w związku z tym planuje się dodać do wydatków na przeciwdziałanie alkoholizmowi i zwalczanie narkomanii w roku 2022 wskazaną różnicę powiększoną o 196 692,93 zł stanowiącą rozliczenie roku 2020.

W zakresie systemu gospodarki odpadami Gmina Miejska Człuchów otrzymała dochody w kwocie 3 935 461,05 zł i wydatkowała je w kwocie 3 707 729,75 zł. Różnica między wydatkami a dochodami w roku 2021 wynosi 227 731,30 zł. System gospodarki odpadami w roku 2020 kasowo zamknął się deficytem na poziomie 14 465,09 zł. Po uwzględnieniu tych wielkości wydatki systemu gospodarki odpadami na rok 2022 zwiększą się o 213 266,21 zł.

Przychody budżetu zostały wykonane na poziomie 14 367 840,16 zł, a rozchody 2 330 833,96 zł. W trakcie roku nie zaciągnano kredytu.

Utworzona w budżecie rezerwa ogólna nie została rozdysponowana w kwocie 43 614,75 zł, natomiast rezerwa celowa na realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego w kwocie 195 000,00 zł nie została uruchomiona w trakcie roku.

Analiza wykonania budżetu Gminy Miejskiej Człuchów za 2021 r. nie budzi zastrzeżeń co do jego przebiegu. Zadania bieżące i inwestycyjne zostały wykonane zgodnie z zaplanowanym i zmodyfikowanym w trakcie roku planem. W trakcie roku nie wystąpiły żadne przesłanki mogące istotnie wpłynąć na zachwianie gospodarki finansowej w Gminie Miejskiej Człuchów mimo niesprzyjających warunków związanych z pandemią. Przyczyny odchyień wykonania dochodów i wydatków przekraczające 10% na poziomie działów zamieszczono w części opisowej sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Miejskiej Człuchów za 2021 rok. Skutki obniżenia górnych stawek podatkowych oraz skutki udzielonych zwolnień na podstawie uchwał i decyzji Burmistrza oraz przebieg windykacji należności wraz z podaniem zadłużenia podmiotów względem Gminy Miejskiej Człuchów zamieszczono w opisowej części sprawozdania dot. dochodów.

Analizę przedsięwzięć zawartych w Wieloletniej Prognozie Finansowej przedstawiono w załączniku do sprawozdania z wykonania budżetu.

Wszelkie zobowiązania finansowe realizowane są terminowo przy zachowaniu płynności finansowej. Wykazana w sprawozdaniu Rb 28S kwota zobowiązań w wysokości 1 515 440,68 zł dotyczy w całości zobowiązań niewymagalnych.

Tabela 3. Przychody i rozchody budżetu w 2021 r.

Lp.	Treść	Klasyfikacja §	Plan	Wykonanie
Przychody ogółem:			13 716 495,96	14 367 840,16
1	Wolne środki	13 716 495,96	14 367 840,16	5 421 225,21
Rozchody ogółem:			2 330 833,96	2 330 833,96
1	Spłaty otrzymanych krajowych pożyczek i kredytów	992	2 330 833,96	2 330 833,96

Źródło: dane UM.

Po zakończeniu roku 2021 w budżecie Gminy Miejskiej Człuchów pozostały wolne środki wraz z nadwyżką wynikające z rozliczeń z lat ubiegłych w wysokości 11 189 155,25 zł, w tym z tytułu opłaty za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w wysokości 352 491,41 zł, z tytułu rozliczenia środków za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokości 213 266,21 zł, z tytułu rozliczenia dochodów i wydatków związanych z ochroną środowiska w wysokości 4 053,49 zł, z tytułu realizacji projektu Laboratoria przyszłości w wysokości 59 238,23 zł oraz projektu finansowanego ze środków UE – „Utworzenie Centrum Rodzin” w wysokości 29 833,90 zł które zostaną przeznaczone na pokrycie deficytu roku 2022.

Tabela 4. Zobowiązania Gminy Miejskiej Człuchów w 2021 r.

Zobowiązania w zł	Stan na 01.01.2021	Stan na 31.12.2021
Kredyty	18 866 661,68	16 535 827,72
Poręczenia i gwarancje niewymagalne	2 826 106,00	2 688 962,00

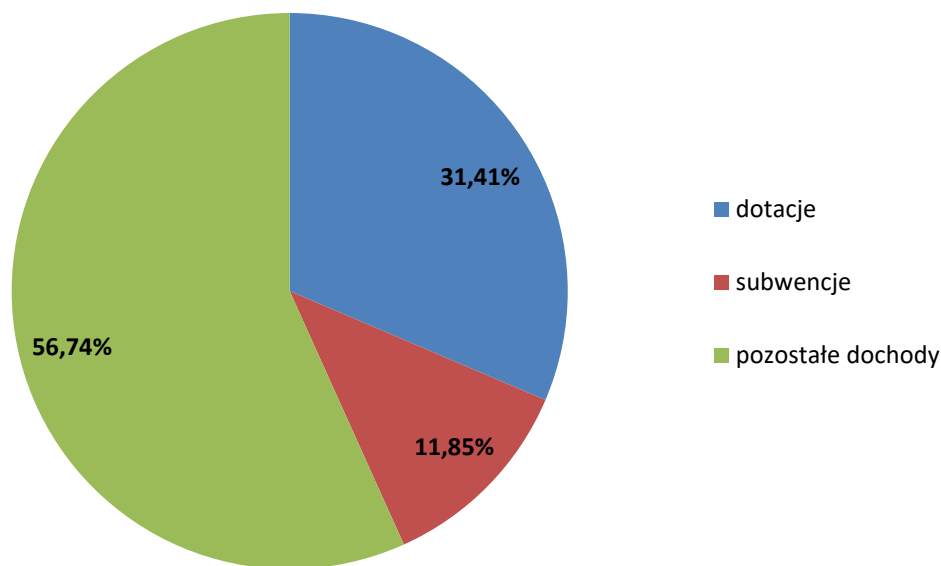
Źródło: dane UM.

W 2021 roku zmniejszyła się wysokość poręczeń dla Zakładu Zagospodarowania Odpadów sp. z o.o. w Nowym Dworze, w wyniku dokonywanych przez ZZO spłat pożyczki, dla których Gmina Miejska Człuchów jest gwarantem.

Relacja łącznej kwoty spłat zobowiązań wraz z odsetkami do planu dochodów wynosi 3,340% oraz relacja zadłużenia do dochodów wykonanych ogółem wynosi 22,00%. Spłaty długu w roku 2021 mieściły się w granicach określonych ustawowo określonych w art. 243 ustawy o finansach publicznych. Spłata zadłużenia odbywa się zgodnie z harmonogramem.

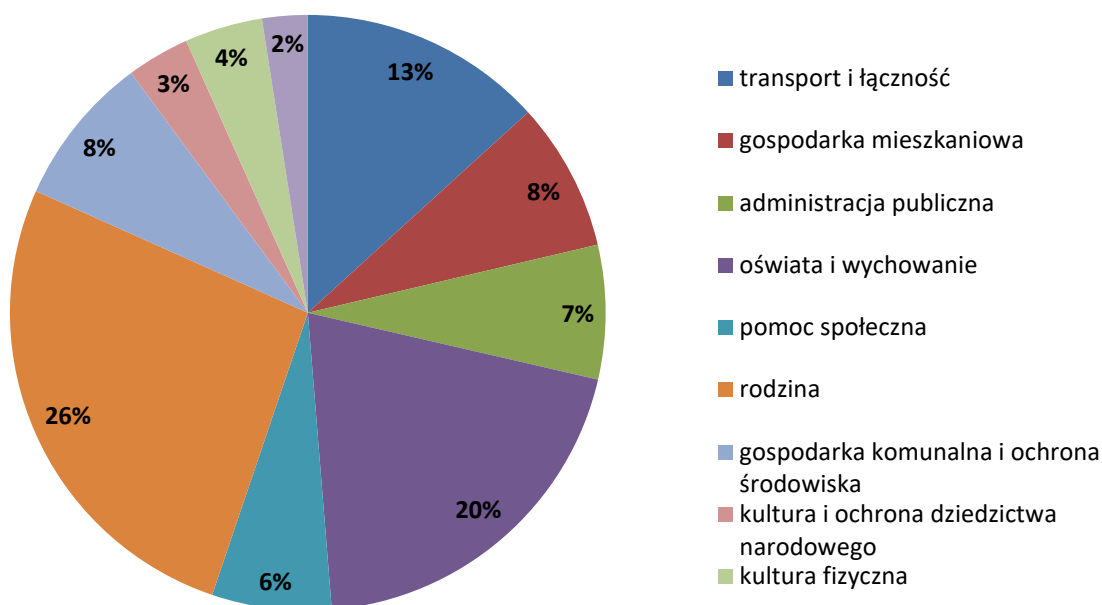


Wykres 7. Struktura dochodów Gminy Miejskiej Człuchów w 2021 r.



Źródło: dane UM.

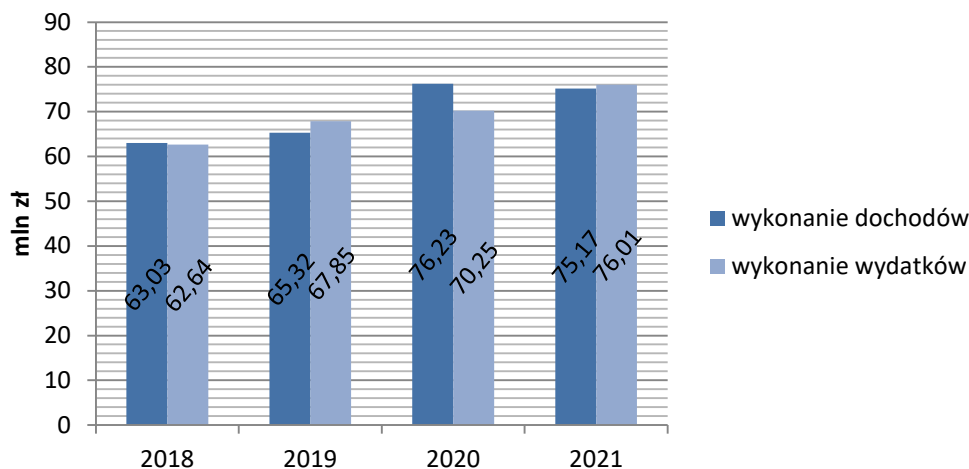
Wykres 8. Struktura wydatków Gminy Miejskiej Człuchów w 2021 r.



Źródło: opracowanie własne na podst. danych UM.

Wykonanie dochodów i wydatków budżetu w ostatnich trzech latach przedstawiają wykresy zamieszczone poniżej. Pierwszy z nich prezentuje wymienione wielkości w kwotach – w milionach złotych. Różnica pomiędzy danymi prezentowanymi na poniższym wykresie odzwierciedla wynik budżetu.

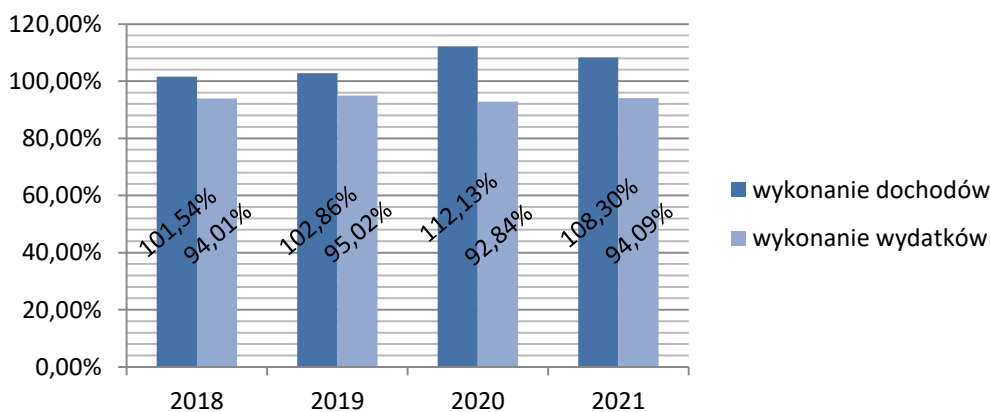
Wykres 9. Wykonanie dochodów i wydatków budżetu Gminy Miejskiej Człuchów – kwotowo w milionach złotych w latach 2018–2021.



Źródło: opracowanie własne na podst. danych UM.

Poniższy wykres prezentuje procentowe wykonanie dochodów i wydatków budżetu Człuchowa w stosunku do planu w tym samym okresie.

Wykres 10. Wykonanie dochodów i wydatków budżetu Gminy Miejskiej Człuchów – procentowo w stosunku do planu w latach 2018–2021.



Źródło: opracowanie własne na podst. danych UM.

Szczegóły dotyczące finansów Gminy Miejskiej Człuchów znajdują się w sprawozdaniu z wykonania budżetu za rok 2021 przyjętym Zarządzeniem Burmistrza Nr 0050.33.2022 z dnia 10 marca 2022 roku oraz w sprawozdaniu dotyczącym informacji o stanie mienia komunalnego i przebiegu planów finansowych instytucji kultury, dla których organem założycielskim jest Gmina Miejska Człuchów przyjętym Zarządzeniem Burmistrza Nr 0050.34.2022 z dnia 10 marca 2022 r.



7. REALIZACJA POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII

W Gminie Miejskiej Człuchów w 2021 r. obowiązywały liczne dokumenty strategiczne, a wśród nich:

1) strategię:

- Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2014–2024;
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa na lata 2021–2025, której realizacji służą m.in. poniższe programy:
 - Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019–2021,
 - Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miejskiej Człuchów na rok 2021,
 - Wieloletni gminny program osłonowy w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023,

2) Statut Gminy Miejskiej Człuchów;

3) strategiczne dokumenty finansowe:

- Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2020–2031,
- Budżet Gminy Miejskiej Człuchów na 2021 rok,

4) programy wieloletnie i roczne dotyczące ochrony środowiska:

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2019–2022 z perspektywą na lata 2023–2026,
- Projekt Założeń do Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Miasta Człuchów na lata 2018–2032,
- Roczny program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt,
- Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miejskiej Człuchów uchwalony przez Radę Miejską w Człuchowie dnia 8 lutego 2021 r.

5) inne programy:

- Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie obejmujący przedsięwzięcia inwestycyjne i społeczne realizowane w latach 2017–2022;

- Program współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na rok 2021;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów,
- Lokalny Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży uczęszczających do szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miejska Człuchów obowiązujący od 2019 r.

7.1. Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów

Obowiązująca aktualnie Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów została przyjęta uchwałą Nr XLVIII.336.2014 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 28 maja 2014 r., obejmuje ona lata 2014–2024. Jednak zmiany w prawie oraz zmieniająca się sytuacja gospodarcza, społeczna i przestrzenna miasta, a także nowe problemy, potrzeby i oczekiwania mieszkańców spowodowały, że strategia ta, jako dokument określający długofalowy rozwój miasta, stała się nieaktualna. Dlatego też we wrześniu 2021 r. Rada Miejska przyjęła uchwałę Nr XXXIII.276.2021 z dnia 17 września 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2022–2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania dokumentu projektu strategii, w tym trybu konsultacji. Tym samym miasto przystąpiło do opracowania nowej Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów obejmującej lata 2022–2030. Jest to efekt wejścia w życie z dniem 13 listopada 2020 r. przepisów wprowadzonych ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 1378), która po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie wprowadziła wprost podstawę prawną dla strategii rozwoju gmin, przede wszystkim określiła procedury jej opracowania i zakresu merytorycznego. Dzięki tym regulacjom strategia będzie efektywnym instrumentem pozyskiwania środków zewnętrznych i elementem zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju. W roku 2021 w ramach prac nad nową strategią opracowano diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, która będzie podstawą dla nowo tworzonego dokumentu.



W obowiązującej jeszcze w 2021 r. strategii wizję miasta ujęto w następujący sposób: „Człuchów – miasto kultywujące tradycje i szanujące dziedzictwo wieków, a jednocześnie otwarte na zmieniający się świat, rozwijające się, tworzące dobre warunki życia dla obecnych i przyszłych pokoleń. Miasto przyjazne mieszkańcom i zapraszające gości w myśl hasła: poznaj, by pokochać!”. Do celów strategicznych umożliwiających realizację obrazu miasta zawartego w wizji miasta zaliczają się:

- 1) wzmocnienie roli samorządu w ożywianiu dialogu kreatywnych ludzi i środowisk;
- 2) stałe rozszerzanie systemowych ram współpracy pomiędzy samorządami w obszarach kultury, oświaty i turystyki, a w nim: wzmocnienie potencjału miasta poprzez aktywne uczestnictwo w projekcie MOF;
- 3) wzmocnienie systemu wsparcia dla młodych przedsiębiorców;
- 4) kompleksowe wykorzystanie silnych zasobów lokalnych, jako klastra turystycznego, a w nim: dążenie do pełnego wykorzystania obiektów sportowo–kulturalnych w okresie poza sezonem letnim oraz stworzenie infrastruktury turystyczno–rozrywkowej w otoczeniu zamku.

Do wskaźników wykonania celów strategii zrealizowanych w 2021 r. można zaliczyć przede wszystkim poniższe:

- roczna liczba wspólnych projektów samorządu z NGO – 45;
- liczba aktywnie współpracujących z miastem samorządów zagranicznych – 3 (Conches–en–Ouche z Francji, Uslar – Niemcy, Kaniów – Ukraina),
- ulgi dla przedsiębiorców – 2 uchwały wprowadzające
 - uchwała Nr XXVII.237.2021 Rada Miejska w Człuchowie z dnia 8 lutego 2021 r. w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości: gruntów, budynków i budowli związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, grup przedsiębiorców, których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID–19,
 - uchwała Nr XXXI.267.2021 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie zwolnienia z opłaty III raty za korzystanie ze zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, należnej w 2021 r.;

- dynamika udziałów w CIT i PIT:
 - PIT 2021 – 14 090 718,00 zł, tj. 107,97% tej pozycji dochodowej w porównaniu z rokiem 2020,
 - CIT 2021 – 1 401 969,12 zł, tj. 250,75% tej pozycji dochodowej w porównaniu z rokiem 2020,
- spotkania robocze pomiędzy samorządami otoczenia miasta – 16,
- liczba organizacji będących platformą współpracy pomiędzy samorządami, do których należy miasto Człuchów – 5:
 - Związek Gmin Pomorskich z siedzibą w Gdańsku – organizacja utworzona w 1992 r., po blisko 30 latach działalności jest najstarszą i największą w województwie pomorskim korporacją zrzeszającą jednostki samorządu terytorialnego oraz jedną z największych w kraju, obecnie zrzesza 96 gmin (wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie), Człuchów jest członkiem związku od 2019 r.,
 - Stowarzyszenie Samorządów Ziemi Człuchowskiej z siedzibą w Człuchowie – organizacja istniejąca od 2010 r., skupiająca samorządy mające siedzibę w Człuchowie (Gminę Człuchów, Gminę Miejską Człuchów oraz Starostwo Powiatowe w Człuchowie), której celem było m.in. dbanie o rozwój proekologicznej infrastruktury technicznej, rozwój turystyki, sportu i rekreacji oraz kultury,
 - Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ziemi Człuchowskiej z siedzibą w Debrznie – organizacja skupiająca samorządy powiatu człuchowskiego, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe oraz osoby fizyczne z terenu powiatu, działająca wszechstronnie na rzecz rozwoju regionalnego, powstała w 2015 r., Człuchów jest członkiem LGD od początku istnienia organizacji,
 - Stowarzyszenie gmin Polskie Zamki Gotyckie z siedzibą w Olsztynie – organizacja skupiająca i gwarantująca współpracę gmin, na terenie których znajdują się gotyckie zamki, szczególnie w zakresie promocji zabytków oraz zwiększania ruchu turystycznego w gminach członkowskich, działa od 1997 r., Człuchów jest członkiem stowarzyszenia od września 2007 r.,
 - Chojnicko-Człuchowski Miejski Obszar Funkcjonalny – porozumienie samorządów powiatów chojnickiego i człuchowskiego, zawarte w celu



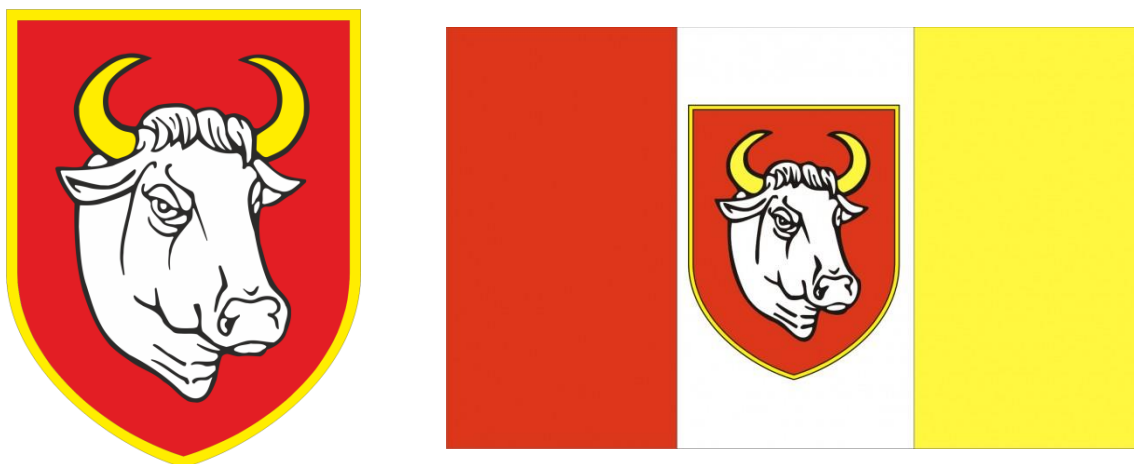
integracji działań różnych podmiotów publicznych na rzecz zrównoważonego rozwoju m.in. dzięki realizacji wspólnych projektów dofinansowanych ze środków unijnych.

7.2. Statut Gminy Miejskiej Człuchów

Statut jednostki samorządowej jest fundamentalnym dokumentem dla każdej takiej jednostki, to najważniejszy akt prawny normujący ustrój gminy, ma on rangę aktu prawa miejscowego.

Obowiązujący w roku 2021 Statut Gminy Miejskiej Człuchów został uchwalony uchwałą Nr XLIII.307.2018 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 3 października 2018 r., został opublikowany w Dz. Urz. Woj. Pomorskiego dnia 24 października 2018 r. poz. 3998 ze zmianą wprowadzoną uchwałą Nr II.15.2018 z dnia 28 listopada 2018 r. Statut obowiązuje więc od początku trwającej kadencji 2018–2023.

Rysunek 6. Wzór herbu i flagi Człuchowa.



Źródło: Statut Gminy Miejskiej Człuchów.

Statut Gminy Miejskiej Człuchów składa się z czternastu rozdziałów, określa m.in. tryb pracy i organizację wewnętrzną organów Gminy Miejskiej Człuchów oraz zasady, formy i zakres wykonywania działań. Jego integralną częścią są załączniki, które zawierają: mapę terytorium miasta, wzory herbu i flagi oraz wzory insygniów gminy.

7.3. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa

Rok 2021 był pierwszym rokiem obowiązywania nowo uchwalonej Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa na lata 2021–2025, która została przyjęta uchwałą Nr XXVII.228.2021 Rady Miejskiej w Człuchowie w dniu 8 lutego 2021 r. Dokument ten jest planem działań, które mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców miasta poprzez wykreowanie metod sprawnego rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o system pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i aktywności społecznej mieszkańców miasta.

Podstawą prawną opracowanej strategii jest art. 17 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który jednoznacznie wskazuje, że do obowiązkowych własnych zadań gminy należy m.in.: „opracowanie i realizacja Gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Człuchów na lata 2021–2025 obejmuje następujące obszary:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Strategia pozwala na opracowanie systemu działań polityki społecznej, zaplanowanego i ujętego w ramy czasowe. Wyznacza cele strategiczne, operacyjne oraz kompatybilne do nich działania. Ich wdrożenie w znaczny sposób przyczynia się do rozwiązania problemów społecznych, jednocześnie minimalizując negatywne skutki zjawisk społecznych, występujących na obszarze Gminy. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze działań pomocy społecznej. Skupia się na poprawie warunków życia mieszkańców oraz dążeniu do integracji z lokalną wspólnotą osób zagrożonych marginalizacją oraz wykluczeniem społecznym. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Człuchów jest wieloletnim,



strategicznym dokumentem dziedzinowym stanowiącym materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu pomocy społecznej.

Dlatego też:

- jest odpowiedzią na konkretne wyzwania i potrzeby gminy zawarte w diagnozie,
- wpisuje się w aktywny model polityki społecznej,
- zakłada budowanie szerokiego partnerstwa lokalnego.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zapewnienie mieszkańcom Miasta Człuchowa wysokiego poziomu i jakości życia, poprzez aktywne ich wspieranie w rozwiązywaniu problemów społecznych. Celem podejmowanych działań jest zapobieganie niekorzystnym zjawiskom społecznym takim jak marginalizacja oraz wykluczenie społeczne.

Strategia ma charakter otwarty. Oznacza to, że zawarte w niej zapisy mogą podlegać modyfikacji w zależności od zaistniałych zmian w sytuacji społecznej, jak również pojawiających się nowych wyzwań i potrzeb.

W strukturze celów Strategii znajdują się 3 cele strategiczne i kilka prowadzących do ich realizacji celów operacyjnych:

- I. Cel strategiczny: zintegrowane działania instytucji pomocowych, edukacji, kultury i sportu, na rzecz prawidłowo funkcjonującej rodziny:
 - sytuacja materialna mieszkańców Człuchowa pozwala na prawidłowe funkcjonowanie zarówno rodzin jak i osób samotnych,
 - mieszkańcy Człuchowa skutecznie radzą sobie z problemami wychowawczymi dzieci.
- II. Cel strategiczny: przeciwdziałanie uzależnieniom, realizowany poprzez osiągnięcie poniższego celu operacyjnego:
 - miasto Człuchów aktywnie przeciwdziała uzależnieniom swoich mieszkańców.
- III. Cel strategiczny: system wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych, realizowany poprzez osiągnięcie następujących celów operacyjnych:
 - mieszkańcy Miasta Człuchów są świadomi potrzeb osób w wieku senioralnym i niepełnosprawnych, dążą do ich zaspokojenia,
 - osoby w wieku senioralnym i niepełnosprawnym są w pełni równymi i aktywnymi członkami społeczności Miasta Człuchów.

Realizatorami strategii i wspomnianych programów są przede wszystkim: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie, Urząd Miejski w Człuchowie, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, Pełnomocnik Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – inspektor ds. patologii, Centrum Konsultacyjno–Informacyjne ds. Uzależnień, Punkt ds. Przemocy w Rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także liczne instytucje publiczne i organizacje pozarządowe, które wśród celów statutowych mają prowadzenie działań społecznych i profilaktycznych, m.in.: świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Klub Abstynenta „KROKUS”, Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna, Miejski Dom Kultury, Powiatowa Stacja Sanitarno–Epidemiologiczna, szkoły, przedszkola, żłobki, zakłady opieki zdrowotnej, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Sąd Rodzinny, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej – prowadzony przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno, różne stowarzyszenia działające na terenie miasta i media.

Osiąganie powyższych celów wyznaczonych przez wieloletnią strategię rozwiązywania problemów społecznych umożliwia realizacja programów o krótszym zasięgu czasowym.

7.3.1. Gminny Program Wspierania Rodziny

Gminny Program Wspierania Rodziny, który obowiązywał w 2021 r. obejmował lata 2019–2021, został przyjęty uchwałą Nr V.47.2019 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 25 marca 2019 r. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i przy jej aktywnym udziale, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Jest realizowane w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Cele szczegółowe programu:

- 1) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.
- 2) Poprawa funkcjonowania rodziny, warunków dla rozwoju dziecka i wzmocnienie umiejętności opiekuńczo–wychowawczych.



- 3) Podejmowanie działań interdyscyplinarnych, mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywanie sytuacji kryzysowych już istniejących.
- 4) Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom.

Do zadań zmierzających do realizacji założonych w programie celów zalicza się przede wszystkim tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczych przez:

- a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, w tym:
 - udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
 - udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi,
 - wspieranie aktywności społecznej rodzin,
 - motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
 - udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej,
 - motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
 - udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
 - prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- b. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- c. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo–wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo–terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku adopcyjnym,

- d. sporządzanie sprawozdań rzeczowo–finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 (systemy te stanowią integralną część systemów stosowanych do realizacji świadczeń rodzinnych),
- e. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Realizacja podejmowanych działań możliwa jest dzięki szeroko pojętej współpracy z instytucjami, organizacjami i placówkami powołanymi do realizacji celów nakreślonych przez Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa.

W roku 2021 w ramach zadań nakreślonych przez Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019–2021 realizowano poniższe działania osiągając następujące wskaźniki:

- pomoc finansowa dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (zasiłki celowe, zasiłki okresowe, świadczenia pieniężne, pomoc finansowa na dożywianie) – zadanie stałe MOPS – **55 rodzin z dziećmi do lat 18**,
- pomoc w formie pokrycia kosztów obiadów dla dzieci i dorosłych (Wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”) – zadanie stałe MOPS – **obiady dla dzieci – 30 osoby**,
- pomoc żywnościowa we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzina Kolpinga w Człuchowie – **223 skierowań – 432 osób w rodzinach**,
- realizacja ustawy z 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci – Program „Rodzina 500+” – wypłata świadczenia wychowawczego dla **2 175 dzieci** na łączną kwotę **11 833 833,93 zł**,
- realizacja programu rządowego „Dobry Start” (tzw. 300+) – **11 świadczeń** na kwotę **3 300 zł** (w trakcie roku wypłatę świadczeń przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych),
- rozpatrzenie wszystkich złożonych w 2021 r. wniosków dot. przyznania obiadów w szkole pozytywnie,
- pomoc w formie stypendium szkolnego dla **33 uczniów** na łączną kwotę **33 840 zł**,



- pomoc w formie wyprawki szkolnej dla **67** uczniów na łączną kwotę **16 300,98 zł**,
- żaden uczeń nie potrzebował pomocy w formie zasiłku szkolnego, który przyznawany jest jednorazowo w wyniku zdarzenia losowego,
- zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej – **20** osób, na kwotę: **75 445,87 zł**.

W ramach asystentury rodzin:

- 1) rodziny z problemami wychowawczo–opiekuńczymi korzystały z pomocy **dwóch** asystentek rodziny zatrudnionych w MOPS,
- 2) wsparciem objęto **32** rodzin (**59** dzieci), **3** dzieci zostało umieszczonych w pieczy zastępczej, natomiast **1** dziecko powróciło do domu rodzinnego,
- 3) zapewniono możliwość korzystania z poradnictwa specjalistycznego: poradnictwo i konsultacje psychologa, terapeutę uzależnień i prawnika, poradnictwo specjalistyczne, diagnozowanie, bezpłatne porady prawne, profesjonalna i bezpłatna pomoc psychoterapeutyczna, psychologiczna kierowana do dzieci i młodzieży,
- 4) szkolenia „**Szkoła skutecznego rodzica i wychowawcy**” organizowane przez Poradnię Psychologiczno–Pedagogiczną nie odbyły się z uwagi na pandemię,
- 5) na terenie miasta funkcjonowała 1 placówka wsparcia dziennego w Centrum Rodzin,
- 6) z uwagi na brak chętnych kandydatów do utworzenia rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w opiece i wychowaniu dziecka itp. w roku 2021 nie prowadzono tego typu działań,
- 7) w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w roku 2021 odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 152 spotkań grup roboczych powołanych do realizacji procedury „Niebieskiej Karty”.

W szkołach i przedszkolach przy wsparciu innych instytucji w roku 2021 realizowano programy profilaktyczne w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym. W poszczególnych placówkach oświatowych zrealizowano następujące akcje:

1. Szkoła Podstawowa nr 1 w Człuchowie:

- „Lekcja z Temidą” – online
- „Odpowiedzialność prawna nieletnich”

- Konkursy plastyczne „STOP SMOG”, „Uzależnienie od internetu”
- Konkurs plastyczny „Życie w miłości wg bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego”
- ”Dzień życzliwości”
- Zajęcia edukacyjne, z zakresu aktywnego i zdrowego stylu życia
- Międzynarodowy Dzień Wolontariusza
- Dni bezpiecznego Internetu dla dzieci, rodziców i nauczycieli
- Uwaga nowa choroba – „Fonoholizm”
- Program „Wf z AWF”
- „Pierwszaki na przejściu dla pieszych”.

2. Zespół Szkół Agrobiznesu:

- Zajęcia praktyczne w technikum weterynaryjnym – tresura psów
- „Hazard? Nie daj się wciągnąć” – akcja Krajowej Administracji Skarbowej
- Zagraj z nami z WOŚP
- „Zostań Mikołajem”
- „Powiedz co czujesz. Zdemaskuj emocje” – kampania społeczna
- Zajęcia profilaktyczne – zapobieganie zachowaniom demoralizującym wśród młodzieży”
- „Psychodietetyka – jak jeść z głową – rola magnezu w leczeniu depresji”
- „Góra grosza”
- „Mój przyjaciel zwierzak”.

3. Zespół Szkół Technicznych:

- „Promocja zdrowego stylu życia”
- „Dni profilaktyki, profilaktyka raka piersi” (pogadanki, on-line, konkurs plastyczny w formie prezentacji)
- Zapobieganie poprzez uświadamianie – odpowiedzialność karna nieletnich, zjawiska cyberprzemocy i innych ryzykownych zachowań wśród młodzieży – integracja i pogadanki
- Podnoszenie motywacji do nauki
- Wolontariat (Promowanie zdrowia, WOŚP, Honorowy Dawca Krwi).

4. Przedszkole im. Jacka i Agatki w Człuchowie:

- „Góra grosza”
- Zbieranie nakrętek dla dzieci niepełnosprawnych



- Wsparcie WOŚP
- „Karma dla zwierząt”
- Promocja zdrowia, bezpieczeństwa i rozbudzanie aktywności ruchowej dzieci
- Dziecko w świecie wartości
- Przedszkolaki wiedzą jak być „eko”.

5. Liceum Ogólnokształcące im. S. Czarnieckiego w Człuchowie:

- Realizacja programu wychowawczo profilaktycznego szkoły
- Razem na święta – akcja Ministerstwa Edukacji Narodowej
- Maraton Pisania Listów 2021
- Światowy Dzień Walki z AIDS
- Światowy Dzień Życzliwości i Pozdrowień
- Międzynarodowy Dzień Tolerancji
- Zjawiska zagrażające młodzieży – uzależnienia behawioralne
- Napoje energetyczne i wysokosłodzone oraz ich wpływ na zdrowie
- „Hazard? Nie daj się wciągnąć” – akcja Krajowej Administracji Skarbowej
- Światowy Dzień Godności
- Dzień przeciwko handlowi ludźmi
- Dzień uśmiechu
- Dzień bez papierosa
- Dzień bez śmiecenia
- Dzień osób z zespołem Downa

6. Zespół Szkół Sportowych w Człuchowie:

- „Mikołajkowa akcja dla hospicjum”
- „Góra grosza”
- „Światowy Dzień Świadomości Autyzmu”
- „Pomoc i wdzięczność , to najdroższa waluta świata”
- „Światowy Dzień Życzliwości i Pozdrowień”
- „Pomoc dla szpitala”
- „Z sercem przy stole”
- „Się gra się ma Bezpieczny Playroom”
- „Bezpieczna droga do szkoły z mrówką i Policją”
- „Życzliwość uskrzydla czyli światowy dzień Życzliwości w LOS”

- „Dotykam. Wygrywam” Profilaktyka raka piersi
- Profilaktyka zaburzeń odżywiania wśród młodzieży
- Dbamy o to co zjadamy.

7.3.2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii

Podstawę prawną rozwiązywania problemów alkoholowych stanowi ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1119) i Ustawa o Zdrowiu Publicznym z dnia 11 września 2015 r. (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1956). Obowiązujący w Człuchowie Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok został uchwalony w dniu 14 grudnia 2020 r. uchwałą Nr XXV.211.2020 Rady Miejskiej w Człuchowie. Jest on częścią strategii rozwiązywania problemów społecznych i formą realizacji przez gminę jej ustawowego obowiązku prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. Źródłem finansowania zadań programu są środki finansowe z budżetu miasta pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Na realizację programu w 2021 r. duży wpływ miały: obowiązujący przez większość roku stan epidemiologiczny COVID–19, który spowodował, że szkoły i wszystkie inne instytucje wychowawcze wróciły do normalnej działalności stacjonarnej dopiero od 1 czerwca 2021 r., a także zmiany w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu narkomanii, które dotyczyły wydatkowania środków pochodzących z opłat, o których mowa w art. 1 ustawy.

Źródłem finansowania zadań programu były środki finansowe z budżetu miasta pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz dodatkowe środki na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu. Na realizację zadań programu w roku 2021 wydano **387 919,57 zł**, jednak ze względu na pandemię COVID–19 program wykonano jedynie w 56,52%.



Cele strategiczne Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i narkotykowych oraz zmniejszenie tych, które aktualnie już występują na terenie Gminy Miejskiej Człuchów.
2. Zmniejszanie skali problemów dotyczących rodziny, wynikających z podejmowania różnych zachowań patologicznych, przede wszystkim przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
3. Promowanie zdrowego stylu życia i alternatywnych form spędzania wolnego czasu zwłaszcza przez dzieci i młodzież.
4. Zwiększanie kompetencji rodziców w zakresie umiejętności wychowawczych.
5. Promowanie postaw społecznych istotnych dla profilaktyki uzależnień.
6. Zmniejszenie uciążliwości w życiu rodzinnym, spowodowanych nadużywaniem alkoholu lub braniem narkotyków przez członków rodzin.

W ramach realizacji zadań programu w 2021 r. zostały wykonane następujące grupy działań:

- 1) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniem.
Na realizację tego zadania wydano **85 000 zł**, ze środków tych sfinansowano m.in.:
 - działalność Centrum Konsultacyjno–Informacyjnego ds. Uzależnień, pełnią w nim dyżury psycholog, prawnik, pedagog, specjalista terapii uzależnień,
 - szkolenia i kursy specjalistyczne oraz udział w konferencjach osób zajmujących się tą problematyką, szkolenie o dopalaczach, programy nakierowane na redukcję picia oraz programy terapii dla młodzieży uzależnionej i zagrożonej uzależnieniem,
 - koszty powołania biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia i opłacenie kosztów sądowych.
- 2) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie. Pandemia zwiększyła zapotrzebowanie na pomoc dla członków rodzin z problemem alkoholowym i problemem przemocy, w szczególności trudnej sytuacji znalazły się dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i z trudnościami wychowawczymi, które nie mogły korzystać z pomocy w świetlicach. Dlatego też

wprowadzona została praca zdalna w placówkach. Obejmowała ona zarówno kontakty telefoniczne z możliwością świadczenia pomocy z domu przez konsultantów, kontakty mailowe, a także komunikaty internetowe.

Na realizację tego zadania wydano **75 000 zł**, ze środków tych sfinansowano m.in.:

- bieżącą działalność świetlicy socjoterapeutycznej przy Centrum Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Uzależnień oraz dofinansowanie działań ośrodka wsparcia przy Centrum Rodzin,
 - działalność Punktu ds. Przemocy w Rodzinie (wynagrodzenia, utrzymanie),
 - organizację szkoleń i wspieranie pracy Zespołu Interdyscyplinarnego,
 - wyjazdy, imprezy i spotkania rodzinne oraz uroczystości kształtujące postawy moralne bez alkoholu, narkotyków, przemocy, promujące zdrowy styl życia,
 - wsparcie środowiskowe,
 - szkolenie dla nauczycieli w zakresie umiejętności wychowawczo-terapeutycznych.
- 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholizmu i narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Na realizację tego zadania wydano **147 982,24 zł**, środki te przeznaczono m.in. na:

- zagospodarowanie czasu wolnego w ramach kształtowania postaw i poszukiwania inspiracji wśród dzieci i młodzieży ze szkoły podstawowej zgodnie ze złożonym programem (nagrody dla uczniów, wycieczki, konkursy, festyny, wspieranie działań profilaktycznych itp.),
- współfinansowanie działań profilaktycznych w szkołach ponadpodstawowych: ZST, LO, ZSA, ZSS,
- wspieranie wolontariatu i działań młodzieżowych,
- wspieranie działalności alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży i dorosłych podejmowanych przez MDK – warsztaty wokalne, koncerty dla młodzieży, warsztaty profilaktyczne, spotkania seniorów,
- organizację form wypoczynku o charakterze profilaktycznym i terapeutycznym dla dzieci i młodzieży – „Wakacje w mieście 2021” (dofinansowanie działań realizowanych przez instytucje, szkoły), dzień dziecka i mikołajki w mieście (zakup słodyczy i inne atrakcje dla dzieci, Dni Kultury Francuskiej



(współfinansowanie nagród dla dzieci biorących udział w konkursie piosenki francuskiej),

- „Dziadkowie to Skarb” – kampania profilaktyczna i współpraca z seniorami z Człuchowa (zajęcia taneczne),
 - wspieranie działań Państwowego Powiatowego Inspektoratu Oświaty poprzez zakup nagród na konkurs,
 - zawody i konkursy m.in. koszykówka dla najmłodszych i młodzieży, Gala „Pierwszego Kroku”,
 - nagrody w konkursach organizowanych przez MBP, Bibliotekę Pedagogiczną, stowarzyszenie „Obudź swój potencjał”,
 - wspieranie działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych ds. przemocy,
 - wspieranie sportowych działań profilaktycznych,
 - spotkania autorskie dla mieszkańców „Atlas jezior i rzek powiatu człuchowskiego – wakacyjne warsztaty,
 - wspieranie działalności chóru „Euforia” przy MDK jako aspekt społeczny i psychiczny dla mieszkańców,
 - wspieranie działań profilaktycznych prowadzonych przez parafie na terenie miasta np. „Bal Świętych”.
- 4) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

Na realizację tego zadania wydano **59 937,33 zł**. Środki finansowe przeznaczono na:

- udzielanie dotacji organizacjom pozarządowym na działania profilaktyczne i organizację wypoczynku letniego (39 937,33 zł),
- wspieranie i propagowanie idei ruchów samopomocowych, trzeźwościowych oraz abstynenckich – Klub Abstynenta KROKUS (20 000 zł).

Jednym z ciał działających na rzecz realizacji programu jest **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii**. Do jej ustawowych zadań należą:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu,

- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałami rady gminy,
- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

W 2021 r. komisja działająca przy UM odbyła **14** posiedzeń, przyjęła 12 wniosków od rodzin i instytucji o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu. Zgłoszone osoby wezwano na rozmowy motywujące do podjęcia leczenia w formie ambulatoryjnej lub stacjonarnej. Zgłosiło się 15 osób, wszystkie one wyraziły gotowość podjęcia leczenia ambulatoryjnego, a 2 osoby zostały skierowane na badania w kierunku uzależnienia przez biegłych sądowych.

Koszty wynagrodzenia rocznego dla 5 członków komisji za pracę w komisji w 2021 r. to 20 000 zł.

7.4. Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie

Gminny Program Rewitalizacji Śródmieścia powstał w oparciu o ustawę z 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 485) i został przyjęty uchwałą Nr XXXIII.234.2017 RM z dnia 30 października 2017 r. Kompleksowy charakter rewitalizacji ma na celu integrację na terenie zdegradowanym różnorodnych działań, zarówno społecznych jak i inwestycyjnych, których efektem będzie ponowne włączenie objętego interwencją obszaru oraz jego mieszkańców w pełnowartościowe struktury społeczne.

Śródmieście jako obszar rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Człuchów przyjęty został uchwałą Nr XIX.134.2016 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 27 kwietnia 2016 r. i obejmuje ulice: Garbarską, Jacka i Agatki, Jana Nowaka–Jeziorańskiego, Osiedle Piastowskie, Osiedle Wazów, Plac Bohaterów (78%), Sobieskiego, Szczecińską (80%), Średnią, Łąkową (21%) i Traugutta (75%). W trakcie przeprowadzonej podczas konsultacji



społecznych analizy problemowej wskazane zostały problemy wymagające pilnej interwencji, są to: brak wysokiej jakości miejsc do spędzania wolnego czasu, nieuporządkowana przestrzeń wokół zabudowy mieszkaniowej, braki w podstawowym wyposażeniu starych nieruchomości, zły stan dróg i chodników, brak przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb osób starszych, pasywność części mieszkańców, zły stan techniczny zabudowy, patologie i uzależnienia, brak więzi międzypokoleniowych, ubóstwo, niskie dochody, brak miejsc pracy, brak przestrzeni kulturalnej wysokiej jakości, brak przestrzeni publicznych dla dzieci i młodzieży, problemy demograficzne, brak miejsc do sportu i rekreacji, brak miejsc parkingowych.

W Gminnym Programie Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie określono dwa cele strategiczne:

1. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych na obszarze Śródmieścia poprzez ożywienie aktywności społecznej i stworzenie warunków do rozwoju nowych usług społecznych, gospodarczych i kulturalno–rekreacyjnych.
2. Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze Śródmieścia poprzez modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz jej dostosowanie do potrzeb społeczności tego obszaru.

Cele te są realizowane w latach 2017–2022 poprzez przedsięwzięcia inwestycyjne i społeczne:

1. Utworzenie Centrum Rodzin, w ramach którego funkcjonować będzie także centrum wsparcia przedsiębiorczości, pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego.
2. Przebudowa Miejskiego Domu Kultury na potrzeby utworzenia Centrum Rodzin.
3. Utworzenie przestrzeni publicznej dla mieszkańców Śródmieścia.
4. Remonty wybranych elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych partnerów wyłonionych w drodze konkursu.
5. Bezpośrednie zagospodarowanie otoczenia budynków Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko–Własnościowej „Pomorzanka”.
6. Włączenie społeczne mieszkańców w realizację zadań inwestycyjnych wynikających z GPR.
7. Budowa dróg miejskich – przebudowa nawierzchni drogowych wraz z przebudową kanalizacji deszczowej ul. Jana Nowaka–Jeziorańskiego w Człuchowie.

8. Rozbudowa i przebudowa przepompowni ścieków przy ul. Garbarskiej.
9. Remonty klatek schodowych budynków SML–W „Pomorzanka”.
10. Szansa na sukces zawodowy.

System monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie zakłada weryfikację skuteczności realizacji planowanych przedsięwzięć raz do roku. Monitoring osiągnięcia założonych rezultatów i wskaźników został przeprowadzony w marcu 2021 r. w oparciu o sprawozdania podmiotów realizujących poszczególne przedsięwzięcia.

Stwierdzono następujące wyniki:

- 1) Gminny Program Rewitalizacji obejmuje 10 zadań, w tym: 7 projektów inwestycyjnych i 3 projekty społeczne.
- 2) Kwoty planowane:
 - a. planowane nakłady w GPR: 15 343 454,03 zł,
 - b. planowane nakłady po aktualizacji kosztorysów: 16 958 776,82 zł,
 - c. planowany poziom dofinansowania: 9 068 284,15 zł,
 - d. zaktualizowany poziom dofinansowania(konieczność aktualizacji kwoty dofinansowania wynika ze zmniejszonego poziomu dofinansowania z EFRR – z 85% do 65%): 7 852 276,78 zł,
- 3) Realizacja zadań w roku 2021:

W 2021 r. zakończono realizację 2 projektów **inwestycyjnych**, tj.:

- a. Remonty wybranych elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem ich bezpośredniego otoczenia – w ramach tego zadania zakończono rozpoczęty w 2020 r. remont budynków komunalnych przy ul. Traugutta 1 i 3 oraz zagospodarowano 6 podwórek znajdujących się na obszarze Śródmieścia.
- b. Bezpośrednie zagospodarowanie otoczenia budynków Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko–Własnościowej „Pomorzanka” – zakończono ostatnie z planowanych zadań, tj. wykonanie terenu rekreacyjnego przy budynku z nasadzeniem niskich partii zieleni.

Zrealizowano także zadanie **społeczne** – włączenie społeczne mieszkańców w realizację zadań inwestycyjnych wynikających z GPR, w ramach którego organizacja pozarządowa przeprowadziła m.in. praktyczne warsztaty dbania o zieleni i podstawowych zabiegów pielęgnacyjnych i nasadzeń, wykonania elementów drobnej architektury z różnych



materiałów połączonych z wykonaniem prac aranżacji przestrzeni, w szczególności donic ze skrzynek, kwietników, ogródków z ziołami lub warzywami, a także zorganizowała inne przedsięwzięcia społeczne, tzw. czyny społeczne.

Ponadto, rozpoczęto realizację projektu pn. Utworzenie Centrum Rodzin. Realizowano 5 zadań:

1. Centrum Rodzin – uruchomienie warsztatów rodzicielskich, wsparcia asystenta rodziny, pomocy psychologicznej i prawnej,
 2. Placówka Wsparcia Dziennego – placówka działa od 20 września 2021 r.,
 3. Centrum Usług – w ramach zadania uruchomiono Klub Seniora, który działa od 20 września 2021 r.,
 4. Punkt Usług – zapewniono wsparcie asystentów osobistych osób niepełnosprawnych dla 5 osób niesamodzielnych,
 5. Wsparcie opiekunów osób niesamodzielnych – objęto 5 opiekunów osób niesamodzielnych wsparciem w postaci pomocy psychologicznej, prawnej, grupy wsparcia.
- 4) Finansowanie zadań w roku 2021:
- a. poniesione nakłady w roku sprawozdawczym: 2 197 036,55 zł, w tym 1 872 365,42 zł przez Gminę Miejską Człuchów, a 324 671,13 zł przez partnerów;
 - b. planowane dofinansowanie do inwestycji realizowanych w roku sprawozdawczym: 707 580,39 zł.

Ponadto, w wyniku dokonanej w 2020 r. oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1372) oraz art. 17 ust. 1, art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 485) przystąpiono do zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie aktualizacji harmonogramu działań, aktualizacji lokalizacji przedsięwzięcia numer 6 „Włączenie społeczne mieszkańców w realizację zadań inwestycyjnych wynikających z GPR” oraz doprecyzowania zastosowanych narzędzi komplementarności oraz sieci powiązań między celami i poszczególnymi przedsięwzięciami. Dokonanie zmian w dokumencie wynikających z niniejszej aktualizacji pozwoli na zachowanie spójności i efektywności zaplanowanych działań oraz osiągnięcie założonych celów rewitalizacji.

7.5. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi

„Program współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na 2021 rok” został przyjęty przez Radę Miejską uchwałą Nr XXIII.189.2020 z dnia 29 października 2020 r., zmienioną uchwałą Nr XXV.217.2020 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 14 grudnia 2020 r. Organ stanowiący zobligowany jest do uchwalania takiego programu zapisami art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1057 ze zm.). Dokument ten określił m.in. cele, formy, zasady i priorytetowe obszary współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, wysokość środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz sposoby oceny jego wykonania regulujące w 2021 r. współpracę gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy.

Prace nad projektem uchwały w sprawie programu współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi rozpoczęto 9 września 2020 r. na podstawie zarządzenia Nr 0050.80.2020 Burmistrza Miasta Człuchów w sprawie przeprowadzenia konsultacji „Programu współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na 2021 rok”. Ogłoszenie o konsultacjach zostało umieszczone na urzędowej stronie internetowej czluchow.eu w zakładce Współpraca z NGO, na tablicy ogłoszeń urzędu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Człuchowie. Konsultacje przeprowadzono w terminie od 11 września 2020 r. do 3 listopada 2020 r. Uwagi, sugestie, opinie należało zgłaszać poprzez ankietę w formie elektronicznej na adres ngo@czluchow.eu, w formie pisemnej drogą pocztową lub złożone osobiście w sekretariacie Urzędu Miejskiego w Człuchowie. W wyznaczonym terminie żadna organizacja pozarządowa nie wniosła propozycji zmian.

Współpraca Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2021 realizowana była w następujących priorytetowych obszarach, określonych przez Radę Miejską w Programie Współpracy, tj.:

- 1) Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej, w tym m.in.:
 - a) organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży,
 - b) popularyzacja różnych dyscyplin sportu wśród mieszkańców,



- c) organizacja imprez sportowo–rekreacyjnych i różnych form wypoczynku umożliwiających mieszkańcom realizację potrzeb w zakresie aktywności ruchowej oraz wychowania poprzez sport,
 - d) organizacja szkolenia sportowego, promocja sportu i aktywnego stylu życia.
- 2) Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, w tym m.in.:
- a) upowszechnianie kultury,
 - b) wspieranie przedsięwzięć kulturotwórczych,
 - c) organizacja imprez kulturalnych,
 - d) organizacja zajęć artystycznych z zakresu literatury, teatru, plastyki, muzyki, tańca, fotografii,
 - e) wspieranie zadań i przedsięwzięć umacniających poczucie tożsamości narodowej i regionalnej.
- 3) Ochrona i promocja zdrowia, w tym m.in.:
- a) upowszechnianie wiedzy prozdrowotnej,
 - b) prowadzenie edukacji, rehabilitacji i integracji ze środowiskiem osób starszych, chorych i niepełnosprawnych,
 - c) kształtowanie właściwych postaw wobec problemów zdrowia.
- 4) Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, w tym m.in.:
- a) realizacja działań opiekuńczo–wychowawczych i socjoterapeutycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, zajęć i imprez sportowo–rekreacyjnych, programów profilaktycznych,
 - b) organizacja wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży, w tym dla osób szczególnie narażonych na działanie czynników ryzyka,
 - c) organizacja działań psychologicznych, terapeutycznych i prawnych, pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom,
 - d) propagowanie abstynencji oraz zmiany obyczajów spożywania napojów alkoholowych.
- 5) Porządek i bezpieczeństwo publiczne, w tym m.in.:
- a) organizacja bezpiecznego wypoczynku mieszkańców na plażach,
 - b) wspieranie działań patroli wodnych w miejscach zbiorowego wypoczynku,

- c) wspieranie działań profilaktycznych prowadzących do poprawy świadomości społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa publicznego i ochrony własnej.
- 6) Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, w tym m.in.:
 - a) realizacja przedsięwzięć mających na celu poszerzenie wiedzy na temat zagrożeń środowiska i jego ochrony, ochrony przyrody i ochrony zwierząt zorientowanych na podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców Gminy Miejskiej Człuchów.
- 7) Rewitalizacja, poprzez realizację m.in. koncepcji zagospodarowania 6 podwórek na obszarze Śródmieścia we współpracy z mieszkańcami.

7.6. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów

Polityka planistyczna miasta Człuchów w 2021 r. nadal oparta była na Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów przyjętym uchwałą Nr LIII/306/2009 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 25 listopada 2009 r. W dniu 5 września 2018 r. Rada Miejska podjęła uchwałę Nr XLII.294.2018 w sprawie oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów.

Dokument ten stwierdza, iż cele i wizje rozwoju miasta określone w studium pozostają aktualne, stanowiąc główny kierunek dążenia do wytyczonych celów. Wszystkie obowiązujące plany miejscowe są również aktualne. Braki formalne oraz nowe wymagania prawne będą likwidowane sukcesywnie w trakcie opracowywania zmian.

Na terenie miasta Człuchów obowiązuje obecnie dwadzieścia pięć miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Pokrywają one ok. 68% obszaru miasta Człuchów wraz z jeziorami. W roku 2021 uchwalono trzy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni ok. 61,5 ha.



8. REALIZACJA ZADAŃ ZLECONYCH

8.1. Zadania związane z rejestracją aktów stanu cywilnego

Urząd Stanu Cywilnego w 2021 r. zarejestrował ogólnie **511** aktów stanu cywilnego, w tym:

- **66** urodzeń,
- **104** małżeństwa,
- **341** zgonów.

W zakresie Urzędu Stanu Cywilnego:

- przeniesiono z ksiąg stanu cywilnego do ogólnopolskiej elektronicznej bazy aktów stanu cywilnego **4 475** aktów stanu cywilnego,
- wydano **5 271** szt. aktów stanu cywilnego w odpowiedzi na 3 650 podań interesantów,
- dokonano **797** usunięć niezgodności i błędów w Powszechnym Elektronicznym Systemie Ewidencji Ludności PESEL,
- odnotowano **1 803** przypiski pod treścią aktu urodzenia, małżeństwa lub zgonu,
- dokonano **375** czynności związanych z wydaniem m.in. decyzji o zmianie imion i nazwisk, prostowaniem i uzupełnieniem aktów stanu cywilnego, zaświadczeń do ślubów konkordatowych, zaświadczeń o stanie cywilnym i zezwoleń na ślub poza granicami naszego państwa,
- dodano **412** wzmianek zmieniających treść aktów stanu cywilnego na wniosek sądów i innych urzędów stanu cywilnego dotyczących: rozwodów, przysposobień dzieci, ustaleń lub zaprzeczeń ojcostwa, oświadczeń o powrocie rozwiedzionych małżonków do nazwisk noszonych przed ślubem oraz wzmianek dotyczących uznań wyroków sądów zagranicznych,
- rozpatrzono pozytywnie **86** wniosków dotyczących wpisania do polskiego rejestru stanu cywilnego aktów sporządzonych za granicą,
- na wniosek mieszkańców miasta i gminy Człuchów zawnioskowano do Wojewody Pomorskiego w Gdańsku o przyznanie **14** parom małżeńskim odznaczeń za długoletnie pożycie małżeńskie z okazji 50. rocznicy ślubu

przyznanych Jubilatom przez Prezydenta RP oraz wręczono gratulacje **3** parom z okazji 60. rocznicy ślubu i **2** parom z okazji 65. rocznicy ślubu.

8.2. Ewidencja ludności i dowody osobiste

W zakresie ewidencji ludności i dowodów osobistych:

- wydano **1005** nowych dowodów osobistych,
- przyjęto **154** zgłoszenia o utracie lub uszkodzeniu dowodu osobistego,
- unieważniono **179** dowody osobiste,
- wydano **8** decyzji w sprawach dowodów osobistych,
- dokonano **1014** czynności związanych z przemeldowaniem i wymeldowaniem na pobyt stały lub czasowy,
- nadano **208** numerów PESEL obywatelom Polski i cudzoziemcom,
- rozpatrzono **16** decyzji w sprawach meldunkowych,
- wydano 648 zaświadczeń z rejestru mieszkańców i rejestru dowodów osobistych,
- zarejestrowano **147** wniosków o udostępnienie danych z rejestru mieszkańców, rejestru zamieszkania cudzoziemców oraz rejestru dowodów osobistych,
- wydano **32** decyzje o odmowie udostępnienia danych osobowych,
- usunięto **1392** niezgodności w rejestrze mieszkańców.

9. REALIZACJA BUDŻETU OBYWATELSKIEGO

W celu zwiększenia udziału mieszkańców Gminy Miejskiej Człuchów w procesie decydowania o sprawach dotyczących ich najbliższego otoczenia, a także podkreślenia, jak ważna jest rola członków wspólnoty samorządowej w procesie stanowienia prawa i planowania zadań utworzono Człuchowski Budżet Obywatelski.

Uchwałą nr XXII.187.2020 Rady Miejskiej w Człuchowie przyjętą w dniu 11 września 2020 r. określono zasady budżetu obywatelskiego na rok 2021, w tym nową procedurę zgłaszania projektów, ich oceny, głosowania i wyboru. Na podstawie zarządzenia Nr 0050.100.2020 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 20 października 2020 r.



w sprawie wprowadzenia budżetu obywatelskiego Gminy Miejskiej Człuchów na 2021 rok powołano zespół ds. wdrożenia budżetu obywatelskiego oraz określono wzór wniosku i kartę oceny.

9.1. Zasady składania wniosków i ich ocena

Na zadania z budżetu obywatelskiego w 2021 r. zaplanowano kwotę 150 tys. zł. Jedno zadanie mogło być dofinansowane maksymalnie kwotą 50 tys. zł, jednak nie mniejszą niż 10 tys. zł. Przedsięwzięcia mogły być zgłaszane przez osoby zamieszkujące Człuchów. Jedna osoba mogła złożyć tylko jeden wniosek i mógł on dotyczyć wszystkich spraw dotyczących zadań własnych gminy w zakresie inwestycji. Propozycje przedsięwzięć należało zgłaszać na przygotowanym formularzu wniosku. Niezbędne było dołączenie listy z podpisami co najmniej 15 osób popierających daną propozycję. W terminie od 28 października do 30 listopada 2020 do Urzędu Miejskiego w Człuchowie wpłynęło 11 wniosków, na łączną kwotę 484 166,23 zł, co przedstawia poniższa tabela:

Tabela 5. Lista wniosków o ujęcie zadania w budżecie obywatelskim 2021 Gminy Miejskiej Człuchów.

Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Przewidywana wartość zadania
1.	Budowa placu zabaw w formie warowni w sąsiedztwie Zamku Człuchowskiego celem przyciągnięcia turystów, mieszkańców Człuchowa do zwiedzania Zamku oraz spędzania wolnego czasu na terenie wizytówki naszego miasta I etap	sąsiedztwo zamku	50 000,00 zł
2.	Wzmocnienie oferty turystycznej poprzez zakup gokartów rowerowych oraz utwardzenie „rowerowego” toru gokartowego (z wykorzystaniem opon samochodowych) nad jeziorem Rychnowskim	Plaża OSiR nad Jez. Rychnowskim	50 000,00 zł
3.	Wzmocnienie oferty turystycznej poprzez budowę systemu zjeżdżalni – torów pontonowych nad Jez. Rychnowskim w sąsiedztwie basenów	Plaża OSiR nad Jez. Rychnowskim	50 000,00 zł
4.	Wiata zadaszona ze stołami i ławkami przy boisku koszykówki i placu zabaw	os. Witosa w sąsiedztwie bloków od nr 1 do nr 10	40 000,00 zł

5.	Biblioteka dostępna dla wszystkich – zakup schodołazu, urządzenia, które pomoże pokonać bariery architektoniczne osobom starszym i z niepełnosprawnościami	Miejska Biblioteka Publiczna	26 166,23 zł
6.	Elektryfikacja i monitoring części działki nr 1098 jako zaplecza terenów sportowo – rekreacyjnych	ul. Kamienna	49 000,00 zł
7.	Rewitalizacja Cmentarza. Etap I (zastąpienie zniszczonego i brakującego ogrodzenia siatkowego, ogrodzeniem z płyt betonowych od strony os. Piastowskiego)	os. Piastowskie	50 000,00 zł
8.	Bezpieczne boisko dla dzieci	os. Sikorskiego	50 000,00 zł
9.	Człuchów miastem z sercem	os. Witosa, Sikorskiego, Piastowskie, Młodych, okolice dworca PKP, przy parkingu UM, okolice ZST lub ZSS	24 000,00 zł
10.	Altana ażurowa z stołem i ławką	ul. Traugutta 7A	45 000,00 zł
11.	Plac zabaw z mini siłownią dla uczniów	boisko Szkoły Podstawowej nr 1 ul. Średnia 4a	50 000,00 zł

Źródło: opracowanie UM.

Po przeprowadzeniu analizy złożonych wniosków pod względem formalno-prawnym, praktycznej możliwości realizacji przedsięwzięcia w odniesieniu do planowanych zadań gminy, a także możliwości finansowych i technicznych, wyłoniono 9, które miały zostać poddane pod głosowanie mieszkańców. Z wniosków zaopiniowanych pozytywnie i odrzuconych została utworzona lista wszystkich propozycji realizacji przedsięwzięć. Opublikowano ją na stronie internetowej miasta www.czuchow.eu i na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Człuchowie. Lista przedstawiała się następująco:

Tabela 6. Wstępna lista wniosków rekomendowanych do poddania pod głosowanie w Człuchowskim Budżecie Obywatelskim 2021.

Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Przewidywana wartość zadania
1.	Altana ażurowa z stołem i ławką	ul. Traugutta 7A	45 000,00 zł
2.	Biblioteka dostępna dla wszystkich – zakup schodołazu, urządzenia, które pomoże pokonać bariery architektoniczne osobom starszym i z niepełnosprawnościami	Miejska Biblioteka Publiczna	26 166,23 zł



3.	Człuchów miastem z sercem	os. Witosa, Sikorskiego, Piastowskie, Młodych, okolice dworca PKP, przy parkingu UM, okolice ZST lub ZSS	24 000,00 zł
4.	Elektryfikacja i monitoring części działki nr 1098 jako zaplecza terenów sportowo – rekreacyjnych	ul. Kamienna	49 000,00 zł
5.	Plac zabaw z mini siłownią dla uczniów	boisko SP nr 1 ul. Średnia 4a	50 000,00 zł
6.	Przygotowanie terenu pod bezpieczne boisko dla dzieci	os. Sikorskiego	50 000,00 zł
7.	Rewitalizacja Cmentarza. Etap I (zastąpienie zniszczonego i brakującego ogrodzenia siatkowego, ogrodzeniem z płyt betonowych od strony os. Piastowskiego)	os. Piastowskie	50 000,00 zł
8.	Wiata zadaszona ze stołami i ławkami przy boisku koszykówki i placu zabaw	os. Witosa w sąsiedztwie bloków od nr 1 do nr 10	40 000,00 zł
9.	Wzmocnienie oferty turystycznej poprzez zakup gokartów rowerowych oraz utwardzenie „rowerowego” toru gokartowego (z wykorzystaniem opon samochodowych)	OSiR	50 000,00 zł
Razem			384 166,23 zł

Źródło: opracowanie UM.

Odrzucono dwa wnioski:

- Budowa placu zabaw w formie warowni w sąsiedztwie Zamku Człuchowskiego celem przyciągnięcia turystów, mieszkańców Człuchowa do zwiedzania Zamku oraz spędzania wolnego czasu na terenie wizytówki naszego miasta I etap;
- Wzmocnienie oferty turystycznej poprzez budowę systemu zjeżdżalni – torów pontonowych nad Jez. Rychnowskim w sąsiedztwie basenów

gdź jeden z wnioskodawców złożył 3 wnioski do Budżetu Obywatelskiego, a zgodnie z §4 ust. 2 uchwały w sprawie określenia zasad budżetu obywatelskiego jeden mieszkaniec może złożyć jeden wniosek. Po uzgodnieniu z wnioskodawcą, pozostawiono jeden wybrany przez niego wniosek, a resztę odrzucono.

Rysunek 7. Plakat zachęcający do wzięcia udziału w głosowaniu.

Człuchowski Budżet Obywatelski -2021-

ZADANIA:

1. Altana ażurowa z stołem i ławką - ul. Traugutta 7A
2. Biblioteka dostępna dla wszystkich - zakup schodolazu, urządzenia, które pomoże pokonać bariery architektoniczne osobom starszym i z niepełnosprawnościami - Miejska Biblioteka Publiczna
3. Człuchów miastem z sercem - os. Witosa, Sikorskiego, Piastowskie, Młodych, okolice dworca PKP, przy parkingu UM, okolice ZST lub ZSS
4. Elektryfikacja i monitoring części działki nr 1098 jako zaplecza terenów sportowo - rekreacyjnych - ul. Kamienna
5. Plac zabaw z mini siłownią dla uczniów - Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Średnia 4a
6. Przygotowanie terenu pod bezpieczne boisko dla dzieci - os. Sikorskiego
7. Rewitalizacja Cmentarza. Etap I (zastąpienie zniszczonego i brakującego ogrodzenia z siatkowego na z płyt betonowych, naprawa bramy) - os. Piastowskie
8. Wiata zadaszona ze stołami i ławkami przy boisku koszykówki i placu zabaw - os. Witosa w sąsiedztwie bloków od nr 1 do nr 10
9. Wzmocnienie oferty turystycznej poprzez zakup gokartów rowerowych oraz utwardzenie „rowerowego” toru gokartowego (z wykorzystaniem opon samochodowych) - OSIR

WYBÓR ZADAŃ **od 8 do 21 stycznia 2021 r.**

- na kartkach do głosowania dostępnych w ratuszu i na stronie www.czluhow.eu
- karty wrzucamy do urny w holu Urzędu Miejskiego w Człuchowie lub za pomocą internetowej platformy ePUAP

JEDNA OSOBA MOŻE WRZUCIĆ KARTY SWOJEJ NAJBLIŻSZEJ RODZINY

Źródło: materiały promocyjne UM.

9.2. Wybór przedsięwzięć do realizacji

Termin głosowania nad wyborem zadań wyznaczono zarządzeniem Nr 0050.2.2021 Burmistrza Miasta Człuchów na okres od 8 do 21 stycznia 2021 r. Wypełnione karty do



głosowania można było wrzucać do urny w Urzędzie Miejskim w Człuchowie. Każdy mieszkaniec mógł oddać tylko jeden głos na realizację wybranego przedsięwzięcia.

W głosowaniu udział wzięło 1 552 mieszkańców. Z urny wyjęto 1552 karty, w tym 126 nieważnych. Uprawnionych do głosowania było 12 890 mieszkańców, frekwencja wyniosła 12,04%. Na poszczególne projekty oddano następujące liczby głosów ważnych:

Tabela 7. Liczba oddanych głosów na poszczególne propozycje złożone do Człuchowskiego Budżetu Obywatelskiego 2021.

Lp.	Nazwa/tytuł zadania	Liczba głosów
1	Altana ażurowa z stołem i ławką – ul. Traugutta 7A	15
2	Biblioteka dostępna dla wszystkich – zakup schodołazu, urządzenia, które pomoże pokonać bariery architektoniczne osobom starszym i z niepełnosprawnościami – Miejska Biblioteka Publiczna	99
3	Człuchów miastem z sercem – os. Witosa, Sikorskiego, Piastowskie, Młodych, okolice dworca PKP, przy parkingu UM, okolice ZST lub ZSS	26
4	Elektryfikacja i monitoring części działki nr 1098 jako zaplecza terenów sportowo – rekreacyjnych – ul. Kamienna	547
5	Plac zabaw z mini siłownią dla uczniów – Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Średnia 4a	186
6	Przygotowanie terenu pod bezpieczne boisko dla dzieci – os. Sikorskiego	320
7	Rewitalizacja Cmentarza. Etap I (zastąpienie zniszczonego i brakującego ogrodzenia z siatkowego na z płyt betonowych, naprawa bramy) – os. Piastowskie	84
8	Wiata zadaszona ze stołami i ławkami przy boisku koszykówki i placu zabaw – os. Witosa w sąsiedztwie bloków od nr 1 do nr 10	128
9	Wzmocnienie oferty turystycznej poprzez zakup gokartów rowerowych oraz utwardzenie „rowerowego” toru gokartowego (z wykorzystaniem opon samochodowych) – OSiR	21

Źródło: opracowanie UM.

Do realizacji wybrano trzy projekty, które otrzymały największą liczbę głosów:

- projekt nr 4: Elektryfikacja i monitoring części działki nr 1098 jako zaplecza terenów sportowo – rekreacyjnych – ul. Kamienna,
- projekt nr 5: Plac zabaw z mini siłownią dla uczniów – Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Średnia 4a,
- projekt nr 6: Przygotowanie terenu pod bezpieczne boisko dla dzieci – os. Sikorskiego.

Rysunek 8. Wyniki głosowania.



Źródło: materiały promocyjne UM.

9.3. Realizacja wybranych zadań

Po przeprowadzeniu procedury zamówień publicznych, wyłonieniu wykonawców i wykonaniu zadań inwestycyjnych wybranych przez mieszkańców w głosowaniu ich koszty kształtowały się następująco:



Tabela 8. Koszty wykonania zadań wyłonionych do realizacji w ramach Człuchowskiego Budżetu Obywatelskiego 2018.

Lp.	Zrealizowane zadanie	Koszt z budżetu obywatelskiego
1.	Elektryfikacja i monitoring części działki nr 1098 jako zaplecza terenów sportowo – rekreacyjnych – ul. Kamienna	49 000,00 zł
2.	Przygotowanie terenu pod bezpieczne boisko dla dzieci	50 000,00 zł
3.	Plac zabaw z mini siłownią dla uczniów	28 598,76 zł

Źródło: opracowanie UM.

Pierwsze zadanie, czyli elektryfikacja i montaż monitoringu na placu przy człuchowskim torze motocrossowym im. Tadeusza Szwemina, zostało realizowane w październiku 2021 r. Dzięki poprowadzeniu sieci kablowej pod ziemią, w różnych miejscach obiektu możliwe było ustawienie skrzynek elektrycznych z gniazdami do podłączenia prądu. Montaż oświetlenia i monitoringu na trzech słupach zapewnia bezpieczeństwo osób korzystających z toru, w tym przede wszystkim uczestnikom i organizatorom Mistrzostw Polski w Motocrossie.

Fot. 1. Zadanie „Elektryfikacja i monitoring części działki nr 1098 jako zaplecza terenów sportowo – rekreacyjnych – ul. Kamienna” po realizacji.



Źródło: archiwum UM.

W ramach drugiego zadania miał być tylko przygotowany teren pod budowę boiska na osiedlu Sikorskiego, ale dzięki współpracy miasta ze Spółdzielnią Mieszkaniową „Pomorzanka” powstało całe boisko. Nowy obiekt posiada poliuretanową nawierzchnię, wyposażony jest też w bramki i inne urządzenia, które można demontować na okres zimowy. Całość jest ogrodzona i wyposażona w piłkochwyty. Realizacja całości inwestycji kosztowała 230 tys. zł, z czego 50 tys. zł to środki na przygotowanie terenu pod boisko pochodzące z budżetu obywatelskiego, a pozostałe 180 tys. zł to fundusze na budowę

i urządzenie boiska, współfinansowane z budżetu miasta (50 tys. zł) oraz z budżetu Spółdzielni Mieszkaniowej (130 tys. zł).

Fot. 2. Boisko na os. Sikorskiego (w trakcie i po wykonaniu inwestycji).



Źródło: archiwum UM.

W ramach trzeciego zadania zostały posadowione urządzenia minisiłowni na ogólnodostępnym terenie Szkoły Podstawowej nr 1. Powstała także mała infrastruktura towarzysząca w postaci ławek i koszy na śmieci. Teren został utwardzony przy użyciu maty trawiastej.

Fot. 3. Minisiłownia przy Szkole Podstawowej nr 1.



Źródło: archiwum UM.

10. SPÓŁKI KOMUNALNE ORAZ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE GMINY

Gmina Miejska Człuchów posiada 100% udziałów we własnej spółce – w Przedsiębiorstwie Komunalnym Sp. z o.o., a także udziały w trzech innych spółkach:



- Zakładzie Zagospodarowania Odpadów w Nowym Dworze Sp. z o.o.,
- Pomorskim Regionalnym Funduszu Poręczeń Kredytowych w Gdańsku,
- Społecznej Inicjatywie Mieszkaniowej KZN – Pomorze w Malborku.

W gminie funkcjonują:

- 4 jednostki budżetowe:
 - Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki w Człuchowie,
 - Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie,
 - Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie,
 - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie;
- 1 samorządowy zakład budżetowy:
 - Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie;
- 3 instytucje kultury:
 - Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Janusza Korczaka w Człuchowie,
 - Miejski Dom Kultury w Człuchowie,
 - Muzeum Regionalne w Człuchowie.

W spółkach komunalnych, w których udziały posiada Gmina Miejska Człuchów, ani w jednostkach organizacyjnych podległych Gminie Miejskiej Człuchów w 2021 r. nie byli zatrudnieni radni Rady Miejskiej w Człuchowie.

10.1. Udziały miasta w spółkach komunalnych

Gmina Miejska Człuchów w 2021 r. posiadała udziały w czterech następujących spółkach komunalnych:

- **Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.** w Człuchowie – jest to spółka, która powstała 1 lipca 1997 r. z przekształcenia Rejonowego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (t.j. Dz.U. z 2019 poz. 712 z późn. zm.), przedmiotem działania spółki jest m.in.: zaopatrywanie mieszkańców w energię ciepłą i ciepłą wodę użytkową, pobór, uzdatnianie, rozprowadzanie i dostarczanie wody, odbiór i oczyszczanie ścieków, wywóz odpadów komunalnych, obsługa nieruchomości;

- **Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o.** z siedzibą w Nowym Dworze koło Angowic w gminie Chojnice – jest to spółka utworzona w grudniu 2008 r. na podstawie porozumienia komunalnego pomiędzy: Gminą Miejską Chojnice, Gminą Chojnice, Gminą Czersk, Gminą Brusy, Gminą Konarzyny, Gminą Człuchów, Gminą Miejską Człuchów, Gminą Czarne, Gminą Debrzno, Gminą Przechlewo, w celu realizacji obowiązkowych zadań własnych gmin związanych z zapewnieniem zasad ochrony środowiska naturalnego oraz osiągnięcia celów polityki ekologicznej państwa;
- **Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.** z siedzibą w Gdańsku – jest to instytucja finansowa, która powstała w 2001 r. w ramach realizacji strategii rozwoju Województwa Pomorskiego, jest instytucją Samorządu Województwa Pomorskiego i największym funduszem poręczeniowym na Pomorzu; celem działania funduszu jest wspieranie przedsiębiorców z segmentu MSP w zakresie zwiększania dostępności do zewnętrznych źródeł finansowania, poprzez udzielanie poręczeń kredytów, pożyczek, leasingów i wadów przetargowych;
- **Spoleczna Inicjatywa Mieszkaniowa KZN – Pomorze Sp. z o.o.** z siedzibą w Malborku – jest to spółka, która została założona 28 września 2021 r. w Malborku przez włodarzy 19 pomorskich samorządów oraz Krajowy Zasób Nieruchomości; udziałowcami zostały: Malbork, Kępice, Człuchów, Pelplin, Kobylnica, Dziergoń, Czersk, Kościerzyna, Cedry Wielkie, Prabuty, Stary Dziergoń, Miłoradz, Kolbudy, Suchy Dąb, Gniew, Nowy Staw, Trąbki Wielkie, Pruszcz Gdański, Pszczółki oraz Krajowy Zasób Nieruchomości; podstawowym przedmiotem jej działalności jest budowanie domów mieszkalnych oraz ich eksploatacja na zasadach najmu zgodnie z przepisami ustawy o SIM; w Człuchowie planuje się budowę bloku na 26 do 28 mieszkań przy al. Lawendowej, z założenia mają to być lokale czynszowe, niedrogie w utrzymaniu.

Udział miasta w strukturze własności tych podmiotów jest bardzo zróżnicowany – sięga od ułamkowej części procenta po 100%. Wartość i liczba udziałów miasta w spółkach komunalnych w roku 2021 uległy zmianie ze względu na przystąpienie miasta do spółki SIM Pomorze. Przedstawia to poniższa tabela.



Tabela 9. Udziały Gminy Miejskiej Człuchów w spółkach komunalnych.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość na 31 grudnia 2021 r.	Liczba udziałów	Struktura własności
I	W spółkach utworzonych przez Gminę:	20 356 200,00 zł	407 124	X
1.	Przedsiębiorstwo Komunalne w Człuchowie Sp. z o.o.	20 356 200,00 zł	407 124	100,00%
II	W innych podmiotach:	1 156 300,00 zł	82 286	X
1.	Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o.	1 126 300,00 zł	22 256	10,00%
2.	Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Gdańsku	30 000,00 zł	30	0,18%
3.	SIM KZN – Pomorze Sp. z o.o. w Malborku	3 000 000,00 zł	60 000	5,16%
	Ogółem (I+II)	24 512 500,00 zł	489 410	X

10.2. Jednostki budżetowe

10.2.1. Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki w Człuchowie

Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla jednego przedszkola – Przedszkola Miejskiego im. Jacka i Agatki. Przedszkole realizuje pięciogodzinną podstawę programową w godzinach od 8:00 do 13:00. Zapewnia stałą opiekę dzieciom w godzinach 6.30 do 16.30. Grupy przedszkolne podzielone są według zbliżonego wieku dzieci. Każdą grupą wiekową opiekuje się dwoje nauczycieli i pomoc nauczyciela, w grupach 3-latków dodatkowo niania. W roku szkolnym 2020/2021 r. do przedszkola uczęszczało **182** dzieci, w **7** oddziałach, zatrudnionych było **13** nauczycieli, w tym 3 kontraktowych, 7 mianowanych oraz 3 nauczycieli dyplomowanych. Natomiast w roku szkolnym 2021/22 stan zatrudnienia zwiększył się o 1 nauczyciela bez stopnia awansu, tzn., że zatrudnionych było 14 nauczycieli,

W przedszkolu realizowane są dodatkowe zajęcia z języka angielskiego, rytmiki oraz tańca towarzyskiego.

10.2.2. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie

Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla jednej szkoły podstawowej tj. dla Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi. W roku szkolnym 2020/2021 do szkoły uczęszczało **651** uczniów w **33** oddziałach (w tym jedna grupa zerowa). Zatrudnionych było **72** nauczycieli, trzech nauczycieli przebywało na urloпах dla poratowania zdrowia, 1 – na urlopie wychowawczym. Według stopnia awansu SP nr 1 zatrudniała 63 nauczycieli dyplomowanych, 5 – mianowanych i 4 – kontraktowych.

Kolejny rok szkolny we wrześniu ubiegłego roku rozpoczęło **617** uczniów w **32** oddziałach, w tym 18 uczniów w jednym oddziale przedszkolnym. Zatrudnionych było **67** nauczycieli, w tym 60 dyplomowanych, 2 mianowanych i 5 kontraktowych.

Po reformie oświaty związanej z likwidacją gimnazjów, Szkoła Podstawowa nr 1 mieści się w jednym budynku położonym przy ul. Średniej 4a. Uczniowie korzystają również z hali sportowej mieszczącej się przy ul. Szkolnej 3.

Inwestycje i remonty prowadzone w szkole w 2021 r. to:

- malowanie biblioteki szkolnej,
- malowanie, wymiana drzwi, wymiana odbojnic na korytarzu i klatce schodowej w części „zielonej”,
- malowanie, wymiana drzwi, wymiana odbojnic na korytarzu i klatce schodowej w części „czerwonej”,
- wymiana 20 sztuk drzwi w remontowanych budynkach oraz budynku „niebieskim” i „brązowym”,
- remont sali dla grupy przedszkolnej,
- remont sześciu pomieszczeń dodatkowych: kasa, księgowość, pomieszczenia administracyjne, sala do zajęć wyrównawczych, archiwum księgowe,
- wymiana mebli w salach lekcyjnych oraz stoły w stołówce szkolnej,
- wymiana podłogi w trzech salach lekcyjnych i 6 zapleczach,
- zakup klocków – siedzisk do świetlicy szkolnej, podłogi interaktywnej, kamery do prowadzenia zajęć zdalnych z sali lekcyjnej z udziałem uczniów,
- bieżące naprawy.



10.2.3. Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie

Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie jest wyodrębnioną jednostką organizacyjną gminy, realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej, funkcjonuje od lipca 2017 r. Placówka jest usytuowana w parterowej dobudówce do budynku szkolnego przy ulicy Szkolnej 3. Jej siedziba nie ma barier architektonicznych, dodatkowo posiada udogodnienia umożliwiające funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym: podjazd dla wózków inwalidzkich, łazienka i toaleta przystosowane dla osób z niepełnosprawnością ruchową, poręcze przy ścianach w korytarzu i przy wejściu do budynku, miejsce parkingowe dla osób niepełnosprawnych przed budynkiem, mobilna pętla indukcyjna.

ŚDS jest ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, świadczy usługi dla dorosłych osób przewlekle psychicznie chorych i osób upośledzonych umysłowo wymagających pomocy w życiu, w środowisku rodzinnym i społecznym, w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Działa w formie jednostki budżetowej Gminy Miejskiej Człuchów i jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu. ŚDS w Człuchowie jest placówką dla 30 dorosłych osób (mieszkańców Człuchowa) i działa przez 5 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie. Jest to placówka pobytu dziennego (typu A,B,C).

Do podstawowych zadań ŚDS należy:

- 1) podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia u osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 2) organizowanie zajęć dostosowanych do stanu zdrowia, sprawności psychofizycznej i szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności,
- 3) pobudzenie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych,
- 4) wsparcie terapeutyczne i psychologiczne.

Podopieczni Środowiskowego Domu Samopomocy korzystają z indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Placówka oferuje możliwość korzystania m.in. ze: śniadania, przerwy kawowej, ciepłego posiłku, terapii ruchowej

(w tym zajęć sportowych, turystyki i rekreacji) i zajęciowej (zajęcia plastyczne, techniczne, terapia kulinarna), zajęć warsztatowych (malarskich, teatralnych), poradnictwa psychologicznego (indywidualnego, grupowego, dla rodzin), pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, wycieczek, udziału w imprezach, grupy wsparcia dla rodzin i opiekunów uczestników ŚDS.

W 2021 r. na bieżącą działalność placówka otrzymała środki z budżetu Wojewody Pomorskiego w wysokości **824 396,63 zł**.

Placówka dysponuje powierzchnią użytkową 590,36 m² (w 2020 r. – 314,55 m²). W 2021 r. miasto przekazało jej pomieszczenia, które zostały przeznaczone na: 3 sale terapeutyczne, salę ogólnoużytkową, magazynek i WC dla personelu. Przeprowadzono remont i modernizację pomieszczeń oraz zakupiono do nich meble, które w pełni zabezpieczają potrzeby w tym zakresie. Do wykonania pozostały jeszcze prace remontowe i modernizacyjne, które obejmują: wymianę posadzki w sali ogólnoużytkowej, modernizację i rozbudowę sieci komputerowej i alarmowej w nowo pozyskanych pomieszczeniach oraz zwiększenie działania monitoringu zewnętrznego.

Struktura zatrudnienia pracowników ŚDS przedstawia się następująco:

Tabela 10. Struktura zatrudnienia w Środowiskowym Domu Samopomocy w Człuchowie w 2021 r.

Lp.	stanowisko	wykształcenie	wymiar etatu	czas obowiązywania umowy
pracownicy etatowi				
1	Kierownik	wyższe kierunkowe	1	nieokreślony
2	Psycholog	wyższe kierunkowe	1	nieokreślony
3	Pedagog	wyższe kierunkowe	1/2	nieokreślony
4	Terapeuta zajęciowy	średnie kierunkowe	2	nieokreślony
5	Asystent osoby z niepełnosprawnością	wyższe kierunkowe średnie kierunkowe	2	nieokreślony określony
6	Księgowa	wyższe kierunkowe	1/4	nieokreślony
7	Pracownik gospodarczy	zasadnicze zawodowe	1/2	nieokreślony
inne formy zatrudnienia				
1	Kierowca	średnie prawo jazdy kat. B	60 godz.	umowa zlecenie
2	Prowadzenie kadr i obsługa BHP	wyższe kierunkowe	ryczałt	umowa zlecenie



3	Prowadzenie zajęć muzykoterapii	wyższe kierunkowe	8 godz.	umowa zlecenie
4	Koordinator do spraw dostępności	wyższe kierunkowe	ryczałt	umowa zlecenie
5	Obsługa informatycznej	wyższe kierunkowe	2 godz.	umowa zlecenie
6	Inspektor ochrony danych	wyższe	ryczałt	usługa
7	Radca prawny	wyższe kierunkowe	ryczałt	usługa

Źródło: sprawozdanie za rok 2021 z działalności Środowiskowego Domu Samopomocy typu A, B, C w Człuchowie.

10.2.4. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy Miejskiej Człuchów. Działa na podstawie uchwały Rady Miasta Człuchów Nr VIII/57/95 z dnia 28 marca 1995 r. w sprawie powołania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie, statutu zatwierdzonego uchwałą Rady Miejskiej Nr XLVIII/343/2014 z dnia 28 maja 2014 r. (zmienionego w 2021 r. ze względu na zmianę siedziby), Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej zatwierdzonego zarządzeniem Nr 0050.78.2018 Burmistrza Miasta Człuchowa z dnia 5 września 2018 r., pozostałych przepisów wewnętrznych MOPS i aktów prawa miejscowego. Działalność ośrodka regulują liczne ustawy z zakresu polityki społecznej i samorządowej.

W 2021 r. MOPS dysponował budżetem w wysokości **24 120 989,27 zł** z czego:

- ze środków budżetu miasta 3 069 001,40 zł
- z budżetu państwa 20 788 203,42 zł;

w podziale na zadania budżet ten dzielił się:

- na pomoc społeczną 4 367 303,86 zł
- na świadczenia rodzinne i inne 19 489 900,96 zł;

projekt „Utworzenie Centrum Rodzin” 263 784,45 zł.

W celu realizacji zadań w 2020 r. MOPS zatrudniał 35 osób na etat oraz nawiązał 26 umów zleceń (bez Centrum Rodzin). Pracownicy zatrudnieni w ośrodku to wyspecjalizowana kadra posiadająca wymagane kwalifikacje. Pracownicy Ośrodka biorą udział w szkoleniach i spotkaniach niezbędnych dla prawidłowej realizacji zadań MOPS.

Struktura zatrudnienia w MOPS w roku 2020 przedstawiała się następująco:

- Dział Pomocy Społecznej – łącznie 24 pracowników, w tym: kierownik działu, 2 starszych specjalistów pracy socjalnej – koordynatorów, 2 specjalistów pracy socjalnej, 1 pracownik socjalny, 1 aspirant pracy socjalnej, 2 asystentki rodziny, 11 opiekunek, 1 pomoc administracyjna, 1 opiekunka specjalistyczna;
- Dział Świadczeń Rodzinnych – łącznie 4 pracowników, w tym: kierownik działu, 3 inspektorów ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego;
- Dział Finansowo–Kadrowy – łącznie 6 pracowników, w tym: główna księgową, starszy inspektor ds. ekonomicznych, inspektor ds. ekonomicznych, referent, pomoc administracyjna/pracownik gospodarczy;
- dyrektor – 1 etat;
- umowy zlecenia – radca prawny, informatyk, inspektor ochrony danych osobowych, opiekunowie noclegowni i inne;
- Centrum Rodzin (etaty, umowy zlecenie): 2 wychowawców w Placówce Wsparcia Dziennego CR, opiekun Klubu Seniora CR, asystent rodziny, 5 asystentek osób niepełnosprawnych, psycholog, pedagog, prawnik, osoby realizujące zajęcia: kompetencji informatycznych, języka obcego, kultury fizycznej, edukacji zdrowotnej, ergoterapii.

W dniach 12–14 kwietnia 2021 r. nastąpiła zmiana siedziby ośrodka, w związku z czym na koniec roku 2021 MOPS dysponował następującymi obiektami:

- budynek przy ul. Szkolnej 3 o powierzchni 1 481 m²,
- budynek noclegowni przy ul. Średniej 14 o powierzchni 133 m²,
- budynek świetlicy przy ul. Słowackiego 3B o powierzchni ok. 110 m²,
- mieszkanie chronione przy ul. Koszalińska 7a/1 – 35 m².

W trakcie roku zakupiono potrzebne wyposażenie biur, oprogramowanie i sprzęt komputerowy oraz przeprowadzono niezbędne remonty i naprawy.

10.3. Samorządowy zakład budżetowy – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie działa na podstawie uchwały Rady Miejskiej Nr IV/27/2003 z dnia 19 lutego 2003 r. OSiR jest gminną jednostką



organizacyjną i działa jako zakład budżetowy. Siedzibą Ośrodka jest obiekt przy ul. Szkolnej 1 w Człuchowie, administruje on również Ośrodkiem Wypoczynkowym nad Jez. Rychnowskim, w którego skład wchodzi: Camping nr 80, tj.: baza noclegowa z pokojami i pole namiotowe, kąpielisko strzeżone na plaży miejskiej, Park Rekreacji z parkiem wodnym, parkiem linowym i polem do minigolfa.

Do zadań ośrodka należy m.in.:

- organizowanie zajęć, zawodów i imprez sportowo–rekreacyjnych oraz turystycznych;
- utrzymanie obiektów i urządzeń użyteczności publicznej – zapewnienie właściwej eksploatacji i konserwacji bazy sportowej, rekreacyjnej i usługowej;
- tworzenie i zagospodarowanie w urządzenia sportowe i rekreacyjne terenów oraz miejsc specjalnie na ten cel wydzielonych i przekazanych przez Urząd Miejski;
- popularyzacja walorów turystycznych i rekreacyjnych miasta;
- odpłatne i nieodpłatne udostępnianie bazy sportowo–rekreacyjnej w celu szkolenia i dokształcania kadr trenersko–instruktorskich i zawodniczych;
- organizowanie odpłatnych i nieodpłatnych imprez na zlecenie klubów, organizacji i instytucji;
- eksploatacja kąpieliska oraz ośrodka wypoczynkowego wraz z Campingiem i Parkiem Rekreacji nad Jeziorem. Rychnowskim;
- prowadzenie sprzedaży informatorów turystycznych, widokówek, kopert, znaczków oraz pamiątek regionalnych;
- współpraca z placówkami oświatowo–kulturalnymi i stowarzyszeniami kultury fizycznej i ich związkami prowadzącymi działalność sportową, turystyczną i rekreacyjną.

10.3.1. Przychody i wydatki Ośrodka Sportu i Rekreacji w 2021 r.

Suma przychodów ośrodka ogółem w 2021 r. wyniosła **2 411 713,96 zł**. Ośrodek zanotował przychody z usług w wysokości **843 200,98 zł**, w tym:

- dochody z najmu i dzierżaw 74 822,90 zł
- wpływy z usług 649 391,90 zł.

Nadmienić trzeba, iż z powodu pandemii Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie nie mógł świadczyć wszelkich usług przez prawie pół roku.

Ośrodek otrzymał dotację przedmiotową na utrzymanie obiektów sportowych i rekreacyjnych w kwocie **855 000 zł** oraz dotację celową w kwocie 350 000,00 zł na remont pokoi na pierwszym i drugim piętrze Domu Sportowca, który polegał na wykonaniu w każdym z pokoi łazienki i poprowadzeniu nowej instalacji przeciwpożarowej. Równowartość odpisów amortyzacyjnych wyniosła 356 868,49 zł.

W 2021 r. średnioroczne zatrudnienie w OSiR wyniosło 13,38 etatu. Wydatki osobowe przedstawiały się następująco:

- nagrody i wydatki osobowe nie wliczone do wynagrodzeń 6 585,87 zł
- wynagrodzenie osobowe pracowników 638 149,89 zł
- dodatkowe wynagrodzenie roczne 43 299,07 zł
- wynagrodzenie bezosobowe 20 189,20 zł.

Na nagrody konkursowe przeznaczono 10 934,71 zł.

Na zakup materiałów i wyposażenia 121 626,92 zł.

Poniesione koszty usług remontowych w 2021 r. to kwota 109 782,54 zł, natomiast na zakup usług pozostałych 312 567,83 zł. Stan środków obrotowych na początek roku wyniósł -6 295,50 zł, natomiast na koniec okresu sprawozdawczego wyniósł: **-6 148,59 zł**. Suma wszystkich kosztów wraz z odpisami amortyzacyjnymi w roku 2021 wyniosła 2 422 125,06 zł, w tym amortyzacja środków trwałych sfinansowana ze środków własnych w kwocie 10 411,10 zł.

10.3.2. Działalność Ośrodka Sportu i Rekreacji w 2021 r.

OSiR to główny organizator życia sportowego naszego miasta, ale również gospodarz obiektów rekreacyjno-sportowych powierzonych przez Gminę Miejską Człuchów.

Ze względu na zagrożenie epidemiologiczne i zakaz organizowania imprez rekreacyjno-sportowych przez większość roku 2021 duża część zaplanowanych imprez nie odbyła się lub odbyła się w formie wirtualnej. Zamknięcie obiektów świadczących usługi noclegowe i sportowe przez dłuższy czas także spowodowało, że przychody OSiR z prowadzenia tego rodzaju usług były zerowe. W związku z powyższym w 2021 r.



jednym z głównych zadań pracowników OSiR było dbanie o płytę główną boiska. Koszt samych zabiegów agrotechnicznych, które zlecane były firmie zewnętrznej to **32 400,00 zł**. Do tego dochodzą koszty koszenia, wody i prądu, ale także utrzymania budynku technicznego. Wykonywano także naprawy i remonty na terenie obiektów sportowych, kąpieliska, parku rekreacji i w części noclegowej. Wymieniono złoże w filtrach do uzdatniania wody w parku wodnym, koszt **30 750,00 zł**.

Przejęcie hali przy byłym gimnazjum zwiększyło wprawdzie przychody, jednak w sytuacji, gdy szkoły pracowały zdalnie, a amatorskie korzystanie z obiektów było zabronione, obiekt generował znaczne koszty bez możliwości osiągnięcia wpływów. W miarę możliwości udostępniane były bezpłatnie niektóre obiekty sportowe tzn. Orlik, boisko piłkarskie wraz z bieżnią i boisko treningowe dla człuchowskich szkół i klubów (łącznie było to 12 000 godz. w roku), hale sportowe dla klubów i mieszkańców, baza na terenie Campingu dla klubu kajakowego, żeglarskiego, a także klubu morsów. Kąpielisko miejskie znajdujące się nad Jeziorem Rychnowskim na Campingu nr 80 było czynne przez 536 godz.

Przez cały okres wakacji otwarty był Park Rekreacji (park wodny, park linowy i minigolf) łącznie – 616 godz. Szacowana liczba osób, które odwiedziły obiekt przez okres wakacji to ok. 80 000. Duża część tych osób to goście z ościennych powiatów, ale także z Poznania, Gdańska, Piły i innych miast. Pole campingowe odwiedziło także dużo więcej turystów i Camping zajął II miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Mister Camping 2021 organizowanym przez Polską Federację Campingu i Caravaningu. Wykaz imprez rekreacyjno-sportowych zorganizowanych przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie w 2021 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Wykaz imprez rekreacyjno-sportowych zorganizowanych przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie w 2021 r.

Lp.	Nazwa imprezy	Termin	Miejsce	Ilość zawodników
1	Czwartki Lekkoatletyczne	maj/czerwiec	SP1 bieżnia	50
2	XXVIII Ogólnopolski Bieg Tura im. Henryka Pliszki	20.06.2021	Rynek Miejski	97
3	VI Puchar Polski w mini-golf	10.07.2021	Plaża OSiR	31
4	VII Puchar Polski w mini-golf	11.07.2021	Plaża OSiR	30
5	Turniej siatkówki plażowej	24.07.2021	Plaża OSiR	12
6	Tropem Wilczym Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych	15.08.2021	Park Miejski	85

7	Bieg na wieżę zamkową (Bieg Krzyżaka)	29.08.2021	Wieża zamkowa	50
8	Mistrzostwa SP1 w biegach przełajowych	15.09.2021	OSiR	110
9	Mistrzostwa Powiatu Człuchowskiego w sztafetowych biegach przełajowych	05.10.2021	Plaża OSiR	400
10	Mistrzostwa Województwa Pomorskiego w sztafetowych biegach przełajowych	12.10.2021	Plaża OSiR	800
11	Mistrzostwa SP1 w skoku wzwyż	18.12.2021	Hala OSiR	30

Źródło: sprawozdanie z działalności OSiR w Człuchowie w 2021 r.

10.4. Instytucje kultury

Gmina Miejska Człuchów na podstawie rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 stycznia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia i udostępniania rejestru instytucji kultury (Dz.U. z 2012, poz. 189) prowadzi rejestr instytucji kultury, dla których jest organizatorem. Figurują w nim 3 instytucje:

- pod numerem 1 – Miejski Dom Kultury w Człuchowie – MDK,
- pod numerem 2 – Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Janusza Korczaka – MBP,
- pod numerem 3 – Muzeum Regionalne w Człuchowie.

10.4.1. Miejski Dom Kultury w Człuchowie

Miejski Dom Kultury w Człuchowie działa na podstawie uchwały Nr XXIV/123/2008 RM z dnia 30 stycznia 2008 r. w sprawie reorganizacji Miejskiego Domu Kultury w Człuchowie i zmiany jego statutu. Miejski Dom Kultury w Człuchowie prowadzi działalność w zakresie rozwijania amatorskiego ruchu artystycznego, rękodzieła i folkloru, jak również działalność artystyczną w pracowniach instruktorskich, kołach i klubach zainteresowań. Przedmiotem działania MDK jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb w zakresie edukacji kulturalnej, kreacji artystycznej oraz rozwijanie kulturalnych form aktywności – zgodnie z uwarunkowaniami środowiskowymi.

Majątek komunalny instytucji stanowi siedziba Miejskiego Domu Kultury przy ul. Traugutta 2. Od 17 września 2021 r. w budynku działalność rozpoczęło Centrum Rodzin, które zajmuje niski parter budynku oraz współdzieli z MDK pomieszczenia na parterze i na piętrze budynku. Jest to instytucja podległa Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej. Administratorem całego budynku i jego majątku jest dyrektor MDK w Człuchowie. Dom kultury udostępnia swoje pomieszczenia i Internet wszystkim



współpracującym na zasadach niekomercyjnych, w związku z tym koszty funkcjonowania i odtwarzania tej bazy ponosi jednostka. Budżet składa się z dotacji z budżetu miejskiego oraz dochodów własnych jednostki.

W roku 2021 Miejski Dom Kultury dysponował kwotą dotacji 1 082 666,00 zł. Kwota ta została wykorzystana w następujący sposób:

- 683 321,64 zł – płace i pochodne;
- 172 979,35 zł – organizacja wydarzeń;
- 82 475,63 zł – utrzymanie budynku MDK i kina;
- 143 889,38 zł – pozostałe wydatki (zlecenia, środki czystości, utrzymanie pracowni, paliwo, art. biurowe itp.).

Systematyczne zajęcia merytoryczne w zespołach i klubach zainteresowań odbywają się od poniedziałku do piątku w godz. 8.00–20.00. Dodatkowo dom kultury czynny jest w soboty i niedziele w zależności od potrzeb i kalendarza imprez.

10.4.2. Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Janusza Korczaka w Człuchowie

Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie jest samorządową instytucją kultury, posiadającą osobowość prawną, której celem jest rozwijanie i zaspakajanie potrzeb czytelnich i informacyjnych, upowszechnianie wiedzy i osiągnięć kultury. Do zadań biblioteki należy między innymi: gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i konserwacja materiałów bibliotecznych, udostępnienia zbiorów bibliotecznych, prowadzenie działalności informacyjnej, organizowanie różnego rodzaju imprez popularyzujących wiedzę, kulturę i sztukę.

Podstawę prawną funkcjonowania jednostki stanowią:

- ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 194 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t.j. Dz.U. z 2019 poz. 1479),
- statut nadany uchwałą Nr XLVII.335.2014 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 29 kwietnia 2014 r.

Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie jest finansowana z dotacji podmiotowej Gminy Miejskiej Człuchów, która w 2021 r. wyniosła **660 000,00 zł** oraz z przychodów własnych. W 2021 r., podobnie jak w latach poprzednich, funkcjonowała biblioteka główna przy ul. Szczecińskiej 5 i filia biblioteczna na osiedlu Młodych 7. Lokal filii jest usytuowany w zasobach SML–W „Pomorzanka”, użytkowany jest bezpłatnie. Biblioteka nie jest pozbawiona barier architektonicznych: nie ma windy, na parter, piętro i do klubu czytelnika prowadzą schody, nie ma podjazdu i nie ma możliwości zamontowania go ze względu na wąskie schody, brakuje również toalety dla osób niepełnosprawnych.

W skład struktury organizacyjnej biblioteki wchodzi:

- Wypożyczalnia dla Dzieci i Młodzieży z pokojem zabaw dla najmłodszych użytkowników,
- Wypożyczalnia dla Dorosłych,
- Czytelnia Internetowa z salą szkoleniową, kącikiem prasowym oraz punktem ksero,
- Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów,
- Filia nr 1 na os. Młodych.

Biblioteka główna jest czynna od poniedziałku do piątku w godzinach 09:00–17:00. W soboty jest nieczynna. Filia nr 1 na os. Młodych jest otwarta dwa razy w tygodniu tj. wtorek 10:00–17:00 i czwartek 13:00–17:00. W pozostałe dni filia jest nieczynna, a bibliotekarka pracuje w Czytelni Internetowej MBP.

Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie na koniec grudnia 2021 zatrudniała 6 bibliotekarzy (w tym: 2 osoby z wyższym wykształceniem – 1 z wykształceniem bibliotekarskim, 1 osoba z wykształceniem średnim bibliotekarskim, 3 osoby z wykształceniem średnim), główna księgową zatrudnioną jest na ¼ etatu, a pracownik gospodarczy na ½ etatu. Bibliotekarze podnosili swoje kompetencje zawodowe uczestnicząc w licznych szkoleniach doskonalących umiejętności interpersonalne i merytoryczne, np.:

- Jak mówić by nas zauważono? Komunikacja medialna dla bibliotekarzy
- Jak rozmawiać z młodym czytelnikiem o trudnych sprawach
- Szkolenie z kontroli zarządczej



- Biblioteka w pandemii – konferencja on–line
- Książkowe inspiracje do zadań warsztatowych
- Jak pracować z Ukraińcami i przygotowywać ofertę instytucji dla osób ze wschodu
- Tablice Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej – zmiany
- Jak angażować publiczność podczas spotkań on–line
- Jak rozmawiać z dziećmi o zmianach klimatu
- Dostępność cyfrowa – konferencja on–line
- Prawo autorskie i wolne licencje w bibliotece.

Koszty utrzymania budynku MBP w 2021 r. kształtowały się następująco:

- energia elektryczna – 11 040,10 zł (w tym filia nr 1 – 484,35 zł);
- centralne ogrzewanie – 38 050,59 zł (w tym filia nr 1 – 12 066,62 zł);
- woda – 774,31 zł.

Na zakup księgozbioru MBP przeznaczyła **32 528,99 zł**. Ponadto biblioteka wypracowała w 2021 r. dochód własny w wysokości: **19 310,37 zł**, pochodzący m.in. z drukowania i kserowania materiałów, kosztów upomnień oraz z dotacji na zakup nowości wydawniczych.

Przez część roku w bibliotekach obowiązywały obostrzenia związane z pandemią COVID–19, w tym czasie biblioteka była zamknięta dla czytelników, jednak czytelnicy mieli możliwość wypożyczania książek.

10.4.3. Muzeum Regionalne w Człuchowie

W 2021 r. Muzeum Regionalne w Człuchowie otrzymało dotację podmiotową w wysokości **789 000,00 zł**.

Koszty Muzeum Regionalnego w 2021 r. kształtowały się następująco:

- 137 122,22 zł – koszty energii elektrycznej i ogrzewania oraz wody,
- 46 265,00 zł – zakupy materiałów (m.in. zakup materiałów biurowych, farb i art. konserwatorskich, materiałów do sprzedaży),
- 248 840,79 zł – koszty usług obcych (m.in. druk wydawnictw, konserwacje systemu ppoż. i antynapadowego, opłaty telefoniczne, usługa bhp, usługi komunalne, konserwacja wind, wynajem wystaw, prace konserwatorskie),

- 409 869,07 zł – wynagrodzenia pracowników, umowy o dzieło, umowy zlecenia,
- 78 890,93 zł – świadczenia na rzecz pracowników (urlopowe, szkolenia, badania lekarskie, składki ZUS),
- 45 405,78 zł – pozostałe (m.in. zakup wyposażenia, księgozbioru, podatki i opłaty).

Przychody własne wyniosły **240 918,04 zł** (przeznaczono je m.in. na zakup muzealiów, poszerzenie księgozbioru, a także realizację filmu „Człuchów 100 lat temu” i druk albumu „Człuchów na dawnej pocztówce”. Wpływy ze sprzedaży biletów w roku sprawozdawczym wyniosły 166 773,87 zł. W 2021 r. muzeum odwiedziło 31 157 osób.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. w muzeum było zatrudnionych 9 pracowników (6,25 etatu) – dwóch pracowników działalności podstawowej: kustosz (1 etat), kustosz (0,5 etatu), główna księgowa (0,25 etatu), przewodnik (1 etat), dwie pracownice obsługi (2x1 etat), pracownik gospodarczy (1 etat) i dwie sprzątaczkę (2x0,25 etatu). W sezonie letnim do obsługi zwiedzających zatrudniono jedną osobę na umowę o pracę oraz siedem osób na umowę zlecenie.

11. POMOC SPOŁECZNA ORAZ WSPARCIE DLA RODZIN

W 2021 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie udzielił wsparcia:

- w ramach pomocy społecznej 342 osobom i rodzinom, w których żyło 630 osób, wsparcie systemem pomocy społecznej objęło 4,9% mieszkańców Człuchowa,
- w ramach świadczeń rodzinnych wsparcie otrzymało 1 393 osób i rodzin, w których żyło około 5 940 osób, tzn., że wsparcie systemem świadczeń rodzinnych objęło 47% mieszkańców Człuchowa.

W roku 2021 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie otrzymał i wydał na pomoc społeczną w ramach zadań własnych i zleconych kwotę **4 367 303,86 zł**, w tym:

- ze środków własnych gminy 2 992 391,51 zł
- ze środków budżetu państwa 1 374 912,35 zł.



11.1. Świadczenia pieniężne

11.1.1. Świadczenia pieniężne pomocy społecznej

Do świadczeń pieniężnych pomocy społecznej zaliczane są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy oraz zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie.

Zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej – 701 zł, lub osoby w rodzinie – 528 zł. Minimalna wysokość zasiłku to 30 zł, maksymalna – 645 zł. Z tej formy pomocy w roku 2021 skorzystało **94** osoby na łączną kwotę **510 542 zł**, średnia miesięczna wysokość zasiłku stałego wyniosła 532 zł, w ciągu całego roku były to **959** świadczenia.

Zasiłek okresowy przysługuje osobom i rodzinom ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, jego wysokość ustala się do wysokości różnicy między faktycznym dochodem a kryterium dochodowym osoby lub rodziny, w 2021 r. kwoty te nie mogły być niższe niż 50% różnicy w przypadku rodzin i osób samotnych. W 2021 r. na pomoc w formie zasiłków okresowych wydatkowanych zostało łącznie **133 880 zł** (kwota 133 676 zł – dotacja z budżetu państwa, pozostałe 204 zł – środki własne). Zasiłki okresowe zostały wypłacone **81** osobom i rodzinom, średnia wysokość zasiłku wyniosła **294 zł**, w sumie w ciągu roku było to **455** świadczeń.

Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej osób i rodzin spełniających kryterium dochodowe, może być przyznany na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy niepodlegający zwrotowi. W 2021 r. zasiłki celowe zostały przyznane **142** osobom i rodzinom na łączną kwotę **94 949 zł**, w tym 4 rodzinom przyznano specjalny zasiłek celowy. Średnia wysokość zasiłku celowego wyniosła **97 zł**, w całym 2021 r. wypłacono łącznie **977** takie świadczenia.

W roku 2021 do MOPS nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie zasiłku i pożyczki na ekonomiczne usamodzielnienie.

11.1.2. Świadczenia pieniężne przyznawane na podstawie innych ustaw

MOPS zajmuje się również wypłatą świadczeń pieniężnych przyznawanych na podstawie innych ustaw niż ustawa o pomocy społecznej, są to dodatki mieszkaniowe, dodatki energetyczne oraz pomoc materialna dla uczniów.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych, osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego, osobom mieszkającym w lokalach znajdujących się w budynkach stanowiących własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych, innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem, osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo najem socjalny lokalu. Świadczenie uzależnione jest również od normatywnej powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego i liczby członków gospodarstwa domowego. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, których średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekroczył w gospodarstwie jednoosobowym 2 066,99 zł, a wieloosobowym 1 550,24 zł przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, obowiązującego w dniu złożenia wniosku.

W 2021 r. dodatki mieszkaniowe zostały przyznane **212** gospodarstwom domowym na łączną kwotę **393 262,07 zł**, w sumie było to 1 797 świadczeń średnio po 219 zł.

Zryczałtowany dodatek energetyczny przysługuje tzw. odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej, czyli osobie, której przyznano dodatek mieszkaniowy, która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczenia energii elektrycznej. W 2020 r. dodatki energetyczne zostały przyznane **136** gospodarstwom domowym na łączną kwotę **17 119,04 zł**, w sumie to 1 189 świadczeń średnio po 14,39 zł.

Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów są: stypendium szkolne i zasiłek szkolny. Świadczenie tego typu przysługuje uczniom szkół



publicznych, niepublicznych i niepublicznych szkół artystycznych o uprawnieniach publicznych szkół artystycznych i innych placówek. Pomoc ta ma na celu zmniejszenie różnic w dostępie do edukacji, umożliwienie pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, miesięczna wysokość dochodu jest ustalana na podstawie ustawy o pomocy społecznej. W Człuchowie w 2021 r. stypendia szkolne zostały przyznane 18 rodzinom czyli 33 uczniom, ich łączna kwota wyniosła **33 840,00 zł**.

11.2. Świadczenia niepieniężne pomocy społecznej

Do świadczeń niepieniężnych pomocy społecznej należą: praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze, mieszkania chronione, pobyt w domu pomocy społecznej, ośrodki wsparcia.

11.2.1. Praca socjalna i pomoc rzeczowa

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, prowadzona jest w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. W 2021 r. udzielono pomocy w formie czystej pracy socjalnej dla **51** osób, w formie kontraktu socjalnego dla **15** osób, w formie poradnictwa specjalistycznego dla **6** osób. Nikt z mieszkańców miasta nie korzystał z interwencji kryzysowej.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne przysługują osobom objętym pomocą w formie zasiłków stałych i nieubezpieczonym z innego tytułu. W roku 2021 opłacane były składki zdrowotne za **92** osób na łączną kwotę **44 429 zł**.

Składki na ubezpieczenie społeczne są opłacane za osoby, które rezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania opieki nad ciężko chorym członkiem rodziny, uwzględnia się jednak kryterium dochodowe. W roku 2021 nie złożono w MOPS w Człuchowie żadnego wniosku dotyczącego tej formy pomocy. Nie złożono również żadnego wniosku o pomoc rzeczową na ekonomiczne usamodzielnienie polegające na udostępnieniu maszyn i narzędzi pracy umożliwiających zorganizowanie własnego warsztatu oraz urządzeń ułatwiających pracę niepełnosprawnym. Nie poniesiono także kosztów sprawienia pogrzebu, ani kosztów pobytu w schroniskach dla osób bezdomnych.

Zapewnienie schronienia dla osób bezdomnych jest zadaniem obowiązkowym gminy, zadanie to realizowane jest poprzez udzielanie schronienia w noclegowni, która zapewnia bezpieczny nocleg i środki czystości. Osoby bezdomne korzystają również z pomocy w formie pracy socjalnej. W 2021 r. z noclegowni skorzystało **13** osób bezdomnych. Roczny koszt prowadzenia placówki wyniósł **111 976 zł**.

W 2021 r. realizowano również Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu”. W ramach programu pomocą w formie dożywiania objęto dzieci od 0 do 7 lat, dzieci i młodzież szkolną, osoby chore, niepełnosprawne i ubogie. Pomoc w formie dożywiania w ramach programu wyniosła w 2021 r. łącznie **355 831 zł** (w tym: z budżetu państwa 284 480 zł i 71 351 zł ze środków własnych), z programu skorzystało **408** osób, z czego:

- świadczenie celowe rzeczowe na dożywianie otrzymało **174** rodziny na łączną kwotę **302 030 zł**, średnia wartość świadczenia wyniosła **233 zł**, w roku było to **1 297** świadczeń,
- pomoc w formie obiadów – **49** osoby (obiady dla dzieci do 7 roku życia – 10 dzieci, obiady dla uczniów – 20 dzieci, obiady dla dorosłych – 19 osób) na łączną kwotę **53 801 zł**.

Zapewnienie potrzebującym niezbędnego ubrania następuje poprzez udzielenie pomocy finansowej w formie zasiłku celowego na częściowe pokrycie kosztów zakupu odzieży lub poprzez możliwość skorzystania z odzieży używanej, która jest dostępna w punkcie przyjmowania i wydawania odzieży, prowadzonym przez Koło Człuchowskie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta. W 2021 r. **207** zasiłki na ten cel wyniosły łącznie **14 550 zł**.



11.2.2. Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy to forma pomocy przysługująca osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

W 2021 r. zarówno usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były w miejscu zamieszkania w **81** środowiskach, z czego 7 środowisk korzystało ze specjalistycznych usług opiekuńczych. Wszystkie osoby, którym przyznano usługi opiekuńcze są osobami niepełnosprawnymi w stopniu znacznym. W zależności od posiadanych dochodów osoby te ponoszą częściową odpłatność za świadczone usługi. Warunki odpłatności określa uchwała Nr LXVIII/380/2010 RM z dnia 9 listopada 2010 r. W 2021 r. pobrano odpłatność z tytułu usług opiekuńczych w wysokości **122 433,18 zł** oraz odpłatność za usługi specjalistyczne w wysokości **10 334,37 zł**. Na realizację usług opiekuńczych w roku 2021 wydana została łącznie kwota **643 085,57 zł** (495 968,94 zł ze środków własnych gminy i 68 464,91 zł ze środków budżetu państwa oraz 78 651,72 zł w ramach realizacji Programu „Opieka 75+”, w tym: 39 325,86 zł z budżetu państwa i 39 325,86 zł wkład własny miasta).

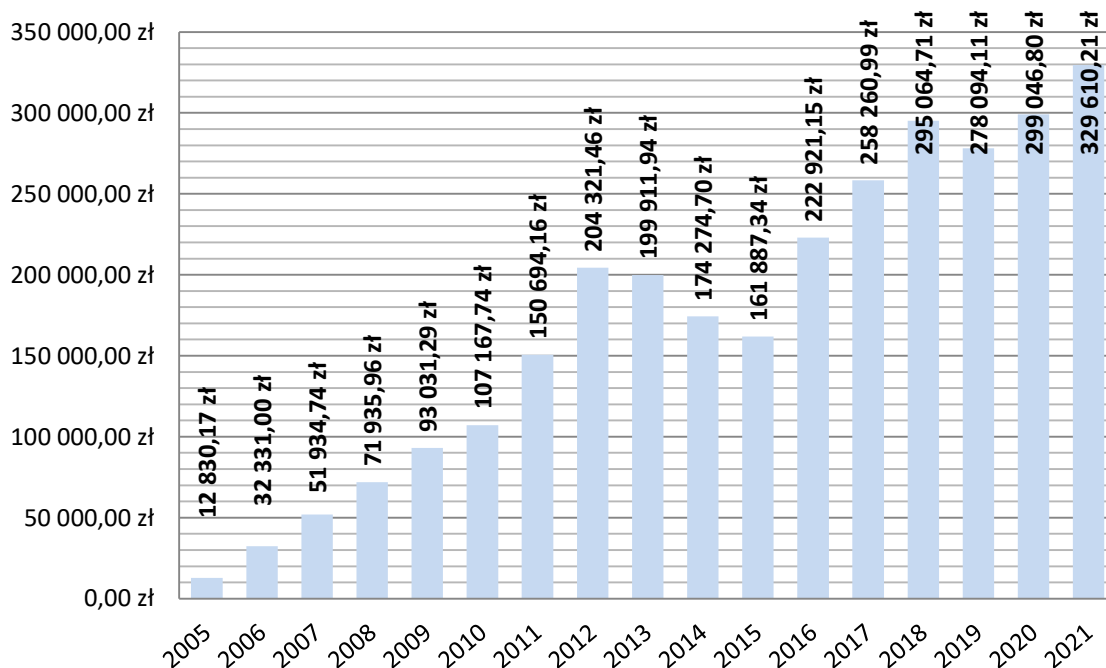
11.2.3. Pobyt w domu pomocy społecznej

Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym, w praktyce główny ciężar ponoszenia odpłatności spoczywa na gminie. W 2021 r. miasto poniosło odpłatność za **9** osób w łącznej wysokości **329 610,21 zł**.

Konieczność zapewnienia całodobowej opieki osobom, które z różnych przyczyn takiej opieki wymagają nadal pozostaje jednym z najbardziej narastających problemów pomocy społecznej w Człuchowie. Odpłatność za pobyt w DPS ustalana jest na podstawie faktycznych kosztów utrzymania i prowadzenia domu, w 2021 r. wyniosła średnio miesięcznie 3 052 zł za osobę. Praktyka pokazuje, że zapotrzebowanie na tę formę pomocy wzrasta. Rozwiązaniem tego problemu mogłoby być utworzenie dziennego domu pomocy, który może stanowić ciekawą alternatywę dla DPS. Jest to środek wsparcia dziennego, w którym jednak mogą być prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Przeznaczony jest dla osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Dzienny dom pomocy, obok pomocy w formie usług opiekuńczych, powinien zapewnić również jeden posiłek dziennie oraz niezbędną opiekę lekarską.

Wysokość rocznych kosztów pobytu w DPS ponoszonych przez MOPS w Człuchowie w ciągu ostatnich 17 lat przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Koszty pobytu w DPS ponoszone przez MOPS w Człuchowie w latach 2005–2021.



Źródło: oprac. wł. na podst. sprawozdania z działalności MOPS w Człuchowie w 2021 r.



11.2.4. Mieszkania chronione

Zgodnie z uchwałą Nr XII.95.2019 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 10 października 2019 r. zostało utworzone mieszkanie chronione. Określono również zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w nim. Mieszkanie jest przeznaczone dla 1 osoby. Składa się z pokoju, kuchni i łazienki. Jest ogrzewane elektrycznie i posiada wyposażone w podstawowe sprzęty gospodarstwa domowego.

Mieszkanie chronione przeznaczone jest dla mieszkańców miasta Człuchowa – osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność albo chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki – w szczególności dla osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności, w odniesieniu do których orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsję, oraz niewidomych. Mieszkanie chronione znajduje się przy ul. Koszalińskiej 7a/1. Ma powierzchnię użytkową 35 m². W mieszkaniu chronionym zapewnia się:

- 1) usługi bytowe w postaci miejsca całodobowego pobytu;
- 2) pracę socjalną – rozumianą jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi;
- 3) usługi obejmujące pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym dotyczących: przemieszczania się, utrzymania higieny osobistej, ubierania się, sprzątanía, zakupów i przygotowania posiłków, załatwiania spraw osobistych;
- 4) usługi obejmujące pomoc w realizacji kontaktów społecznych przez umożliwienie osobie: utrzymywania więzi rodzinnych, uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.

11.2.5. Ośrodki wsparcia

Ośrodki wsparcia na terenie miasta to noclegownia (prowadzona również w 2021 r. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej), oraz Środowiskowy Dom Samopomocy – funkcjonujący jako jednostka budżetowa gminy. Liczba miejsc w wymienionych ośrodkach wsparcia to:

- noclegownia – 10 miejsc,
- Środowiskowy Dom Samopomocy – 31 miejsc.

Noclegownia działa od 2001 r., zapewnia schronienie dla 10 osób bezdomnych, z możliwością zwiększenia liczby miejsc w przypadku takiej potrzeby. Placówka jest czynna przez cały rok, w godzinach:

- w okresie od 1 października do 31 marca od 18⁰⁰ do 8⁰⁰ rano,
- w okresie od 1 kwietnia do 30 września od 20⁰⁰ do 8⁰⁰ rano,
- w dniu 1 stycznia, w pierwszy i drugi dzień Świąt Wielkanocnych oraz w dniach 24, 25, 26 grudnia – całą dobę.

Osoby przebywające w noclegowni korzystały również z jednego gorącego posiłku dziennie, który otrzymywały w ramach Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i środków czystości. Wszyscy objęci byli pomocą pracownika socjalnego. Bezpośredni nadzór sprawowało 4 opiekunów.

Działalność **Środowiskowego Domu Samopomocy** w Człuchowie w 2021 r. opierała się na następujących formach pracy:

- treningi funkcjonowania w życiu codziennym – w ramach pracowni gospodarstwa domowego – treningi kulinarny i ekonomiczny, uczestnicy uczą się wykonywać proste posiłki, zdobywają umiejętności gospodarowania środkami finansowymi, dokonywania wyborów produktów, w ramach pracowni plastycznej nabywają umiejętności szycia ręcznego i na maszynie, przyszywania guzików, haftu krzyżykowego itp., w ramach pracowni ogrodniczo–przyrodniczej nabywają umiejętności praktyczne związane z aranżacją przestrzenną terenu (przygotowanie podłoża pod wysiew trawy, kwiatów oraz ich późniejsza pielęgnacja); trening zdrowotny polegający na pogadankach na temat dbania o zdrowie, prowadzenia zdrowego trybu życia, przestrzegania przed stosowaniem używek, edukacji dotyczącej zdrowego odżywiania, uświadamianiu konieczności systematycznego przyjmowania leków, konsultacji i leczenia; trening higieniczny mający na celu kształtowanie i utrwalanie nawyków higienicznych oraz motywowanie do dbałości o higienę i wygląd,
- treningi umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów – udział w zebraniach społeczności ŚDS mających na celu konstruktywne pokonywanie kryzysów, zintegrowanie grupy, wspólne rozwiązywanie problemów, podejmowanie



decyzji dotyczących życia codziennego, pracę nad właściwym wyrażaniem emocji itp., nauka prowadzenia rozmowy mająca na celu usprawnianie procesów poznawczych, przełamywanie barier językowych i poszerzanie słownictwa; w roku 2021 treningi odbywały się w formie dostosowanej do wymogów związanych z wystąpieniem pandemii tj. w grupach o małej liczebności, w formie rozmów, w formie filmików, oraz z wykorzystaniem indywidualnych pakietów terapeutycznych odpowiednio oznaczonych i dezynfekowanych,

- treningi umiejętności spędzania czasu wolnego – rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, Internetem, gry edukacyjne, gry stolikowe itp., udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych, wyjścia do kręgielni, restauracji, kina, spotkania integracyjne, wycieczki turystyczne, udział w lokalnych uroczystościach, w 2021 r. treningi tych umiejętności zostały dostosowane do formy zdalnej tj. telefonicznie oraz drogą internetową motywowano do aktywnego spędzania czasu wolnego w domu np. podczas słuchania audycji muzycznych ,układania puzzli, kolorowania, czytania, rozwiązywania krzyżówek i łamigłówek dostarczonych uczestnikom w pakietach terapeutycznych,

- poradnictwo psychologiczne – od diagnozy poprzez poradnictwo indywidualne, konsultowanie z terapeutami stanu uczestników po prowadzenie zajęć grupowych i indywidualnych mających na celu wspomaganie funkcjonowania uczestników w codziennym życiu, zwiększenie skuteczności działania, wspieranie rozwoju, w roku 2021 podczas pracy zdalnej utworzono telefoniczny dyżur psychologiczny, podczas którego każdy uczestnik bądź członek jego rodziny w razie potrzeby miał możliwość kontaktu z psychologiem w celu uzyskania odpowiedniej pomocy, psycholog również poza wyznaczonymi godzinami dyżurów kontaktował się z uczestnikami i ich rodzinami, w celu monitorowania ich sytuacji życiowej, zdrowotnej, społecznej, oraz w celu udzielenia doraźnego wsparcia,

- pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym: pomoc w organizacji szczepienia przeciwko wirusowi SARS-CoV-2, zapewnienie transportu oraz opieki nad uczestnikami w punkcie szczepień, motywowanie uczestników do dbałości o zdrowie i korzystanie ze świadczeń służby zdrowia, monitorowanie terminów wizyt u lekarzy POZ, w formie zdalnej w/w działania wykonywano za pośrednictwem rozmów telefonicznych, udzielano instruktażu jak uzyskać e-receptę i jak ją prawidłowo

zrealizować oraz jak w dobie pandemii w sposób bezpieczny skorzystać z pomocy lekarskiej,

- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, np. w zbieraniu informacji, składaniu wniosków m. in. do MOPS, ZUS, PCPR,
- terapia ruchowa – sportowe zajęcia ogólnorozwojowe prowadzone były kilka razy w tygodniu na świeżym powietrzu, gdy zajęcia zostały wstrzymane i tym samym obecność uczestników na zajęciach także, telefonicznie zachęcano uczestników do aktywnego spędzania czasu np. podczas spacerów, prac w przydomowych ogródkach, jazdy na rowerze, prac porządkowych we własnych mieszkaniach, a także ćwiczeń z wykorzystaniem możliwości jakie daje siłownia na świeżym powietrzu z zachowaniem zasad higieny i bezpieczeństwa,
- wyżywienie – korzystano z możliwości dostarczania posiłków z zewnątrz przez firmę oferującą usługi cateringowe, posiłki dostarczano na umówioną wcześniej godzinę odpowiednio zapakowane, w wyznaczonej ilości sztuk, oraz o odpowiedniej gramaturze i jakości zgodnej pod względem wartości odżywczych,
- transport – realizacja we własnym zakresie,
- współpraca z podmiotami środowiska lokalnego – m.in. z MOPS, PCPR, PUP, Urzędem Miejskim w Człuchowie, Poradnią Zdrowia Psychicznego i Oddziałem Psychiatrycznym, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno–Wychowawczym, MDK, MBP, Muzeum Regionalnym, Młodzieżowym Ośrodkiem Wychowawczym w Debrnie, Kołami Gospodyń Wiejskich, innymi ŚDS-ami w: Przechlewie, Więcborku, Chojnicach i Czersku.

W roku 2021 średnia dzienna liczba uczestników zajęć wyniosła **24,7**, natomiast średnia frekwencja uczestników – **79,8%**. W trakcie roku z ewidencji ŚDS wykreślono 5 osób: 1 z powodu rezygnacji uczestnika, 2 z powodu zgonu oraz 2 z powodu umieszczenia w placówce całodobowej opieki.

11.3. Świadczenia rodzinne i wychowawcze oraz fundusz alimentacyjny

W obowiązującym obecnie systemie świadczeń rodzinnych funkcjonują następujące rodzaje świadczeń: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze, świadczenie rodzicielskie oraz jednorazowe świadczenia (z tytułu urodzenia



się dziecka, z ustawy „za życiem”). Świadczenia rodzinne w zasadzie przysługują rodzinie, w której dochód netto na osobę nie przekracza 674 zł lub 764 zł na osobę, jeżeli w rodzinie wychowuje się dziecko niepełnosprawne. Bez względu na kryterium dochodowe przyznawany jest np. zasiłek pielęgnacyjny.

Natomiast świadczenie wychowawcze realizowane na mocy ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2407) przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu albo opiekunowi prawnemu dziecka do ukończenia przez dziecko 18. roku życia bez względu na dochód. Jest ono realizacją Programu „Rodzina 500+”.

11.3.1. Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego

Zasiłki rodzinne przysługują na dziecko do ukończenia 18. roku życia lub do ukończenia nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21. roku życia, albo 24. roku życia jeżeli kontynuuje naukę w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2021 r. przysługiwał zasiłek rodzinny w wysokości:

- 95 zł na dziecko do ukończenia 5. roku życia,
- 124 zł na dziecko powyżej 5 lat do ukończenia lat 18,
- 135 zł na każde dziecko powyżej 18. roku życia.

Osobom posiadającym prawo do zasiłku rodzinnego przysługują także dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania. W 2021 r. zrealizowano łącznie **9 679** świadczeń tego typu na łączną kwotę **1 070 033,04 zł**.

11.3.2. Świadczenia opiekuńcze

Do świadczeń opiekuńczych należą zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne i specjalne zasiłki opiekuńcze.

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Zasiłek ten przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej powyżej 16. roku życia, jeżeli posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz osobie, która ukończyła 75 lat. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, jeśli posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia. Zasiłek przysługuje bez względu na dochód. W 2021 r. wypłacono **9 660** zasiłków pielęgnacyjnych na kwotę **2 084 732 zł**.

Świadczenie pielęgnacyjne przyznaje się matce, ojcu dziecka, opiekunowi faktycznemu, lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Wysokość świadczenia pielęgnacyjnego w 2021 r. wynosiła **1 830 zł**. W ciągu 2021 r. wypłacone zostały świadczenia pielęgnacyjne w ilości **1 268** świadczeń na łączną kwotę **2 466 953 zł**.

Specjalny zasiłek opiekuńczy jest świadczeniem przysługującym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje pod warunkiem spełnienia kryterium dochodowego (764 zł na osobę). W 2020 r. specjalny zasiłek opiekuńczy wypłacono w ilości **167** świadczeń na łączną kwotę **65 268 zł**.



11.3.3. Świadczenia rodzicielskie i świadczenia jednorazowe

Świadczenie rodzicielskie przysługuje matce lub ojcu dziecka lub opiekunowi faktycznemu dziecka w okresie 52 tygodni (w zależności od liczby urodzonych dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia lub objęcia opieką, maksymalnie do 71 tygodnia). Z pomocy mogą skorzystać rodzice, którzy nie mają prawa do pobierania zasiłku macierzyńskiego (osoby bezrobotne, studenci, osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne). Świadczenie przysługuje od dnia porodu lub objęcia opieką. Wysokość świadczenia to 1 000 zł miesięcznie. W 2021 r. świadczenie rodzicielskie zostało wypłacone w ilości **368** świadczeń, na łączną kwotę **329 617 zł**.

W 2021 r. wypłacono **81** jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka na kwotę **81 000 zł**.

Jednorazowym świadczeniem jest również świadczenie przysługujące bez względu na dochód, na dziecko posiadające zaświadczenie lekarskie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu lub nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Jest ono wypłacane na podstawie tzw. ustawy „za życiem” jednorazowo w kwocie 4 000 zł. W 2021 r. takie świadczenie w Człuchowie otrzymały **3** osoby, co generuje łączną kwotę **12 000 zł**.

11.3.4. Świadczenia wychowawcze i program „Dobry start”

W 2021 r. MOPS w Człuchowie wypłacił świadczenie wychowawcze z Programu „Rodzina 500+” w ilości **23 838** świadczeń na **2 175** dzieci, na łączną kwotę **11 883 883,93 zł**.

W 2021 r. MOPS w Człuchowie wypłacił także **11** świadczeń w ramach rządowego programu „Dobry start” na łączną kwotę **3 300 zł**. Program został w 2018 r. Świadczenie przysługuje raz w roku na rozpoczynające rok szkolny dzieci do ukończenia 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne uczące się w szkole otrzymują je do ukończenia 24. roku życia. Wsparcie również przysługuje niezależnie od posiadanego dochodu. W trakcie roku wypłatę tych świadczeń przejął ZUS.

11.3.5. Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica, jeżeli ich egzekucja okazała się bezskuteczna, do ukończenia 18 lat lub 25 lat w przypadku kontynuowania nauki przez uprawnioną osobę, jeżeli dochód w rodzinie na osobę nie przekracza kwoty 900 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości zasądzonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł. W roku 2021 świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacono **72** rodzinom na łączną kwotę **507 012 zł**.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu świadczeń wypłaconych osobie uprawnionej z funduszu alimentacyjnego, łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Dochód własny gminy wierzyciela stanowi 40% zwróconych kwot, natomiast pozostałe 60% oraz odsetki stanowią dochód budżetu państwa. Dochody uzyskane w ten sposób przez gminę przeznaczane są w szczególności na pokrycie kosztów podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych. W 2021 r. świadczenia zwrócone przez dłużników alimentacyjnych wyniosły **265 729,86 zł**.

11.4. Współpraca MOPS-u z instytucjami i organizacjami pozarządowymi

W ramach swojej działalności Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi także współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

11.4.1. Instytucje publiczne

Osiąganie celów statutowych MOPS jest możliwe dzięki dobrej współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi jednostek samorządu terytorialnego oraz innymi instytucjami publicznymi, są to przede wszystkim:

- 1) **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie** – jest to powiatowa jednostka organizacyjna pomocy społecznej, współpraca dotyczy m.in. ustalania stopni niepełnosprawności i zaliczania do osób niepełnosprawnych, udzielania informacji o turnusach rehabilitacyjnych, warunkach otrzymania pomocy dla osób niepełnosprawnych ze środków PFRON oraz świadczeniu pomocy dla dziecka i rodziny, od 2012 MOPS



i PCPR współpracują również w zakresie realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- 2) **Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie** – jest to jednostka organizacyjna pomocy społecznej działająca od [ponad 4 lat, ośrodek wsparcia dziennego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, jest bardzo ważnym narzędziem w pracy socjalnej z osobami z zaburzeniami psychicznymi, pracownicy socjalni rozpoznają potrzeby dotyczące korzystania z placówki, przeprowadzają w tym zakresie wywiady środowiskowe oraz prowadzą postępowanie administracyjne w sprawie skierowania do ŚDS.
- 3) **Urząd Miejski w Człuchowie** – współpraca dotyczy pomocy merytorycznej oraz pomocy w załatwianiu różnych spraw naszych Klientów. Są to m.in.: sprawy dotyczące przydziału mieszkań z zasobów gminy, kwestii związanych z podatkami, wyrobieniem dokumentów. Korzystamy również ze wsparcia w sprawach budowlano–remontowych oraz ochrony środowiska. Szczególnie ważna jest dla nas współpraca z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, do której na bieżąco kierujemy wnioski o leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu oraz współdziałamy w zakresie przeciwdziałania przemocy.
- 4) **Powiatowy Urząd Pracy** – współpraca z PUP umożliwia lepszy dostęp do informacji dotyczących organizowanych programów aktywizacji i szkoleń osób bezrobotnych oraz oferowanych miejsc pracy, jest to także współpraca w zakresie aktywizacji dłużników alimentacyjnych.
- 5) **Sąd Rejonowy** – współpraca dotyczy podejmowania działań mających na celu poprawę sytuacji życiowej rodzin z problemami, polega m.in. na informowaniu o niepokojących sytuacjach w rodzinach stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego funkcjonowania, szczególnie ważna jest kwestia zaniedbań i przemocy w rodzinach z małoletnimi dziećmi, ważnym elementem jest utrzymywanie bieżących kontaktów z kuratorami sądowymi.
- 6) **Powiatowa Komenda Policji** – współpraca polega na wzajemnym informowaniu się o środowiskach i miejscach stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa zarówno dla osób w nich przebywających, jak i z najbliższego otoczenia, podejmowane są interwencje podczas których, pracownik socjalny wspólnie z dzielnicowym

odwiedzają zagrożone środowiska w celu rozwiązywania występujących problemów, działania te mają na celu skuteczniejszą pomoc osobom i rodzinom, zapobieganie przemocy, pozwalają na lepszą diagnozę środowisk, uzyskiwane są informacje stanowiące podstawę do wstrzymania lub ograniczenia świadczeń z pomocy społecznej, prowadzona jest też bardzo ścisła współpraca w zakresie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.

- 7) **Szkoły** – ze względu na pracę z rodziną niezbędne jest utrzymanie stałego kontaktu z pedagogami szkolnymi oraz dyrektorami szkół, dzięki wzajemnej wymianie informacji można lepiej rozpoznać problemy rodzin korzystających z pomocy społecznej, współpraca związana jest także z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Programu „Posiłek w szkole i domu”.

W ramach swojej działalności ośrodek prowadzimy także współpracę z innymi instytucjami takimi jak: Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Szpital Powiatowy, Zakład Opiekuńczo–Lecznicy, Poradnie Lekarskie, Specjalny Ośrodek Szkolno–Wychowawczy, Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna, Urząd Skarbowy itp.

11.4.2. Organizacje pozarządowe

Współpraca z organizacjami pozarządowymi w ramach realizacji zadań ośrodków pomocy społecznej zwiększa skuteczność tych działań, a także obustronnie wpływa na wzmocnienie potencjał współpracujących podmiotów. MOPS w Człuchowie współpracuje przede wszystkim z poniższymi organizacjami:

- 1) **Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta** – współpraca prowadzona jest od 2001 r., efektem współdziałania z Kołem Gdańskim było powołanie w październiku 2002 r. Człuchowskiego Koła Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, organizacja ta jest stowarzyszeniem, którego celem działania jest niesienie pomocy osobom bezdomnym i ubogim w duchu patrona, św. Brata Alberta, współpraca z kołem polega na:
- współpracy w zakresie prowadzenia noclegowni,
 - prowadzeniu łaźni i pralni dla osób bezdomnych pozostających poza noclegownią,
 - organizacji obchodów Dnia Wolontariusza oraz spotkań wigilijnych na człuchowskim rynku (w 2021 r. nie odbyło się z powodu pandemii),



Współpraca z Kołem Człuchowskim jest dla MOPS bardzo ważna ponieważ Koło posiada prawo ubiegania się o granty przeznaczone dla organizacji pozarządowych ze środków finansowych Wojewody i Ministerstwa Polityki Społecznej w ramach programu Bezdomność. Pozyskane przez Koło środki przeznaczone są na wsparcie działalności Noclegowni, prowadzenie łaźni i pralni dla bezdomnych pozostających poza noclegownią oraz inną działalność skierowaną na pomoc osobom bezdomnym i ubogim.

- 2) **Stowarzyszenie Przyjaciół Hospicjum w Człuchowie** – współpraca trwa od 2010 r., stowarzyszeniem przeznacza środki finansowe na pomoc dla osób chorych na raka – mieszkańców powiatu człuchowskiego, pracownicy Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – przygotowują niezbędną dokumentację, na podstawie której przyznawana jest pomoc finansowa na pokrycie wydatków związanych z leczeniem, od 2010 r. z tej formy pomocy na łączną kwotę 620 700 zł w całym powiecie człuchowskim skorzystały 684 osoby, w roku 2021 na 54 wnioski przyznano kwotę 89 000 zł.
- 3) **Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Człuchowie** – bardzo ważna jest współpraca w zakresie dystrybucji żywności z Unijnego Programu PAED, żywność jest przywożona i wydawana przez członków i wolontariuszy Stowarzyszenia, a korzystają z niej osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej zakwalifikowane do tej pomocy przez pracowników socjalnych MOPS, w 2021 r. do tej formy pomocy zakwalifikowano 432 osoby.
- 4) **Caritas Diecezji Pelplińskiej** – współpraca np. w zakresie organizacji zbiórki żywności dla osób ubogich, choć w 2021 r. ze względu na pandemię, zbiórka nie odbyła się.
- 5) **Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno”** – dzięki tej współpracy MOPS ma możliwość korzystania z bezpłatnych szkoleń, na które kierowane są osoby korzystające ze wsparcia, ponadto od 2021 r. stowarzyszenie jest partnerem ośrodka w realizacji projektu „Utworzenie Centrum Rodzin”.
- 6) **Ochotnicze Hufce Pracy – Punkt Pośrednictwa Pracy w Człuchowie** – współpraca dotyczy wymiany informacji oraz wsparcia w działaniach zmierzających do usamodzielnienia osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej i OHP.

11.5. Realizacja innych programów i zadań pomocowych

11.5.1. Inne programy realizowane w 2021 r.

Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2021

Program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w tym zakresie.

Opieka wytchnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponować będą czasem, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Usługa opieki wytchnieniowej może służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby niepełnosprawnej w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków.

Liczba osób niepełnosprawnych, którym świadczone pomoc w 2021 r. – **2** osoby, całkowity koszt świadczenia usługi „Opieki wytchnieniowej” w 2021 r. wyniósł **9 387,43 zł.**

Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” – edycja 2021

Celem rozpowszechnienia usług asystenta jest zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na prowadzenie bardziej samodzielnego i aktywnego życia. Głównym celem Programu jest wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla: dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, oraz dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wydane na podstawie ustawy



z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego.

Pomocy tego typu w 2021 r. udzielono **6** osobom niepełnosprawnym. Całkowity koszt świadczenia usługi „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” w 2021 r. – **33 731,01 zł.**

Program „Opieka 75+”

Celem programu jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- zapewnienia tym osobom wsparcia i pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, w ramach usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych,
- poprawy jakości życia osób w wieku 75 lat i więcej,
- umożliwienia gminom rozszerzenia oferty usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej,

W 2021 r. świadczone pomoc w ramach tego programu dla **53** osób niepełnosprawnych. Całkowity koszt świadczenia usługi „Opieka 75+” wyniósł **78 651,71 zł.**

11.5.2. Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego

Zgodnie z obowiązującymi przepisami obsługę organizacyjno–techniczną zespołu interdyscyplinarnego zapewnia ośrodek pomocy społecznej. W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach Zespół Interdyscyplinarny działa poprzez tzw. grupy robocze, których prace prowadzone są w zależności od potrzeb oraz przeprowadzonych interwencji „Niebieskiej Karty”.

W 2021 r. założono 33 niebieskie karty (23 karty – Policja, 9 – MOPS). Odbyły się 4 spotkania Zespołu oraz 152 spotkania grup roboczych. Koszt tych działań wyniósł **1 700,50 zł.**

11.5.3. Realizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

W ramach realizacji ustawy w 2021 r. podjęto następujące działania:

- opłacano koszty pobytu dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- zatrudniono asystentki rodziny w wymiarze 2 etatów w zadaniowym systemie pracy w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej „Asystent rodziny”, finansowanego przez Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej.

Łączny koszt zadania w 2021 r. wyniósł **221 796,14 zł** (w tym: środki własne 217 796,14 zł oraz środki z budżetu państwa 4 000 zł).

11.5.4. Centrum Aktywizacji i Integracji Seniorów

W ramach Centrum Aktywizacji i Integracji Seniorów w 2021 r. prowadzono bieżącą współpracę z Klubami Seniora: wspólnie organizowano imprezy (w ograniczonym zakresie z uwagi na pandemię), udzielano wsparcia merytorycznego i organizacyjnego dla szefów klubów. Realizowano również obsługę administracyjno-organizacyjną Miejskiej Rady Seniorów.

Szczególną formą współpracy z seniorami był **Uniwersytet Trzeciego Wieku**. Powstał on na podstawie uchwały Nr XXXVII.260.2018 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 7 marca 2018 r. w sprawie utworzenia Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Człuchowie, dnia 15 marca 2018 r. w strukturze MOPS. Od 15 kwietnia 2019 r. UTW jest realizowany dzięki współpracy z Akademią Pomorską w Słupsku, w ramach projektu „Wiedzieć, umieć, chcieć”. Zgodnie z przyjętym Regulaminem organizacyjnym oraz założeniami projektu – UTW w Człuchowie obecnie liczy do 100 słuchaczy (91 kobiet i 9 mężczyzn), którzy są mieszkańcami Człuchowa. Do grona słuchaczy mogą kandydować emeryci, renciści, którzy ukończyli 50 rok życia w roku kalendarzowym, w którym zgłosili się do UTW. Kandydaci na słuchaczy UTW nadal są wpisywani na listę rezerwową.

W 2020 r. w ramach drugiego i trzeciego semestru odbyło się 40 spotkań (warsztaty, spektakle, koncert pianistyczny, wycieczka, wyjazdy studyjne, laboratoria,



wykłady). Słuchacze brali bardzo aktywny udział we wszystkich proponowanych działaniach. Zapewnienie odpowiednio wysokiego poziomu realizowanych zajęć zwiększyło zaangażowanie seniorów i aktywizowało ich intelektualnie. Trzeci semestr UTW miał trwać do 28 lutego 2021 r. jednak z uwagi na pandemię zajęcia od 11 marca 2020 r. do 17 listopada 2021 r. były zawieszane. W 2021 r. odbyły się 4 wykłady.

11.5.5. Utworzenie Centrum Rodzin

Głównym celem projektu „Utworzenie Centrum Rodzin” jest rozwój usług społecznych, zapewniających kompleksowe wsparcie dla rodzin zamieszkujących na obszarze rewitalizacji – w zakresie funkcjonowania społecznego, zawodowego i edukacyjnego. W ramach realizacji projektu w 2021 r. funkcjonowały:

- 1) **Centrum Rodziny** – które zapewniło wsparcie dla 20 rodziców, w postaci: pomocy psychologicznej, prawnej, warsztatów umiejętności rodzicielskich, grupy wsparcia, pomocy asystenta rodziny,
- 2) **Placówka Wsparcia Dziennego** dla 20 dzieci, która zapewniła opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zajęcia zapewniające dzieciom rozwój zainteresowań: zajęcia nauki języka niemieckiego, zajęcia informatyczne, poczęstunek i materiały na zajęcia,
- 3) **Klub Seniora** dla 15 osób – działał codziennie przez 6 godzin, klub zapewnił opiekę dla uczestników, zajęcia z kultury fizycznej, zajęcia prozdrowotne, zajęcia informatyczne, poradnictwo prawne i psychologiczne, materiały na zajęcia i poczęstunek,
- 4) **Punkt Usług Asystenckich** – zatrudniono 5 asystentek osobistych osoby niepełnosprawnej, które pomagają w opiece nad niesamodzielnym członkiem rodziny, w tym czasie opiekunowie tych osób korzystali ze wsparcia psychologicznego, prawnego, uczestnictwa w grupie samopomocy dla opiekunów osób niesamodzielnymi – oferowanych przez Centrum.

Łącznie, w okresie realizacji projektu, z usług Centrum skorzystało minimum **75 osób**. Koszt działania Centrum Rodzin w 2021 r. wyniósł **263 784,45 zł**.

12. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

W roku 2021 samorząd Miasta Człuchów wydatkował na inwestycje ponad 18 mln zł. Przed rokiem, równie bogatym w zadania inwestycyjne, poziom tych wydatków przekroczył 13 milionów złotych.

12.1. Stan infrastruktury drogowej

Infrastruktura drogowa miasta obejmowała na dzień 1 stycznia 2021 r. **43,804 km** dróg, w ciągu roku długość dróg w mieście nie uległa zmianie. Zmieniła się natomiast długość dróg utwardzonych, stanowiły one 87% na dzień 1 stycznia 2021 r., i 90% na dzień 31 grudnia 2021 r. Drogi asfaltowe stanowiły na początku 2021 r. 47% wszystkich dróg i na koniec roku 2021 r. – 49%, w kilometrach dane te odpowiednio wynoszą 20,689 km na początku roku i 21,283 km – na koniec roku. Drogi utwardzone kostką brukową miały na koniec 2021 r. długość łączną 9,469 km, przy 8,814 km rok wcześniej. W roku sprawozdawczym przebudowano 1,315 km dróg utwardzonych.

Stan dróg według Systemu Oceny Stanu Nawierzchni, w podziale na poszczególne kategorie dróg publicznych, był następujący:

- drogi kat. gminne – stan dobry
- drogi kat. wewnętrzne – stan zadowalający.

Długość oznakowanych ścieżek rowerowych w mieście będących pod zarządem miasta po inwentaryzacji wynosiła na dzień 1 stycznia 2021 r. 9,364 km, a na dzień 31 grudnia 2021 r. **11,65 km**. Ponadto w granicach miasta jest 0,85 km ścieżek rowerowych pod zarządem starostwa (ul. Traugutta). W 2021 r. na terenie miasta wybudowanych zostało **1249** metrów chodników.

12.2. Najważniejsze inwestycje realizowane w 2021 r.

Wydatki przeznaczone przez Gminę Miejską Człuchów na inwestycje w 2021 r. wyniosły łącznie **17 643 730,13 zł**.



12.2.1. Inwestycje w infrastrukturę drogową

Na liście tegorocznych inwestycji znalazło się prawie 20 zadań. Największe i najbardziej kosztowne to te, które dotyczą modernizacji dróg. Ich łączna wartość to prawie 9 milionów złotych. Warto podkreślić, że trzy najbardziej kosztowne zadania drogowe otrzymały rządowe wsparcie w wysokości 6,7 miliona złotych. Są to środki z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. W ramach zadań związanych z infrastrukturą drogową w 2021 r. zrealizowano następujące zadania inwestycyjne:

- **Przebudowa al. Lawendowej**

Dotychczas była to droga gruntowa częściowo także utwardzona kruszywem kamiennym. Inwestycja zakładała kompleksową przebudowę tej drogi. Jej nawierzchnia została utwardzona kostką betonową. Powstał także nowy obustronny chodnik oraz ścieżka rowerowa z betonu w kolorze czerwonym. Na jezdni wykonano progi spowalniające. Aleja Lawendowa zyskała również oświetlenie uliczne i kanalizację deszczową, wraz z separatorem wód deszczowych przy ulicy Kamiennej oraz nowe nasadzenia. Wszystkie prace na tej drodze kosztowały niemal **3,7 mln złotych**, z czego 3 mln to dofinansowanie z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

Fot. 4. Aleja Lawendowa – przed i po wykonaniu prac.



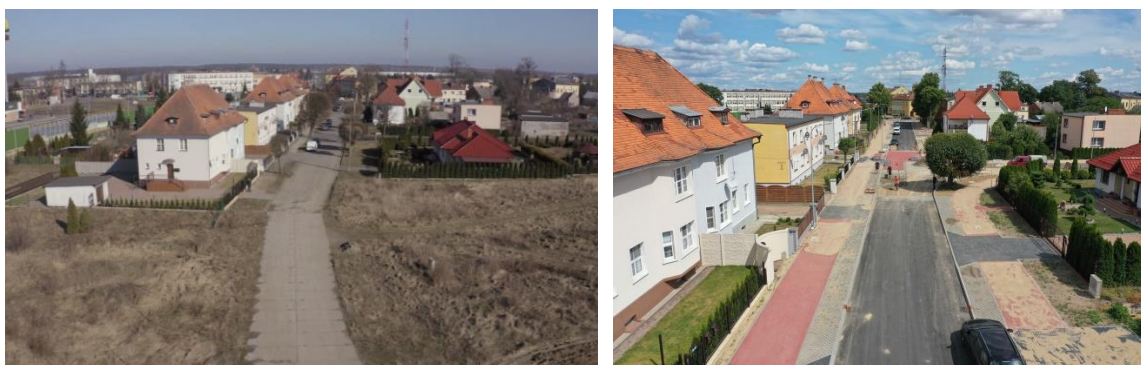
Źródło: archiwum własne UM.

- **Przebudowa ulic Kościuszki, Raławickiej i alei Wyszyńskiego**

Wszystkie trzy odcinki znajdują się po wschodniej stronie obwodnicy miasta. Przebudowane, połączone ze sobą, ulice Raławicka, Kościuszki i Wyszyńskiego stanowią trakt o łącznej długości 1,5 kilometra. Na ulicy Kościuszki starą i zniszczoną nawierzchnię drogową zastąpiono nowym asfaltem. Są tam też nowe ciągi pieszo-rowerowe oraz energooszczędne oświetlenie uliczne. Na ulicy Raławickiej w miejsce starych,

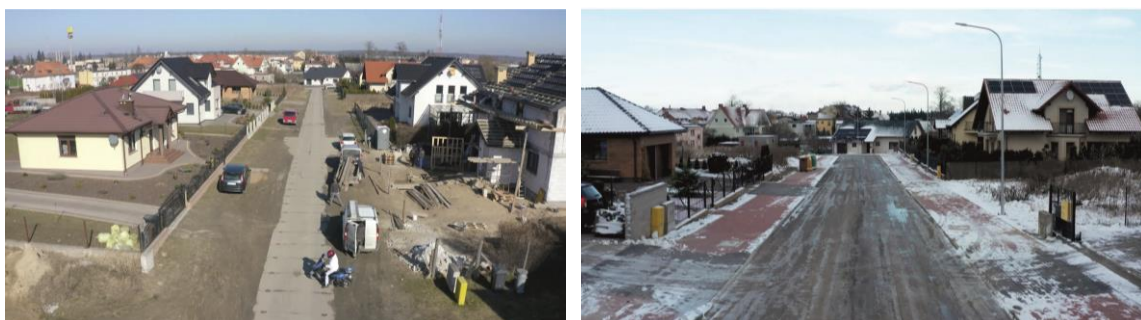
betonowych płyt ułożono nową nawierzchnię asfaltową. Niezbędna tam też była budowa kolektorów deszczowych. Al. Wyszyńskiego oraz przylegające do jezdni chodniki i ścieżki rowerowe wyłożono kostką betonową. Wykonano również wyniesione skrzyżowania spowalniające ruch oraz wybudowano kanalizację deszczową i oświetlenie drogowe. Wykonano także nowe nasadzenia drzew i krzewów. Roboty kosztowały prawie **3,4 mln zł**, z czego 1,7 mln zł stanowi dofinansowanie z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

Fot. 5. Ulica Kościuszki przed i podczas przebudowy.



Źródło: archiwum własne UM.

Fot. 6. Ulica Raławicka podczas przebudowy.



Źródło: archiwum własne UM.

- **Przebudowa ul. Bema**

Zakres prowadzonych prac obejmuje kompleksową przebudowę drogi. Powstaje tam także kanalizacja deszczowa, a przy okazji przebudowywana jest sieć wodociągowa. Termin zakończenia wszystkich zaplanowanych prac przewidywany jest na kwiecień przyszłego roku. W sumie w latach 2021 i 2022 inwestycja ta ma kosztować **2 miliony złotych**, kwota ta w całości jest dofinansowana z budżetu państwa.



Fot. 7. Ulica Bema przed i podczas przebudowy

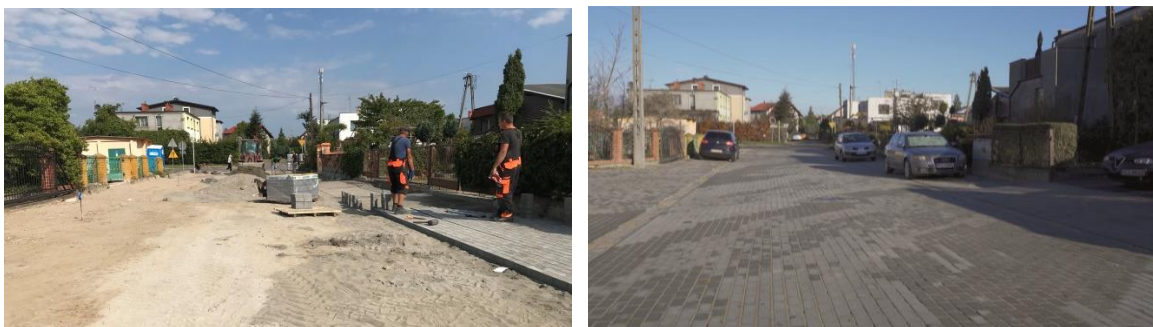


Źródło: archiwum własne UM.

▪ **Przebudowa sięgacza przy ul. Leśnej**

We wrześniu zakończył się remont kolejnego sięgacza ulicy Leśnej, czyli jednej z odnóg łączących ulicę Leśną z wjazdami do kilku posesji. W realizację zadania finansowo zaangażowali się sami mieszkańcy, którzy sfinansowali przygotowanie dokumentacji technicznej. Miasto natomiast wykonało prace budowlane. Droga została utwardzona kostką betonową. Jezdnia ma teraz szerokość 6 metrów. Powstał też nowy chodnik. Inwestycja kosztowała budżet miasta **125 tysięcy złotych**.

Fot. 8. Sięgacz przy ul. Leśnej w trakcie remontu.



Źródło: archiwum własne UM.

W ramach działań podejmowanych w infrastrukturze drogowej przekazano również dotację dla Powiatu Człuchowskiego w wysokości **244 348,15 zł** na przebudowę drogi powiatowej nr 2538G na odcinku od granicy miasta do Sieroczyna.

12.2.2. Inne inwestycje

Oprócz inwestycji drogowych miasto zrealizowało w 2021 r. również inne ważne inwestycje. Są to m.in.:

- **Termomodernizacja budynku przy ul. Słowackiego 16 / Felczaka 1**

Kamienica u zbiegu ulicy Felczaka i Słowackiego jest kolejną kamienicą w Człuchowie, która została poddana termomodernizacji. Prace remontowe na wspomnianej wyżej kamienicy objęły docieplenie całego budynku styropianem oraz wymianę elewacji zewnętrznej. Najbardziej zniszczone i nieuszczelne okna zastąpiono nowymi, natomiast stary piec węglowy ogrzewający kamienicę został zastąpiony kotłem na gaz ziemny. Dzięki temu poprawi się efektywność energetyczna tego budynku. Koszt inwestycji wyniósł prawie 250 tys. zł. Była ona w całości finansowana z budżetu miasta.

Fot. 9. Budynek przy ul. Słowackiego 16 / Felczaka 1 w trakcie remontu.



Źródło: archiwum własne UM.

- **Przebudowa kompleksu lekkoatletycznego na stadionie OSiR**

W 2021 r. rozpoczęły się prace przy przebudowie stadionu Ośrodka Sportu i Rekreacji w Człuchowie. Zmieniona zostanie funkcja obiektu z typowo piłkarskiego, na lekkoatletyczny. Wokół murawy piłkarskiej powstanie cała nowa infrastruktura umożliwiająca treningi i rozgrywanie zawodów lekkoatletycznych, nawet o randze mistrzostw Polski. Po przebudowie przy stadionie powstaną między innymi rzutnie do rzutu oszczepem, do pchnięcia kulą, skocznie do skoku w dal, wzwyż i o tyczce, czterystumetrowa bieżnia sześciotorowa oraz ośmiotorowa bieżnia do biegów



sprinterskich. Wszystko ma kosztować 5,3 mln zł, 1,7 mln zł to dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki. W roku 2021 w ramach tej inwestycji poniesiono koszty w wysokości **1 548 297,77 zł**. Zakończenie prac przewidywane jest na rok 2022.

Fot. 10. Prace budowlane na stadionie OSiR.



Źródło: archiwum własne UM.

12.3. Wykonanie wydatków inwestycyjnych w 2021 r.

Szczegółowy wykaz wydatków inwestycyjnych Gminy Miejskiej Człuchów zarówno zaplanowanych, jak i wykonanych w 2021 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Wykonanie wydatków inwestycyjnych Gminy Miejskiej Człuchów na dzień 31 grudnia 2021 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Plan [zł]	Wykonanie [zł]
1	Przebudowa drogi powiatowej nr 2538G Człuchów – Sieroczyn na odcinku od granicy miasta do Sieroczyna – dotacja dla Powiatu Człuchowskiego	244 348,15	244 348,15
2	Dokumentacja techniczna budowy dróg gminnych	73 800,00	73 500,00
3	Utworzenie transportowych węzłów integrujących wraz ze ścieżkami pieszo–rowerowymi i rozwojem sieci publicznego transportu zbiorowego na terenie Chojnicko–Człuchowskiego MOF	15 000,00	14 976,71
4	Przebudowa przejść dla pieszych na ul. Zamkowej i Pl. Bohaterów w Człuchowie	60 000,00	58 670,00
5	Przebudowa sięgacza przy ul. Leśnej w Człuchowie	124 845,00	124 845,00
6	Przebudowa skrzyżowania ul. Wojska Polskiego i ul. Kasztanowej w Człuchowie	14 000,00	13 961,93
7	Przebudowa ulic Kościuszki, Raclawickiej i Wyszyńskiego (dofinansowanie z RFIL)	3 400 517,00	3 394 896,70
8	Przebudowa ulicy Bema (dofinansowanie z RFIL)	1 696 000,00	1 695 939,17

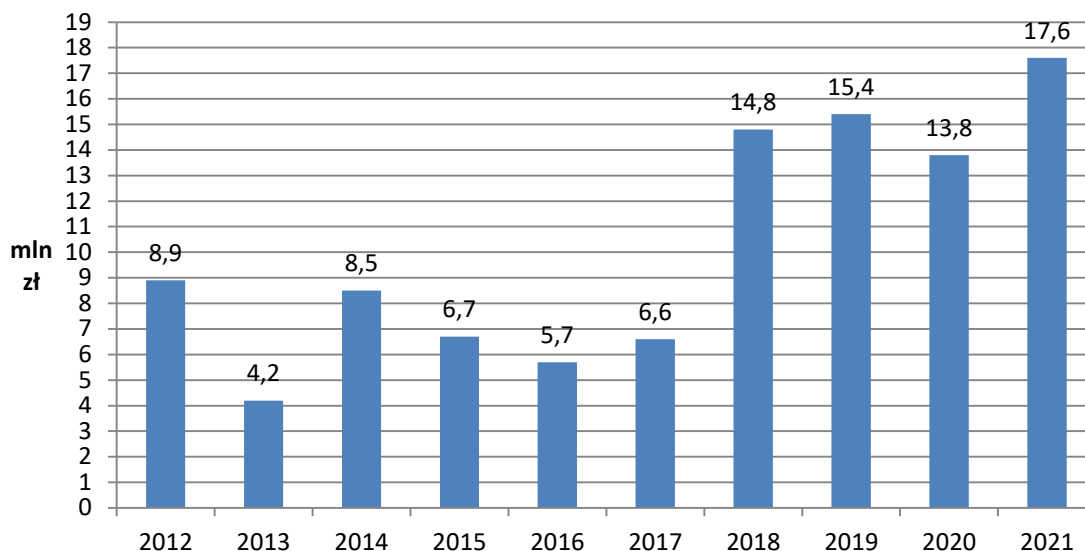
9	Przebudowa ulicy Lawendowej (dofinansowanie z RFIL)	3 785 000,00	3 783 934,40
10	Wykonanie dokumentacji projektowej pomostu pływającego na Jeziorze Rychnowskim	26 500,00	26 322,00
11	Wykup gruntów	320 000,00	246 175,90
12	Wniesienie udziałów do spółki realizującej Społeczne Inicjatywy Mieszkaniowe	3 000 000,00	3 000 000,00
13	Rewitalizacja Śródmieścia w Człuchowie	1 981 423,78	1 783 365,42
14	Rewitalizacja Śródmieścia w Człuchowie – dotacje	539 784,88	200 470,15
15	Termomodernizacja budynku przy ul Słowackiego 16/Felczaka 1 w Człuchowie	280 000,00	270 510,92
16	Modernizacja budynku Urzędu Miejskiego	356 700,00	355 509,22
17	Zakup elektronicznej tablicy ogłoszeń	18 327,00	18 203,63
18	Zakup koparki	15 000,00	14 990,00
19	Dofinansowanie zakupu samochodu dla Komendy Powiatowej Policji	15 000,00	15 000,00
20	Rozbudowa monitoringu miejskiego	51 000,00	51 000,00
21	Rozbudowa monitoringu Szkoła Podstawowa Nr 1	14 500,00	14 108,03
22	Modernizacja budynku Przedszkola Miejskiego	35 000,00	34 790,29
23	Modernizacja pomieszczeń piwnicy w budynku MOPS przy ul. Szkolnej 3	20 000,00	19 809,73
24	Modernizacja oświetlenia ulicznego	62 500,00	62 366,25
25	Utylizacja azbestu	1 965,00	940,00
26	Budowa wiat w miejscach gromadzenia odpadów	100 500,00	49 200,00
27	Przebudowa kompleksu lekkoatletycznego na stadionie OSiR w Człuchowie	1 670 000,00	1 548 297,77
28	Dotacja dla OSiR – modernizacja budynku Domu Sportowca przy ulicy Szkolnej w Człuchowie	350 000,00	350 000,00
29	Elektryfikacja i monitoring części działki nr 1098 jako zaplecza terenów sportowo–rekreacyjnych – ul. Kamienna	50 000,00	49 000,00
30	Plac zabaw z mini siłownią dla uczniów – Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Średnia 4a	30 000,00	28 598,76
31	Przygotowanie terenu wraz z modernizacją bezpiecznego boiska – os. Sikorskiego w Człuchowie	100 000,00	100 000,00
OGÓŁEM		18 451 710,81	17 643 730,13

Źródło: dane UM.

Wydatki inwestycyjne Gminy Miejskiej Człuchów na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia przedstawia poniższy wykres.



Wykres 12. Wydatki inwestycyjne Gminy Miejskiej Człuchów w latach 2012–2021 (w mln zł).



Źródło: dane UM w Człuchowie.

12.4. Dofinansowania ze źródeł zewnętrznych realizowane w 2021 r.

Zarówno fundusze europejskie, jak i krajowe były źródłem dofinansowania przedsięwzięć infrastrukturalnych Gminy Miejskiej Człuchów realizowanych w roku 2021, były to następujące programy i fundusze:

1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014–2020 (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego):

- Rewitalizacja Śródmieścia w Człuchowie, umowa nr RPPM.08.01.02–22–0014/17, okres realizacji od 2018–07–01 do 2022–06–30.

W 2021 r. zakończono realizację zadania „Remonty wybranych elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem ich bezpośredniego otoczenia” – w ramach tego zadania zakończono rozpoczęty w 2020 r. remont budynków komunalnych przy ul. Traugutta 1 i 3 oraz zagospodarowano 6 podwórek znajdujących się na obszarze Śródmieścia.

Wartość dofinansowania: **354 361,75 zł**; Wartość inwestycji: 1 783 365,42 zł

- Utworzenie transportowych węzłów integrujących wraz ze ścieżkami pieszo–rowerowymi i rozwojem sieci publicznego transportu zbiorowego na terenie

Chojnicko–Człuchowskiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego – umowa nr RPPM.09.01.02–22–0001/16, okres realizacji od 2016–12–01 do 2023–09–30.

W 2021 r. nie było realizowanych działań w projekcie. W ramach projektu pozostał do realizacji w 2022 r. instrument elastyczności – wydarzenie promujące transport publiczny.

2. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich)

- Budowa dwóch domków letniskowych na plaży OSiR w Człuchowie umowa nr 01248–6935–UM1112019/21, okres realizacji od 2021–08–31 do 2022–09–30,

Wartość dofinansowania: **101 351,14 zł;**

Planowana wartość inwestycji: 323 282,00 zł

3. Program Sportowa Polska – Program Rozwoju Lokalnej Infrastruktury Sportowej – edycja 2020 (Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej)

- Przebudowa kompleksu lekkoatletycznego na stadionie OSiR w Człuchowie, umowa nr 2021/0042/1807/SubA/DIS/SP/20, okres realizacji od 2021–02–22 do 2022–10–31,

Wartość dofinansowania: **1 642 236,31 zł;**

Planowana wartość inwestycji: 5 500 000,00 zł

4. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg

- Przebudowa przejścia dla pieszych na drodze gminnej nr 234037G (ul. Plac Bohaterów), umowa nr 14/G/RFRD/BRD/I/2021, okres realizacji od 2021–12–01 do 2022–05–31

wartość dofinansowania: **30 427 zł;** wartość inwestycji: 38 034 zł

- Przebudowa przejścia dla pieszych na drodze gminnej nr 234051G (ul. Zamkowa), umowa nr 31/G/RFRD/BRD/I/2021, okres realizacji od 2021–12–01 do 2022–05–31

wartość dofinansowania: **30 427 zł;** wartość inwestycji: 38 034 zł

5. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych

- Przebudowa drogi gminnej ul. Bema, realizacja marzec 2021–kwiecień 2022,

Wartość dofinansowania: **1 595 939,00 zł**

Wartość inwestycji w 2021: 1 595 939,00 zł



- Przebudowa drogi gminnej ul. Lawendowa, okres realizacji marzec 2021 – listopad 2021,

Wartość dofinansowania: **3 098 298,00 zł**

Wartość inwestycji w 2021: 3 783 934,00 zł

- Przebudowa dróg gminnych ul. Kościuszki, ul. Raclawicka, al. Wyszyńskiego, okres realizacji marzec 2021 – październik 2021,

Wartość dofinansowania: **2 010 068,00 zł**

Wartość inwestycji w 2021 3 394 897,00 zł

Rysunek 9. Logo Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych



Źródło: portal gov.pl.

6. Rządowy Fundusz Inwestycji Strategicznych – Polski Ład

- Przebudowa ulicy Skrzetuskiego w Człuchowie, 01/2021/7077/PolskiLad, okres realizacji od 2021-11-17 do 2023-12-31

Wartość dofinansowania: **7 790 000,00 zł**

Planowana wartość inwestycji: 8 200 000,00 zł.

Rysunek 10. Logo Rządowego Funduszu Polski Ład.



Źródło: portal gov.pl.

13. GOSPODARKA KOMUNALNA

13.1. Gospodarowanie mieniem komunalnym

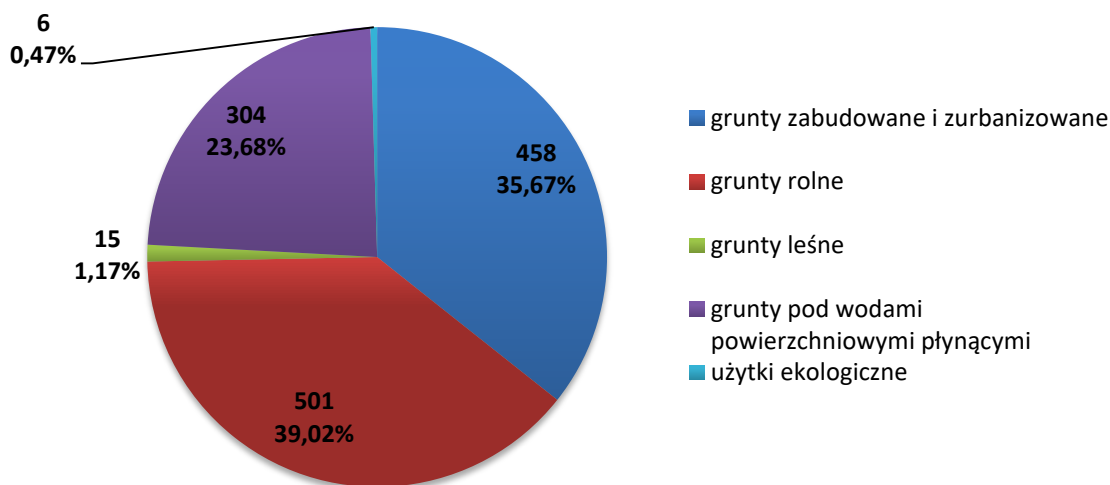
13.1.1. Struktura gruntów miejskich

Powierzchnia geodezyjna Człuchowa niezmiennie wynosi **1 278 ha**. W 2021 r. w **strukturze użytkowania** gruntów można wyróżnić:

- a) grunty zabudowane i zurbanizowane – 458 ha, w tym:
 - a. tereny mieszkaniowe 127 ha,
 - b. tereny przemysłowe 36 ha,
 - c. inne tereny zabudowane 75 ha,
 - d. zurbanizowane tereny niezabudowane 42 ha,
 - e. tereny rekreacyjno–wypoczynkowe 67 ha,
 - f. tereny komunikacyjne: drogi 95 ha, tereny kolejowe 16 ha;
- b) grunty rolne – 501 ha, w tym:
 - a. grunty orne 403 ha,
 - b. sady 8 ha,
 - c. łąki trwałe 23 ha,
 - d. pastwiska trwałe 27 ha,
 - e. grunty rolne zabudowane 13 ha,
 - f. grunty pod stawami i pod rowami 2 ha,
 - g. grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych 1 ha,
 - h. nieużytki: 24 h;
- c) grunty leśne – 15 ha, w tym:
 - a. lasy 13 ha,
 - b. grunty zadrzewione i zakrzewione 2 ha;
- d) grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi: 304 ha;
- e) użytki ekologiczne: 6 ha.



Wykres 13. Ogólna struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Miejskiej Człuchów w 2021 r. (w ha i %).



Źródło: opracowanie własne na podst. danych UM.

Pod względem **własności** gruntów podział wygląda następująco:

- grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości – 291,4421 ha,
- grunty przekazane w trwały zarząd – 18,3729 ha,
- grunty oddane w użytkowanie wieczyste – 73,7979 ha.

Poza tym Gmina Miejska Człuchów posiada grunty własne położone w granicach administracyjnych gminy Człuchów o powierzchni 35,7400 ha, są to:

- 0,6688 ha zabudowane trzydziestorodzinnym domem mieszkalnym w Głędowie 4d i zespołem garaży murowanych,
- 5,8158 ha nieczynne wysypisko śmieci w obrębie wsi Dębica,
- 28,4617 ha PSZOK w obrębie wsi Kiełpin,
- 0,7937 ha będących własnością Skarbu Państwa, a będących w użytkowaniu wieczystym Gminy Miejskiej Człuchów.

13.1.2. Gospodarka nieruchomościami

Gmina Miejska Człuchów w 2021 r. dokonała **sprzedaży** niżej wymienionych nieruchomości:

- działki z przeznaczeniem na cele mieszkaniowe jednorodzinne, położone przy ulicach Kamiennej i Zbożowej,
- działka z przeznaczeniem pod budowę garaży murowanych w zespole 10 garaży, przy ulicy Kamiennej,

- lokale mieszkalne z ustawowym pierwszeństwem na rzecz najemców,
- wolne lokale mieszkalne,
- działki na poprawienie warunków wcześniej nabytych nieruchomości, nie mogące stanowić samodzielnych nieruchomości,
- działki z przeznaczeniem pod zabudowę usługową, położone przy ulicach Jeziornej, Różanej i Traugutta,
- prawo własności działki zabudowanej na cele usługowe, na rzecz użytkowników wieczystych,
- uzyskano również dochody z tytułu spłat rat za nieruchomości nabyte w latach poprzednich.

W 2021 r. Gmina Miejska Człuchów **nabyła** następujące nieruchomości:

- z mocy ustawy o gospodarce nieruchomościami grunty z przeznaczeniem pod drogi publiczne, przy ulicy Traugutta i alei Wiosennej,
- w drodze cywilno–prawnej (aktem notarialnym) nieruchomości gruntowe z przeznaczeniem pod przepompownię ścieków i drogę przy ulicy Magnoliowej i Traugutta,
- w drodze nieodpłatnego przekazania nieruchomości gruntowe z przeznaczeniem pod drogę publiczną i ciąg pieszy przy ulicach Motocrossowej i Pszenicznej,
- w drodze darowizny od Skarbu Państwa drogę położoną przy ulicy Towarowej oraz od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Pruszczu Gdańskim grunty pod drogi publiczne przy ulicy Szczecińskiej,
- w drodze rozwiązania umowy użytkowania wieczystego na działki przy ulicy Krasickiego ze spółką For–Rental sp. z o.o. w Gdańsku, w związku z niedopełnieniem obowiązku zabudowy w/w działek.

Wydano 5 decyzji w sprawie ustalenia opłaty adiacenckiej z tytułu wzrostu wartości nieruchomości wskutek ich podziału.

W roku 2021 zawarto 817 umów dzierżawy, w tym:

- 415 umów na dzierżawę działek ogrodowo–warzywniczych,
- 377 umów na dzierżawę gruntów pod garażami,
- 16 umów na dzierżawę przeznaczoną na cele handlowe,
- 9 umów na dzierżawę gruntów pod pojemniki na odpady komunalne.



13.2. Gospodarka mieszkaniowa

13.2.1. Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Człuchów

Gmina Miejska Człuchów na dzień 31 grudnia 2021 r. była właścicielem **19** budynków mieszkalnych, w których ogółem usytuowanych jest **141** lokali, w tym: **66 lokali mieszkalnych** i **75 lokali socjalnych**. Jest również właścicielem jednego lokalu chronionego przy ul. Batorego 7/1a, którego dysponentem jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie.

W samoistnym posiadaniu miasta są następujące budynki:

- 1) przy **ul. Batorego 4** – w budynku usytuowanych jest ogółem 5 lokali (tj. 1 mieszkalny i 4 socjalne), o łącznej powierzchni użytkowej 214,66 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 2;
- 2) przy **ul. Batorego 7** – w budynku usytuowanych jest ogółem 6 lokali (tj. 1 chroniony i 5 socjalnych), o łącznej powierzchni użytkowej 228,22 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 2;
- 3) przy **ul. Batorego 9a** – w budynku usytuowanych jest ogółem 5 lokali socjalnych, o łącznej powierzchni użytkowej 158,61 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 2;
- 4) przy **ul. Dworcowej 8** – w budynku usytuowanych jest ogółem 5 lokali mieszkalnych, o łącznej powierzchni użytkowej 327,46 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 4;
- 5) przy **ul. Dworcowej 9** – w budynku usytuowanych jest ogółem 10 lokali, o łącznej powierzchni użytkowej 443,75 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 3;
- 6) przy **ul. Felczaka 1** – w budynku usytuowanych jest ogółem 5 lokali mieszkalnych, o łącznej powierzchni użytkowej 329,29 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 3;
- 7) przy **ul. Jerzego z Dąbrowy 2** – w budynku usytuowanych jest ogółem 5 lokali mieszkalnych, o łącznej powierzchni użytkowej 275,30 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 3;
- 8) przy **ul. Kusocińskiego 3** – w budynku usytuowanych jest ogółem 13 lokali (tj. 1 mieszkalny i 12 socjalnych), o łącznej powierzchni użytkowej 559,30 m², na lokal przypadają przeciętnie 2 izby;

- 9) przy **ul. Sienkiewicza 6b** – w budynku usytuowany jest 1 lokal mieszkalny o powierzchni: 55,31 m², posiada 4 izby;
- 10) przy **ul. Słowackiego 4** – w budynku usytuowanych jest ogółem 13 lokali mieszkalnych, o łącznej powierzchni użytkowej 446,52 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 2;
- 11) przy **ul. Słowackiego 12** – w budynku usytuowane są ogółem 4 lokale mieszkalne, o łącznej powierzchni użytkowej 212,13 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 2;
- 12) przy **ul. Słowackiego 16** – w budynku usytuowanych jest ogółem 19 lokali (tj. 2 mieszkalne i 17 socjalnych), o łącznej powierzchni użytkowej 597,49 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 2;
- 13) przy **ul. Słowackiego 24a** – w budynku usytuowanych jest ogółem 14 lokali socjalnych, o łącznej powierzchni użytkowej 537,00 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 2;
- 14) przy **ul. Szczecińska 11a** – w budynku usytuowane są ogółem 3 lokale mieszkalne, o łącznej powierzchni użytkowej 156,50 m², przeciętna liczba izb na lokal – 2;
- 15) przy **ul. Szczecińska 25** – w budynku usytuowanych jest ogółem 11 lokali (tj. 2 mieszkalne i 9 socjalnych), o łącznej powierzchni użytkowej 391,41 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 2;
- 16) przy **ul. Traugutta 1** – w budynku usytuowanych jest ogółem 6 lokali (tj. 3 mieszkalne i 3 socjalne), o łącznej powierzchni użytkowej 240,54 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 2;
- 17) przy **ul. Traugutta 3** – w budynku usytuowanych jest ogółem 3 lokale mieszkalne, o łącznej powierzchni użytkowej 156,54 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 4;
- 18) przy **ul. Zamkowej 13** – w budynku usytuowanych jest ogółem 7 lokali (tj. 1 mieszkalny i 6 socjalnych), o łącznej powierzchni użytkowej 244,85 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 2;
- 19) przy **ul. Kraszewskiego 4** – w budynku usytuowane są ogółem 4 lokale, o łącznej powierzchni użytkowej 392,44 m², przeciętna liczba izb przypadających na lokal – 3.

Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu w budynkach stanowiących własność miasta wynosi **42,10 m²**, a w przeliczeniu na 1 mieszkańca – 20,75 m² powierzchni użytkowej lokalu.



Ponadto miasto jest właścicielem ogółem **209** lokali mieszkalnych i **2** lokali socjalnych oraz **4** lokale użytkowych usytuowanych w **84** budynkach stanowiących wspólnoty mieszkaniowe. W zarządzie sprawowanym przez Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie pozostaje **76** wspólnot mieszkaniowych, w których Gmina posiada udziały w ilości: **208** lokali mieszkalnych i **2** lokali socjalnych. W zarządzie innych podmiotów pozostaje **8** wspólnot mieszkaniowych, w których Gmina posiada łącznie **18** lokali mieszkalnych.

Ogółem mieszkaniowy zasób Gminy tworzy **367** lokale, w tym: **289** lokali mieszkalnych oraz **78** lokali socjalnych, które zostały wygospodarowane ze starej substancji mieszkaniowej tj., po przekwalifikowaniu lokali mieszkalnych o obniżonym standardzie usytuowanych w przedwojennych budynkach mieszkalnych.

Tabela 13. Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Człuchów w 2021 r.

Lokalizacja lokali	Lokale mieszkalne	Lokale socjalne	Łącznie
w budynkach stanowiących 100% własność Gminy	62	76 (w tym lokal chroniony)	138
we wspólnotach będących w zarządzie Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o.	209	2	211
we wspólnotach będących w zarządzie innych podmiotów	18	0	18
Mieszkaniowy zasób Gminy Miejskiej Człuchów	289	78	367

Źródło: opracowanie własne na podst. danych UM.

W 2021 r. wykonano prace remontowe w 20 mieszkaniach, znajdujących się przy ulicach: Zamkowa 13, Traugutta 1, Kusocińskiego 3, Felczaka 1, Felczaka 3, Sobieskiego 8, Sobieskiego 1, Szczecińska 25, Królewska 13, Dworcowa 9, Batorego 4, Różana 2, Wojska Polskiego 27a.

Przedmiotem remontów były: wymiana instalacji centralnego ogrzewania, wymiana elementów instalacji wod.-kan., wymiana okien i drzwi, remont podłóg, remont mieszkań przed ponownym zasiedleniem, w tym:

- wymiana instalacji w budynkach – 11 mieszkań,
- wymiana stolarki budowlanej w budynkach – 12 mieszkań,
- doprowadzenie centralnego ogrzewania do budynku – 2,
- ocieplenie budynku – 2,

- nie wykonywano w 2021 r. remontu dachu budynku, doprowadzenia wodociągów, doprowadzenia ciepłej wody do budynków, a także podłączenia do sieci gazu ziemnego.

13.2.2. Polityka mieszkaniowa Gminy Miejskiej Człuchów

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy na lata 2021–2027 (uchwała Nr XXV.210.2020 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 14 grudnia 2020 r.), który przewiduje pomniejszenie mieszkaniowego zasobu miasta poprzez wyburzenie trzech budynków mieszkalnych położonych przy: ul. Batorego 7 (5 lokali socjalnych), ul. Batorego 9 (5 lokali socjalnych) i ul. Jerzego z Dąbrowy nr 2 (1 lokal mieszkalny). Program taki na lata 2021–2027 przewiduje kolejne wyburzenia, miałyby one objąć następujące budynki:

- 5–lokalowy usytuowany przy **ul. Batorego nr 4**,
- 5–lokalowy usytuowany przy **ul. Batorego nr 9A**,
- 5–lokalowy usytuowany przy **ul. Jerzego z Dąbrowy nr 2**.

Zawarte w tejże uchwale zasady polityki czynszowej określają zastosowanie przez gminę 10 zniżek (w zależności od wyposażenia lokalu) do stawki bazowej czynszu, której wysokość ustala zarządzeniem Burmistrz Miasta. Obecnie stawka bazowa czynszu pozostaje na poziomie 4,58 zł za m² powierzchni lokalu (obowiązuje od 1 lutego 2013 r.).

Ilość lokali w zasobach gminy przypisanych do poszczególnych stawek czynszowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Stawki czynszowe w zasobie mieszkaniowym Gminy Miejskiej Człuchów.

Lp.	Stawka czynszu za 1 m ² [zł]	Ilość lokali	Łączna powierzchnia lokali [m ²]
1	4,58	39	1917,79
2	4,35	11	513,94
3	3,89	84	3829,54
4	3,66	12	500,06
5	3,43	85	4531,53
6	3,20	42	2032,91
7	2,97	6	202,86
8	2,77	7	275,46
9	2,52	1	10,20



10	1,03	75	2705,54
suma		362	16 519,83

Źródło: opracowanie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie.

Obowiązująca liczba umów wg stanu na koniec 2021 r. wynosiła – 316 umów, w tym:

- w zasobach stanowiących własność Gminy – 98;
- w zasobach stanowiących własność gminnych osób prawnych lub spółek handlowych z udziałem gminy na zasadach najmu komunalnego – 216;
- w zasobach będących w posiadaniu zależnym na podstawie art. 20 ust. 2 ustawy o ochronie praw lokatorów, tj. podnajmowanie lokali od innych właścicieli – 2.

Objęcie w najem lokali mieszkalnych i lokali socjalnych odbywało się zgodnie z kryteriami zawartymi w uchwale Nr XXXI.261.2021 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Człuchów oraz w oparciu o opinię Społecznej Komisji Mieszkaniowej działającej przy Burmistrzu Miasta. W 2021 r. Gmina wskazała 1 lokal tymczasowy pod potrzeby wykonania eksmisji z zasobów nienależących do zasobów mieszkaniowych Gminy, co spowodowało również zaprzestanie wypłaty odszkodowania przez Gminę na rzecz właściciela lokalu.

Natomiast, w mieszkaniowym zasobie gminy pozostały do wykonania 3 wyroki o eksmisji (z poprzednich okresów), które zostały orzeczone ze względu na występujące zaległości czynszowe (część gospodarstw domowych podjęła spłatę zadłużenia). Gmina nie wszczyła kolejnych postępowań eksmisyjnych.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. na mieszkanie z zasobów Gminy oczekiwało łącznie 8 gospodarstw domowych – 5 gospodarstw domowych na liście osób oczekujących na lokal socjalny; 3 gospodarstwa domowe oczekujące na lokal mieszkalny.

13.3. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Gmina jest ustawowo zobowiązana do objęcia systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych (jeśli rada tak postanowi) na swoim terenie. W roku 2021 Gmina Miejska Człuchów zapewniła odbiór odpadów od mieszkańców, który na mocy

postępowania o zamówienie publiczne z 2019 r. prowadziło Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. Z terenu miasta odebrano **5 803,70 Mg**, natomiast w PSZOK zebrano 390,59 Mg. Łącznie w gminnym systemie odpadów komunalnych wytworzono w 2021 r. **6 194,3 Mg** odpadów. Do zagospodarowania w ZZO Nowy Dwór ogółem z miasta trafiło **6 595,34 Mg**.

Masę odpadów komunalnych przekazanych do ZZO z podziałem na ich rodzaje według katalogu odpadów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Odpady komunalne przekazane do ZZO Nowy Dwór w 2021 r.

Lp.	Kod odpadu	Nazwa wg katalogu odpadów	Masa [Mg]	Uwagi
1	20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	3089,10	R12**
2	20 01 11	Tekstylia	5,33	R12
3	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	330,038	R12
4	20 03 99	Odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach (POPIÓŁ)	277,265	D5
5	20 01 99	Inne nie wymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (BIOODPADY)	1412,689	R3
6	20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	1,08	zbieranie
7	20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	10,855	zbieranie
8	20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23, 20 01 35	4,703	zbieranie
9	20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające składniki niebezpieczne	4,893	zbieranie
10	20 01 39	Tworzywa sztuczne	106,942	R12
11	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	227,429	R12
12	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	290,089	R12
13	15 01 07	Opakowania ze szkła	300,387	zbieranie
14	16 01 03	Zużyte opony	45,903	zbieranie
	17 01 01		3,12	R5
15	17 01 03	Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	5,299	R5
16	16 01 19	Tworzywa sztuczne	7,70	D5
17	17 02 02	Szkło		
	17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 06 01	46,12	R5
18	17 03 80	Odpadowa papa	0,0	D5
19	20 01 02	Szkło	0,0	
20	17 01 80	Usunięte tynki, tapety, okleiny	0,0	D5
21	17 02 01	Drewno	0,0	zbieranie
22	17 02 03	Tworzywa sztuczne	7,22	D5
23	17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	0,0	D5
24	19 08 01	Skratki	91,86	D5
25	19 08 02	Zawartość piaskowników	42,74	D5



26	20 01 01	Papier i tektura	0,0	R12
27	20 01 10	Odzież	0	
28	20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji		
29	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	281,348	D5
30	17 01 01	Odpady z betonu, gruz betonowy z rozbiórek i remontów	3,12	R5
31	10 01 01	Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	0,11	D5
Razem:			6 595,34 Mg	

*odpad niebezpieczny

**R12 – recykling lub odzysk materiałów nieorganicznych

R3 – recykling lub odzysk substancji organicznych

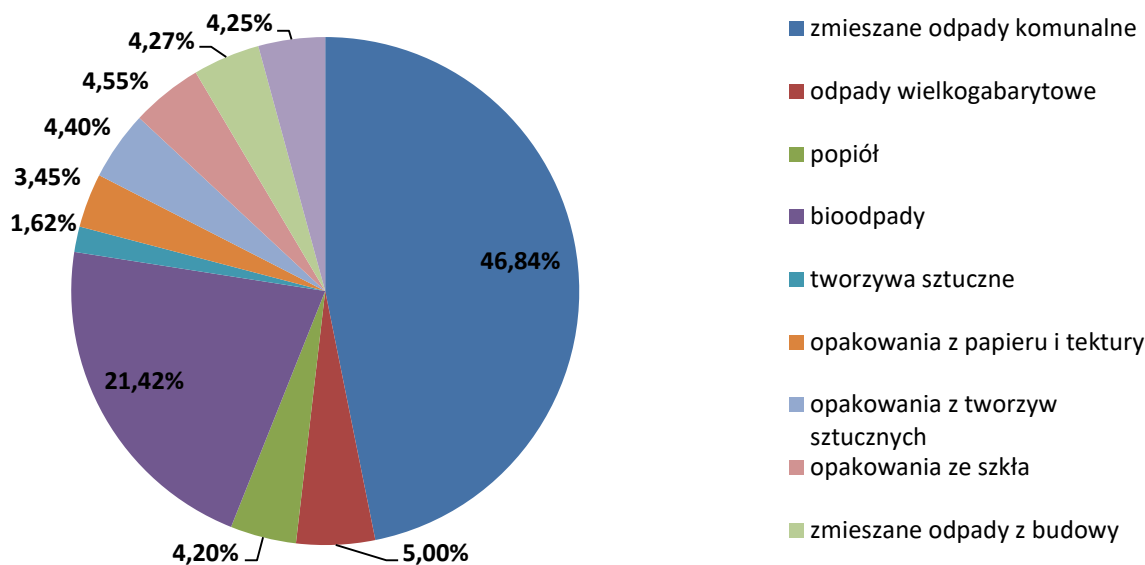
D5 – składowanie na składowiskach

Mg = tona

Źródło: dane UM.

Spośród dostarczonych odpadów 6 194,29 Mg stanowią odpady z gminnego systemu, pozostałe tj. 401,05 Mg pochodzi od pozostałych dostawców m.in. firm.

Wykres 14. Struktura odpadów przekazanych do ZZO Nowy Dwór w 2021 r. z miasta Człuchów.



Źródło: oprac. własne na podst. danych UM.

Koszt odbioru odpadów, który realizowany był zgodnie z zakresem i częstotliwością przyjętą w uchwale Rady Miejskiej w sprawie szczegółowych zasad świadczenia usług wyniósł: **1 444 964,16 zł**, cała należność została pokryta w roku 2021. Dostarczane do ZZO Nowy Dwór w analizowanym roku odpady przyjmowane były według cen ustalonych uchwałą nr 23/2019 z dnia 17 października 2019 r. Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników ZZO Nowy Dwór Sp. z o.o.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych czynny był w poniedziałki, środy i piątki w godzinach od 12:00 do 17:00. W roku 2021 mieszkańcy miasta dostarczyli do PSZOK **390,59 ton** odpadów. Koszt utrzymania punktu ponoszony jest przez miasto i gminę, rozliczanie następuje w stosunku do ilości dostarczonych odpadów. W roku 2021 koszt prowadzenia PSZOK i transportu odpadów dostarczonych przez mieszkańców gminy miejskiej wyniósł 127 004,06 zł, koszt gminy wiejskiej Człuchów wyniósł 63 489,40 zł.

Koszt zagospodarowania odpadów pochodzących z terenu miasta i PSZOK w roku 2021 wyniósł **2 132 805,48 zł**, z czego wypłacono należność w wysokości 1 965 892,08 zł, należność w wysokości 166 913,4 zł przeszła na poczet płatności 2022 r. Wpływy od mieszkańców będące konsekwencją ustalonych stawek oraz czynności weryfikacyjnych prowadzonych przez cały rok 2021 wyniosły 3 935 461,05 zł. Rok 2021 po stronie wydatków zamknął się kwota 3 707 729,75zł, powstała różnica pomiędzy dochodami a wydatkami w wysokości 213 266,21 zł zasiliła budżet roku 2022, pokrywając tym samym należność za zagospodarowanie odpadów z grudnia 2021. W związku z czym system gospodarki odpadami został sfinansowany z opłat.

Ogółem od mieszkańców miasta oraz firm w ramach gminnego systemu przyjęto 6 194,29 ton odpadów komunalnych, w których było 3 034,62 ton odpadów zmieszanych oraz 3 159,45 ton odpadów wysegregowanych „u źródła” – w gospodarstwach domowych oraz firmach wytwarzających tego rodzaju odpady.

Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła za rok 2021 wyniósł 27% , gdzie zobowiązanie ustawowe dla każdej gminy to poziom 20% wagowo, osiągnięto zatem ustawowy poziom.

Od 2021 r. poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oblicza się jako stosunek masy odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi do masy wytworzonych odpadów komunalnych.

Nie ustala się obecnie poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami, innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wyniósł 9,8%, gdzie ustawowy dopuszczalny poziom to 35%.



13.4. Utrzymanie czystości i porządku, urządzeń sanitarnych, wysypisk i zieleni miejskiej oraz unieszkodliwianie odpadów komunalnych

Burmistrz Miasta Człuchów zapewnił w roku 2021 czystość i porządek w granicach miasta w stopniu wynikającym z częstotliwości wykonywanych prac. Zakres ten obejmował oczyszczanie chodników, placów, parkingów zlokalizowanych na gruntach stanowiących własność gminy, oczyszczanie jezdni dróg gminnych, dla których burmistrz jest zarządcą drogi. Oczyszczanie ograniczone tj. zbieranie luźnych zanieczyszczeń z całego obszaru, oczyszczanie „starego” cmentarza wraz z wywozem odpadów, wywóz z koszy ulicznych oraz pojemników przy garażach i kontenerów z działek dzierżawionych od miasta wraz z dzierżawą tych urządzeń. Do zakresu przyjęto również mycie wiat przystankowych, mycie i dezynfekcję koszy ulicznych oraz tzw. „oczyszczanie na żądanie” tzn. oczyszczanie wyznaczonych miejsc w okresie zimy. Koszt wykonanych prac w roku 2021 wyniósł **429 508,19 zł**, prace realizowała spółka gminna.

Zobowiązania ustawowe w stosunku do zamkniętych składowisk odpadów w Dębnicy i Kiełpinie również realizuje spółka gminna: Przedsiębiorstwo Komunalne, która jest zarządcą składowisk pozostających w fazie poeksploatacyjnej. Koszt utrzymania składowisk w 2021 r. wyniósł odpowiednio: Dębnicy **69 382,67 zł**, Kiełpina **131 877,89 zł**.

Ze względu na fakt, że składowisko w Kiełpinie zostało wybudowane przez dwa samorzady i obsługiwało mieszkańców miasta i gminy w kosztach utrzymania partycypuje gmina wiejska na poziomie 18%, co daje koszt 23 738,00 zł (zwrot do budżetu miasta).

Do zieleni miejskiej należą tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności park, zieleńce, promenada, bulwary – zieleń przyjeziorna, cmentarz, zieleń towarzysząca drogom, placom będące własnością gminy oraz tereny przeznaczone pod inne cele, niezainwestowane, a stanowiące własność gminy.

Zadanie to realizowane było poprzez systematyczne utrzymanie 25,89 ha terenów. Wykonywane prace polegały na grabieniu, koszeniu, ukwiecaniu, utrzymaniu elementów małej architektury, zakupie i sadzeniu nowych drzewek i krzewów, prace w drzewostanie itp. Koszt tych prac w 2021 r. wyniósł **610 306,62 zł**.

13.5. Opieka nad zabytkami i cmentarzami komunalnymi

W rejestrze wojewódzkiego konserwatora zabytków znajduje się 5 obiektów położonych na terenie miasta:

- zespół zamku krzyżackiego wraz z parkiem, fosami, starymi murami kamiennymi,
- kościół parafialny pw. Św. Jakuba Apostoła,
- układ urbanistyczny miasta,
- dwór z XIX w. położony przy al. Wojska Polskiego, dawna stacja poczty dylizansowej,
- park miejski „Lasek Luizy” wraz z kładką bagienną.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami opieka nad zabytkiem sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega, m.in. na zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku, a także zabezpieczenia, remontów, konserwacji i renowacji. Ze względu na zły stan techniczny muru kamiennego zamku wykonano w 2021 r. prace zabezpieczające na kwotę: **25 830,00 zł**.

W 2021 r. zapewniono realizację usług publicznych w zakresie zarządzania cmentarzem komunalnym, z tytułu sprzedaży usług uzyskano przychody w wysokości: **408 261,39 zł netto**. Koszty zarządzania cmentarzem wraz z kosztami gospodarowania odpadami wyniosły **333 570,57 zł**.

14. OCHRONA ŚRODOWISKA

Realizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2019–2022 przyjętego uchwałą RM Nr XLIII.306.2018 z dnia 3 października 2018 r. polegała w 2021 r. na prowadzeniu niżej omówionych zadań.

14.1. Zarządzanie zasobami przyrody

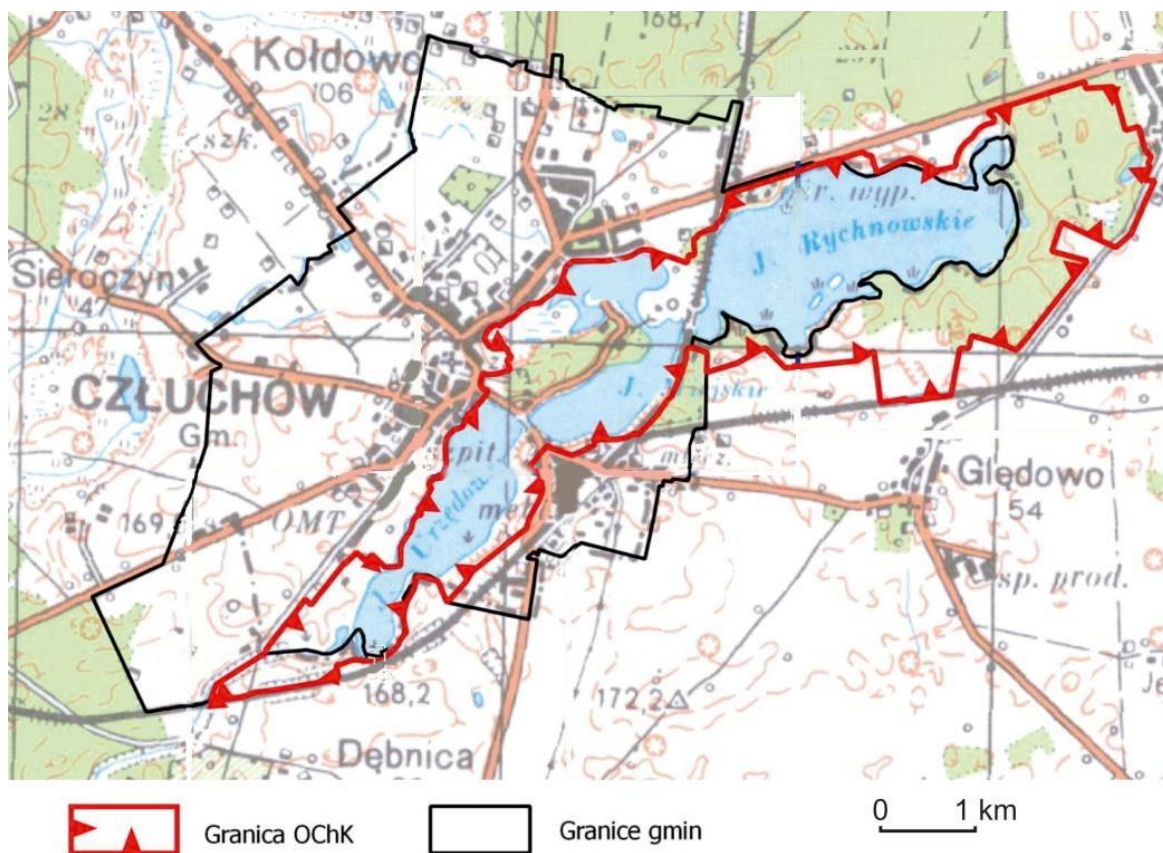
Burmistrz wykonywał zadania administracyjne występując w roli organu ochrony przyrody. W 2021 r. wydano 17 decyzji zezwalających na usunięcie drzew. Łącznie w 2021 r. w ramach wydanych decyzji usunięto z terenu miasta 71 sztuk drzew.



Dodatkowo od mieszkańców miasta, przyjęto 26 zgłoszeń zamiaru usunięcia drzew z nieruchomości będących własnością osób fizycznych na łączną ilość 94 szt. drzew. Przyjęto również 2 zgłoszenia zamiaru usunięcia 2 złomów. Z terenów stanowiących własność Gminy Miejskiej Człuchów, na podstawie uzyskanych decyzji, łącznie usunięto 82 drzewa. Główną przyczyną usunięcia drzew i krzewów był ich zły stan fitosanitarny oraz zagrożenia, jakie stwarzały dla bezpieczeństwa ludzi i mienia. Dodatkowo drzewa usuwane były w wyniku przeprowadzanych inwestycji, gdyż kolidowały z przebudową dróg np.: z przebudową ul. Kościuszki. Natomiast w ramach rekompensaty przyrodniczej wykonano nasadzenia zastępcze w postaci 110 drzew.

Na terenie miasta nie zmieniła się ilość ustanowionych form ochrony przyrody w stosunku do liczby zawartej w Programie Ochrony Środowiska. Nie zniesiono żadnej z tych form. Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich obejmuje powierzchnię 670,19 ha, z czego 437,02 ha powierzchni znajduje się w granicach administracyjnych miasta.

Rysunek 11. Zasięg Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich.



Źródło: zał. nr 1 do Uchwały Nr 115/IX/19 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich.

Na terenie Człuchowa funkcjonuje również jeden użytek ekologiczny: Mokradła nad Jeziorem Łazienkowskim, ma on powierzchnię 6,41 ha. Został powołany 1 stycznia 2000 r. w celu ochrony ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk. Użytek ekologiczny znajduje się we wschodniej części miasta: pomiędzy Jeziorem Miejskim Dużym (Łazienkowskim), a zabytkowym parkiem „Lasek Luizy”.

Na terenie Gminy Miejskiej Człuchów znajduje się 29 obiektów zaliczanych do pomników przyrody. Głównie są to ponad stuletnie drzewa z gatunku buk zwyczajny, lecz najstarsze drzewa, których wiek szacowany jest na 264 i 244 lata to dęby szypułkowe, najstarszy buk zwyczajny szacowany jest na wiek 214 lat. Wśród pomników przyrody w Człuchowie znajduje się również modrzew europejski o szacowanym wieku 183 lata i klon zwyczajny w wieku 171 lat.

14.2. Kąpieliska

W sezonie kąpielowym w 2021 r. na terenie Miasta Człuchów funkcjonowały, zgodnie z wykazem, dwa kąpieliska położone nad jeziorem Rychnowskim:

1. Kąpielisko Ośrodka Sportu i Rekreacji w Człuchowie (OSiR) znajdujące się na terenie obiektu OSiR Camping nr 80 przy al. Wojska Polskiego 62 oraz
2. Kąpielisko Ośrodka Szkoleniowego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (WOPR) z siedzibą Głędowo 3W.

Zgodnie z wnioskami, sezon kąpielowy na obu kąpieliskach trwał w okresie od dnia 26 czerwca 2021 r. do dnia 31 sierpnia 2021 r. Oba kąpieliska były czynne w tym okresie. Woda w kąpieliskach była przydatna do kąpieli. Zgodnie z oceną sezonową jakości wody w kąpieliskach, sporządzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Człuchowie, w sezonie 2021 nie wystąpiły krótkotrwałe zanieczyszczenia.

14.3. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków

Zadanie własne gminy polegające na zaopatrzeniu w wodę i odprowadzanie ścieków prowadzi spółka miejska – Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., związane jest ono z poborem wód podziemnych do celów pitnych.



Woda dla Miasta Człuchowa pobierana jest z 8 studni głębinowych, a jej jakość po uzdatnieniu jest zgodna z obowiązującymi przepisami. Parametry jakościowe wody określa się jako dobre. W roku 2021 pobrano ze studni głębinowych 647,7 dam³ wody. Do gospodarstw domowych i indywidualnych gospodarstw rolnych wodę w ilości 397,4 dam³ oraz na cele produkcyjne 131,5 dam³. W ciągu roku doszło do 14 awarii na sieci wodociągowej. Wszystkie ścieki wpływające do kanalizacji sanitarnej znajdującej się na terenie miasta kierowane są do zmodernizowanej Miejskiej Oczyszczalni Ścieków przy ul. Kamiennej w Człuchowie. Długość sieci wodociągowej na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiła 51,3 km, natomiast ilość przyłączy wodociągowych to 1826 sztuk w tym 1517 sztuk to przyłącza do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Długość sieci kanalizacyjnej na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiła 41,7 km, natomiast ilość przyłączy kanalizacyjnych to 1672 sztuki w tym 1393 sztuk to przyłącza do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W roku 2021 odprowadzono 355,1 dam³ ścieków od gospodarstw domowych i indywidualnych gospodarstw rolnych. W roku 2021 doszło do jednej awarii na sieci kanalizacyjnej.

14.4. Ochrona powietrza atmosferycznego

Gmina Miejska Człuchów, na podstawie zawartego w 2019 r. porozumienia z WFOŚiGW w Gdańsku, wspiera mieszkańców w procesie składania wniosków i uzyskiwania dofinansowania do programu „Czyste Powietrze”. Od dnia 27 września 2021 r. w budynku dworca PKP przy ul. Kraszewskiego 4 funkcjonuje gminny punkt konsultacyjno-informacyjny, otwarty w każdy poniedziałek w godzinach 8.00–18.00. W 2021 roku udzielono łącznie **205** konsultacji. Pracownicy punktu przedstawiali mieszkańcom miasta informacje o programie „Czyste powietrze” i zasadach składania wniosku o dofinansowanie, a także pomagali w przygotowywaniu i złożeniu wniosku o dofinansowanie oraz przy rozliczeniu przyznanego dofinansowania. Do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku w 2021 r. zostały złożone **73** wnioski o dofinansowanie i podpisanych **55** umów.

Rodzaj źródła ciepła, na który wypłacono dofinansowanie: kocioł gazowy kondensacyjny – 12 szt., kocioł na biomasę – 2 szt., pompa ciepła powietrzna – 1 szt., kotłownia gazowa – 20 szt., kocioł na węgiel – 2 szt., kocioł na pellet drzewny – 5 szt., ogrzewanie elektryczne – 1 szt., pompa ciepła powietrze / woda – 1 szt.

Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. – Zakład Energetyki Ciepłej w 2021 r. podłączyło do miejskiej sieci ciepłowniczej 4 budynki oraz 2 lokale w budynku wielorodzinnym.

Ponadto pracownicy punktu odbyli 4 spotkania z mieszkańcami, podczas których mieszkańcy mogli indywidualnie zapoznać się ze szczegółami programu „Czyste powietrze” oraz umówić na spotkanie do punktu. Dodatkowo do właścicieli domów jednorodzinnych położonych na terenie miasta zostało dystrybuowanych 1 390 szt. ulotek dotyczących programu „Czyste powietrze”.

14.5. Opieka nad zwierzętami

Realizacja Gminnego programu opieki nad zwierzętami w roku 2021 polegała na następujących działaniach:

- 1) zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt poprzez zawarcie umowy na realizację tej usługi z Chojnickim Stowarzyszeniem Miłośników Zwierząt, KRS 0000026755, z siedzibą przy ul. Igielska 24, 89–620 Chojnice
 - w ciągu roku nie umieszczono w schronisku żadnego zwierzęcia;
- 2) wyłapywanie bezdomnych zwierząt poprzez zawarcie umowy z P.P.H.U. „KAMIR” Karol Krasienkiewicz, Jaromierz 32, 77–300 Człuchów
 - w ciągu roku wyłapano **40 psów** bezpańskich, z których zdecydowana większość powróciła do swoich właścicieli;
- 3) świadczenie usług weterynaryjnych dla zwierząt bezdomnych oraz zwierząt rannych w przypadkach zdarzeń drogowych na terenie miasta Człuchowa przez Przychodnię Weterynaryjną lek. wet. Anna, Józef Spieszny; ul. Sienkiewicza 1m; 77–300 Człuchów, z którą Gmina Miejska Człuchów zawarła stosowną umowę w tym również na zabiegi sterylizacji i kastracji kotów wolno żyjących
 - niezbędnej pomocy weterynaryjnej w postaci: badań, lekarstw itp. udzielono 3 psom oraz 155 razy kotom wolnożyjącym,
 - zabiegom sterylizacji i kastracji poddane zostały łącznie 62 koty;
- 4) współpraca z organizacją społeczną w celu zwiększenia ilości adopcji bezdomnych zwierząt;



- 5) zapewnienie miejsca dla bezdomnych zwierząt gospodarskich znalezionych na terenie miasta Człuchowa poprzez zawarcie umowy z właścicielami gospodarstwa rolnego w Dębnicy;
- 6) dokarmianie przez opiekunów społecznych 220 kotów wolnożyjących.

Koszt realizacji całego zadania związanego z ochroną zwierząt wyniósł **37 623,00 zł**, dodatkowo na zakup karmy dla kotów wolnożyjących przeznaczono **6 716,49 zł**.

14.6. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna prowadzona była w 2021 r. przez miejskie placówki oświatowe tj. Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki oraz SP nr 1. Przedszkole realizowało i kontynuowało projekty „Ziemia to nasz wspólny adres” i „Eko maluch – przyrody zuchy”. Szkoła przeprowadziła cykl działań ekologicznych pod hasłem Stop Smog! „Wiem czym oddycham! – Kolory powietrza”, „Wiem czym oddycham! Co wisi w powietrzu”, „Robimy pozytywną atmosferę – Eko – energia w walce ze smogiem”, które miały na celu m.in. ukazanie wpływu i odpowiedzialności każdego człowieka za stan środowiska, przyczyny powstawania smogu, wpływ na organizm człowieka i środowisko, uświadomienie korzyści wynikających ze stosowania eko–energii i odpowiedzi na pytanie skąd czerpać bezpieczną dla środowiska energię.

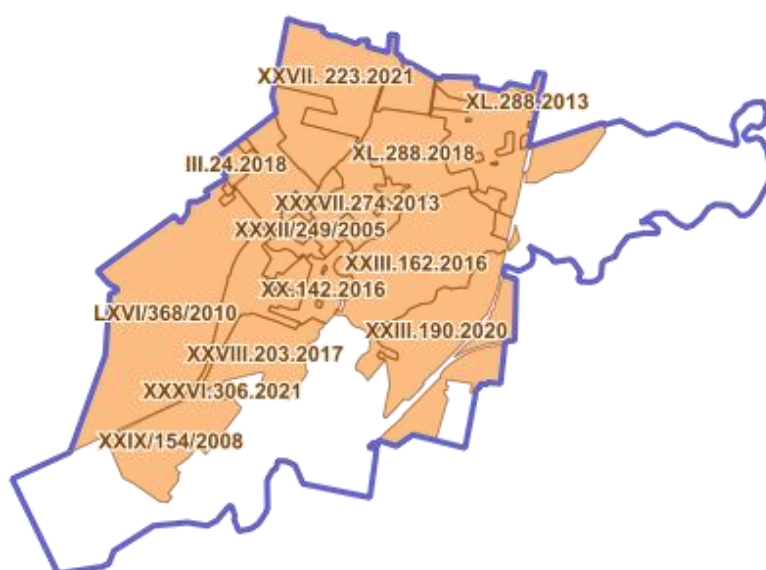
15. PLANOWANIE PRZESTRZENNE

Wychodząc naprzeciw postępom w cyfryzacji została stworzona strona internetowa, na której można zapoznać się z planowaniem przestrzennym w mieście Człuchów. Stan polityki planistycznej można śledzić na ogólnodostępnym portalu mapowym pod adresem **<http://mczluchow.e-mapa.net>**. W systemie informacji przestrzennej zwizualizowany został aktualny stan wszystkich obowiązujących i projektowanych planów miejscowych, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy i ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego. Portal ten jest ogólnodostępny i posiada możliwość przeglądania treści w/w dokumentów oraz zapoznania się z częścią graficzną określającą przeznaczenie oraz warunki zabudowy i zagospodarowania terenu.

Polityka planistyczna miasta Człuchów oparta jest na obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów przyjętym uchwałą Nr LIII/306/2009 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 25 listopada 2009 r. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Na terenie miasta Człuchów obowiązują obecnie dwadzieścia pięć miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Pokrywają one ok. 68% obszaru miasta Człuchów wraz z jeziorami.

Rysunek 12. Zasięgi miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na tle miasta.



Źródło: Geoportal, <https://mczluchow.e-mapa.net>.

W roku 2021 uchwalono trzy następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni ok. 61,5 ha:

- a) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ul. Sienkiewicza w Człuchowie;
- b) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ul. Szkolnej w Człuchowie;
- c) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ul. Rataja w Człuchowie.

W roku 2021 przystąpiono do sporządzenia dwóch miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przy ul. Plantowej oraz przy ul. Koszalińskiej, o łącznej powierzchni ok. 272 ha.



Poniżej przedstawiono powierzchniowy i procentowy udział poszczególnych terenów w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta.

Tabela 16. Rodzaje terenu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenie Człuchowa.

Lp.	Rodzaj terenu	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
1	Tereny zabudowy mieszkaniowej ogółem	267,36	31,59
	<i>w tym: zabudowy wielorodzinnej</i>	<i>35,03</i>	<i>4,14</i>
2	Tereny zabudowy usługowej ogółem	106,12	12,54
	<i>w tym: usług publicznych</i>	<i>44,45</i>	<i>5,25</i>
3	Tereny użytkowane rolniczo	11,42	1,35
4	Tereny zabudowy techniczno–produkcyjnej	100,94	11,93
5	Tereny zieleni i wód	209,21	24,72
6	Tereny komunikacji	143,32	16,94
7	Tereny infrastruktury technicznej	5,28	0,62
8	Tereny zabudowy zagrodowej	2,62	0,31
razem		846,27	100,00
Powierzchnia łączna planów miejscowych: 846,3 ha			

Źródło: dane UM.

16. EDUKACJA

Działania samorządu terytorialnego, jako organu prowadzącego publiczne szkoły i placówki oświatowe, obejmują świadczenie usług oświatowych stymulujących rozwój lokalny w warunkach zmian demograficznych. Nadrzędnym celem z zakresu edukacji jest więc zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki, wspomaganie szkół i placówek w osiąganiu wysokich efektów kształcenia, poprawa warunków funkcjonowania szkół i placówek oświatowych oraz umożliwianie doskonalenia i doksztalcania nauczycieli.

Wydatki na oświatę wynosiły **15 288 600,84** zł, z czego:

- **7 163 105,00** zł tj. 47% pokryte zostało z subwencji oświatowej, przekazanej z budżetu państwa.

Środki zewnętrzne otrzymane z budżetu państwa oraz UE to:

- dotacja celowa z budżetu państwa na zakup podręczników i ćwiczeń – 110 009,00 zł,
- dotacja celowa na zakup podręczników dla uczniów niepełnosprawnych – 16 300,00 zł,
- dotacja celowa z budżetu państwa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego – 548 683,00 zł.

16.1. Szkoły, przedszkola i żłobki funkcjonujące w mieście

W Gminie Miejskiej Człuchów w 2021 r. funkcjonowało 5 szkół podstawowych, w tym 2 niepubliczne oraz 5 szkół średnich, w tym 1 niepubliczna. Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla jednej szkoły podstawowej tj. dla Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi. Gmina dotuje dwie szkoły niepubliczne wpisane do rejestru szkół tj. Niepubliczną Szkołę Podstawową PIANO, do której uczęszczało w 2021 r. 101 uczniów oraz Niepubliczną Szkołę Podstawową STO, do której uczęszczało 12 uczniów.

Budynek przy ul. Średniej posiada 33 sale lekcyjne (w tym: 2 pracownie komputerowe, 1 pracownię jęz. angielskiego, oraz 1 pracownię techniczną), dużą i małą salę gimnastyczną, salę do gimnastyki korekcyjnej, salę do zajęć rewalidacyjnych, trzy sale służące za świetlice oraz bibliotekę szkolną.

Ponadto w Gminie Miejskiej Człuchów w 2021 r. funkcjonowało 7 przedszkoli w tym 6 niepublicznych.

Wykaz przedszkoli:

1. Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki,
2. Niepubliczne Przedszkole BAJKA z grupą żłobkową,
3. Centrum Edukacyjne Niepubliczne Przedszkole MOTYLEK z oddziałem integracyjnym,
4. Niepubliczne Przedszkole PIANO,
5. Niepubliczne Przedszkole PIANO+,
6. Niepubliczne Przedszkole SMYK,
7. Niepubliczne Przedszkole PRZY JEZIORZE.



Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla Przedszkola im. Jacka i Agatki. Do przedszkola uczęszczało w roku 2020/2021 – 182 dzieci, w 7 oddziałach. Do wszystkich przedszkoli niepublicznych uczęszczało około 300 dzieci, a do żłobków niepublicznych uczęszczało około 85 dzieci zamieszkałych w mieście Człuchów.

W zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 w mieście funkcjonowały 4 żłobki niepubliczne tj.:

1. Niepubliczne Przedszkole BAJKA z grupą żłobkową,
2. Niepubliczny Żłobek DELFINEK BIS,
3. Niepubliczny Żłobek NA GÓRCE,
4. Niepubliczny Żłobek BOBOLANDIA.

16.2. Działalność SP nr 1 w roku szkolnym 2020/21

W roku szkolnym 2020/2021 do szkoły uczęszczało 651 uczniów z klas I–VIII i 26 do oddziału przedszkolnego. Utworzone zostały trzy klasy pierwsze.

W dniach 25–27 maja 2021 r. wszyscy uczniowie klas ósmych przystąpili do egzaminu. Egzamin odbył się bez zakłóceń.

Tabela 17. Wyniki egzaminu klas VIII na tle kraju, województwa itd.

	język polski	matematyka	język angielski
kraj	60	47	66
województwo	58	46	65
powiat	52	39	56
gmina	54	42	67
średnia szkoły	49	42	61

Źródło: opracowanie UM na podst. danych SP nr 1.

Realizacja zadań szkoły przebiegała zgodnie z założeniami. Po raz kolejny szkoła od pewnego czasu pracowała w systemie kształcenia na odległość, dlatego też część zaplanowanych inicjatyw została przeniesiona na platformy pracy zdalnej.

Terminowo, zgodnie z siatką godzin oraz planem zajęć lekcyjnych realizowano obowiązkowe zajęcia edukacyjne, najpierw w formie stacjonarnej, od 19 października 2020 r. zdalnie na platformie edukacyjnej MS Teams, od 17 maja 2021 r. w systemie hybrydowym oraz od 31 maja 2021 r. w systemie stacjonarnym. Szkoła wypożyczyła

uczniom sprzęt do nauki zdalnej (laptopy i tablety) w ilości 200 sztuk. Dla uczniów, którzy nie mieli możliwości nauki zdalnej z domu szkoła zorganizowała zajęcia zdalne ze szkoły. Z tej formy skorzystało w różnym czasie 7 dzieci.

W codziennej pracy nauczyciele uwzględniali potrzeby uczniów, szczególnie tych dla których nauka zdalna stanowiła znaczący problem. Dostosowywali przekazywane treści nauczania do indywidualnych możliwości uczniów. Utrzymywali stały kontakt z rodzicami, udzielali wsparcia, prowadzili konsultacje dla uczniów i rodziców poprzez metody komunikacji na odległość. Sprzyjało to budowaniu prawidłowych relacji na linii uczeń – nauczyciel i rodzic – nauczyciel. Zgodnie z wytycznymi MEN przydzielono uczniom dysfunkcyjnym godziny zajęć rewalidacyjnych ukierunkowanych na korygowanie zaburzeń rozwojowych i usprawnianie zaburzonych funkcji zgodnie z opracowanymi Indywidualnymi Programami Edukacyjno–Terapeutycznymi.

W ramach pomocy psychologiczno–pedagogicznej zorganizowano:

1. Zajęcia rozwijające uzdolnienia dla 103 uczniów (kółka matematyczne, j. polskiego, j. angielskiego, przyrodnicze),
2. Zajęcia dydaktyczno–wyrównawcze – 138 uczniów,
3. Zajęcia logopedyczne – 32 uczniów,
4. Zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno–społeczne – 17 uczniów,
5. Dodatkowe lekcje j. polskiego dla uczniów z zagranicy – 3 uczniów,
6. Indywidualizowaną ścieżkę kształcenia – 5 uczniów,
7. Nauczanie indywidualne – 1 uczeń,
8. Zajęcia rewalidacyjne dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – 21 uczniów,
9. Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodem – 195 uczniów,
10. Porady indywidualne udzielone przez pedagoga i psychologa szkolnego – ok. 180.

Wszystkim członkom społeczności szkolnej starano się zapewnić możliwość prawidłowego funkcjonowania. Dbano o integrację środowiska szkolnego zabiegając w codziennych działaniach o prawidłowy przebieg procesów adaptacyjnych szczególnie pierwszoklasistów, organizując wspólne wyjścia oraz spotkania klasowe najpierw w formie kontaktów osobistych a następnie poprzez różnorodne media. W większości klas zorganizowano: Dzień Chłopaka, Dzień Edukacji Narodowej, klasowe wróżby



andrzejkowe, Światowy Dzień Pluszowego Misia, Mikołajki i wigilie klasowe, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki.

W zakresie wspierania rozwoju osobistego uczniów mobilizowano i zachęcano ich do udziału w zajęciach kół zainteresowań oraz konkursach przedmiotowych z: historii, matematyki, j. angielskiego, j. polskiego, biologii, chemii, religii. Rozwijaniu kompetencji kluczowych sprzyjał udział dzieci i młodzieży w konkursach matematycznych programu „Zdolni z Pomorza”. Uczniowie mieli też możliwość zaprezentowania własnych możliwości w konkursach, warsztatach i akcjach takich jak: Międzynarodowy Dzień Kropki, Dzień Tabliczki Mnożenia, warsztaty kodowania SLIME, oraz ogólnopolskich akcji „Tydzień Uczniowskiej Supermocy” i „Mam Marzenie”, konkursie „Się gra, się ma” zaspokajając tym samym potrzebę samooceny, sukcesu i satysfakcji życiowej. Od połowy listopada została też zorganizowana, przez Samorząd Uczniowski, samopomoc koleżeńska pod hasłem „Klick i już wiesz”.

Mając na uwadze rozwijanie twórczości i poczucia estetyki uczniów zorganizowano konkurs plastyczny „Zwierzaki Liściaki” oraz konkurs na wykonanie karmnika pod hasłem „Ptasia stołówka”. Ponadto w czasie domowej kwarantanny zachęcano dzieci i młodzież do tworzenia własnych filmów, pozdrowień, kart świątecznych, pisania życzeń.

Kształtowaniu świadomej postawy ekologicznej oraz nawyków dbania o środowisko naturalne sprzyjała akcja ekologiczna „EKO – Szkoła”. W ramach niej w poszczególnych klasach zorganizowano Święto Drzewa, projekcję filmu „Dlaczego drzewa w mieście są tak ważne?”, „Stop smog! Kolory powietrza”, projekt kwietna łąka, obchody Dnia Jeża. Uczniowie uczestniczyli również w wycieczkach i spacerach po najbliższej okolicy, poznając otaczające ich środowisko, równocześnie ucząc się jak o nie dbać każdego dnia oraz integrując się po powrocie do szkoły z nauki zdalnej. Odbyły się wycieczki do Nadleśnictwa Gozdnicza, do szkółki leśnej w Marysinie, spacer wokół Jeziora Miejskiego, wycieczka do parku miejskiego. Uczniowie jak zwykle nie zawiedli naszych małych przyjaciół i włączyli się w akcję zbiórki kasztanów i żołądzi oraz akcję zimowego dokarmiania ptaków.

16.2.1. Konkursy szkolne

Liczne konkursy organizowane w szkole umożliwiały uczniom zgłębianie wiedzy, nabywanie nowych umiejętności oraz prezentowanie własnych możliwości, zaspokajając

tym samym potrzebę samooceny, sukcesu i satysfakcji życiowej. Odbyły się szkolne etapy wojewódzkich konkursów przedmiotowych z języka polskiego, biologii, matematyki, fizyki, języka angielskiego, geografii, języka niemieckiego, historii, chemii, informatyki, oraz diecezjalny konkurs biblijny, a także konkursy wiedzy w ramach Pomorskiej Ligi Zadaniowej z matematyki, chemii, biologii, informatyki. Mając na uwadze wyrabianie pozytywnych cech charakteru uczniów, rozwijanie ich twórczości i estetyczności zorganizowano konkursy plastyczne o różnorodnej tematyce m.in.: „STOP smog”, „Ruch to zdrowie”, „Najpiękniejsze anielskie skrzydła”, „Ulubiona postać z bajki”, „Zwierzak – mój wymarzony przyjaciel”, „Różaniec rodzinny”. Nie zabrakło też różnorodnych konkursów organizowanych dla określonych grup odbiorców, i tak odbyły się: szkolny konkurs matematyczny dla uczniów klas 8, „Mistrz rachunku dla klas IV”, „Szanuj las – póki czas”.

16.2.2. Kształtowanie postaw ekologicznych

Kształtowaniu świadomej postawy ekologicznej oraz nawyków dbania o środowisko naturalne sprzyjały liczne akcje ekologiczne. Młodzi ekolodzy zachęcali, dając osobisty przykład, do ochrony i dbałości o środowisko naturalne, angażując się w międzynarodowe projekty, tj. „Przerwa dla klimatu” oraz „Tydzień edukacji globalnej”. W społeczności szkolnej hucznie obchodzono Dzień Drzewa. Najmłodszy bardzo chętnie uczestniczyli w lekcjach na świeżym powietrzu dających im możliwość bezpośredniej obserwacji natury. Odbyły się m.in. jesienne spacerunki do Lasku Luizy, wycieczka do Muzeum Przyrodniczo–Etnograficznego w Polednie, wycieczka do Szkołki Leśnej w Marysinie.

Prowadzono wiele ciekawych zajęć warsztatowych kształtujących w uczniach kreatywność niezbędną w podejmowaniu wyzwań współczesnego świata, uczących twórczego, niestandardowego podejścia do rozwiązywania problemów m.in. Code Week, Dzień Kropki.

16.2.3. Wolontariat i samorząd uczniowski

Poprzez zachęcanie do udziału w różnego rodzaju przedsięwzięciach społecznych starano się rozwijać u uczniów empatię, szacunek do drugiego człowieka i natury, uwrażliwiano na krzywdę innych. Uczniowie chętnie włączyli się w akcję zbiórki: darów jesieni, zniczy, darów dla Afryki, karmy dla zwierząt z przytuliska w Chojnicach,



żywności w supermarketach. Na tym polu aktywnie działały: Międzyszkolny Klub Wolontariatu oraz samorząd uczniowski.

Przy okazji obchodów Narodowego Święta Niepodległości starano się kształtować u uczniów poczucie tożsamości narodowej. Poznawali oni symbole narodowe, oraz uczestniczyli w ogólnopolskiej akcji „Szkoła do hymnu”, projekcie „Wielcy Polacy”, konkursie ortograficznym „Moja ojczyzna”.

16.3. Działalność przedszkola miejskiego w roku szkolnym 2020/21

Zagadnienia główne do pracy dydaktyczno–wychowawczo–opiekuńczej w roku szkolnym 2020/2021, które przyjęto do realizacji i uwzględniono w rocznym planie pracy skupiały się wokół tematów: „Twórczy przedszkolak – jak pięknie gram, maluję, tańczę, majsterkuję i występuję” oraz „Aktywnie czas spędzamy i o zdrowie swoje dbamy”.

Ponadto na uwagę zasługują szczególnie działania związane z promocją zdrowia i ekologią – udział w Akademii Zdrowego Przedszkolaka, realizacja projektu ekologicznego „Ziemia to nasz wspólny adres”. Na wyróżnienie zasługują także: Święto Przedszkolaka, Święto Edukacji Narodowej, Pasowanie na Przedszkolaka, Święto jesiennego drzewa, Dzień Pluszowego Misia, Święto kota, Mikołajki na sportowo, Bal karnawałowy, Dzień Dziecka, Dzień słońka i wiele innych.

Realizowano i kontynuowano projekty zewnętrzne:

- Akademia Zdrowego Przedszkolaka,
- Projekt logopedyczny – dbamy o język polski,
- Projekt ekologiczny – Ziemia to nasz wspólny adres,
- Kolorowy świat – realizacja projektu edukacyjnego,
- Zdrowo jemy zdrowo rośniemy,
- Kubusiowi przyjaciele natury,
- Autorskie programy adaptacyjne,
- Poznajemy zawody naszych rodziców,
- Eko maluch – przyrody zuchy,

- Magiczna moc bajek,
- Wyzwania Teodora,
- Zdrowo i sportowo,
- Muzyczny Świat,
- Kolorowe dni w przedszkolu.

16.4. Nagrody dla uczniów i nauczycieli

Od 2019 r. w Gminie Miejskiej Człuchów realizowany jest Lokalny Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży. Są nim objęci uczniowie klas IV–VIII, uczęszczający do Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi. Program ten przewiduje nagradzanie uczniów zdolnych i aktywnych społecznie. Oceniana jest nie tylko średnia ocen, ale także udział w konkursach przedmiotowych, interdyscyplinarnych, zawodach sportowych oraz aktywna działalność na rzecz społeczności szkolnej. Na zakończenie roku szkolnego 2020/2021 Burmistrz Miasta przyznał 17 nagród dla uczniów na łączną kwotę **10 800,00 zł**. Najwyższa nagroda to 1 000,00 zł, najniższa – 500,00 zł. Nagrody zostały wręczone na zakończenie roku szkolnego.

Każdego roku z okazji Dnia Edukacji Narodowej Burmistrz Człuchowa przyznaje nagrody pieniężne dla nauczycieli, którzy w poprzednim roku szkolnym wyróżnili się w pracy dydaktycznej i wychowawczej. W 2021 r. Burmistrz wręczył nagrody dyrektorom i nauczycielom Szkoły Podstawowej nr 1 oraz Przedszkola im. Jacka i Agatki. Ze szkoły podstawowej było to sześciu nauczycieli, a z przedszkola dwoje.

16.5. Dofinansowania związane z edukacją

16.5.1. Dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych

Człuchowscy pracodawcy, którzy zawarli umowę o pracę z młodocianymi pracownikami w celu przygotowania zawodowego, po zakończeniu nauki zawodu lub przyuczeniu do wykonywania określonej pracy i zdaniu przez młodocianego egzaminu, mogą otrzymać pomoc w formie dofinansowania kosztów kształcenia młodocianych



pracowników. Środki te samorząd pozyskuje z Funduszu Pracy, a następnie przekazuje je pracodawcom. W 2021 r. środki te otrzymało **11** pracodawców na kwotę **74 112,81 zł**.

16.5.2. Dowóz uczniów do szkół

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo oświatowe droga dziecka do szkoły nie powinna przekraczać 3 km – w przypadku uczniów klas I–IV szkół podstawowych oraz 4 kilometrów w przypadku uczniów klas V–VIII. Ponadto gmina musi zapewnić: dojazd do najbliższej szkoły podstawowej oraz ponadpodstawowej dla dzieci niepełnosprawnych albo zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna na podstawie umowy między burmistrzem a rodzicami.

Na rok szkolny 2020/2021 roku zawarto jedną umowę na dowóz dwójki niepełnosprawnych uczniów (bracia) do Chojnic do Zespołu Szkół Specjalnych oraz drugą na dowóz niepełnosprawnego ucznia do ośrodka Szkolno–Wychowawczego nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabosłyszącej i Niesłyszącej w Bydgoszczy. Na ten cel w 2021 r. wydatkowano kwotę **11 346,17 zł**.

17. DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA

Działalność kulturalna Gminy Miejskiej Człuchów kształtowana jest przede wszystkim przez podległe miastu instytucje kultury: Miejski Dom Kultury, Miejską Bibliotekę Publiczną oraz Muzeum Regionalne we współpracy z szeroko pojętym środowiskiem kulturalnym, złożonym m.in. z organizacji pozarządowych i instytucji publicznych.

17.1. Działalność Miejskiego Domu Kultury w 2021 r.

Działalność merytoryczna Miejskiego Domu Kultury skupiona była w 2021 r. w pracowniach: teatralnej, modelarskiej, muzycznej, plastycznej, tanecznej, gier i zabaw oraz haftu kaszubskiego.

17.1.1. Działania i osiągnięcia pracowni MDK w 2021 r.

Pracownie merytoryczne MDK prowadzone przez niżej wymienionych pracowników:

1. Pracownia teatralna – instr. Adam Gawroński
2. Pracownia modelarska – instr. Robert Wielandt
3. Pracownia muzyczna:
 - instr. Klaudia Kaczyńska
 - instr. Miłosz Gawroński
 - instr. Andrzej Zieliński
4. Pracownia plastyczna – instr. Joanna Bondarenko
5. Pracownia taneczna – Marzena Jodłowska–Przyszlak
6. Pracownia gier i zabaw – instr. Elżbieta Gawrońska
7. Pracownia haftu kaszubskiego – instr. Józefa Sitarz.

Pracownia teatralna:

1. Teatr amatorski przygotował i zaprezentował publiczności następujące premierowe przedstawienia:
 - „Kasia, Babcia i... goście” na motywach sztuki Elżbiety Jodko–Kuli przygotował zespół mieszany: 4 dzieci i 3 dorosłych – przedstawienie dla całej rodziny o zbuntowanej Babie Jadze i „racjonalnej” wnuczce wystawiono 20 czerwca 2021 r. w ramach Dni Człuchowa oraz na inaugurację sezonu teatralnego 24 września dla uczniów SP nr 1.
 - „Bajka o szczęściu” Izabeli Degórskiej – moralitet dla najmłodszych, ale nie tylko, o sile przyjaźni i o tym, że rzeczy (i pieniądze) szczęścia nie dają, skład zespołu złożony był z 9 dzieci, 3 młodzieży i 2 dorosłych wiąże się z przesłaniem moralnym sztuki. W pracę nad przedstawieniem zaangażowana była również pracownia gier i zabaw oraz pracownia muzyczna (muzyka do piosenek skomponowana przez instruktora Miłosza Gawrońskiego). Oryginalną scenografię z surowego drewna i rzeźby zwierzątek wykonał lokalny artysta Waldemar Józef Faryno, grający jednocześnie rolę Staruszka, a stroje zaprojektowała i uszyła – Magdalena Pszczoła. Finalne próby odbyły się w ramach „Wakacyjnego warsztatu



teatralnego” dofinansowanego przez Stowarzyszenie Pro Kultura w dniach od 29 czerwca do 8 lipca. Premiera miała miejsce 9 lipca 2021 r.

- „Rycerz niezłomny, czyli niewola Księżniczki Parekselancji” Macieja Wojtyszki to adaptacja dla młodzieży – na scenie i na widowni (w obsadzie 2 dziewczyny i 3 chłopców), bajkowa sceneria tworzy tło zdarzeń poddających w wątpliwość stereotypowe pojmowanie postaci Księżniczki, Smoka, Macochy... Rycerz musi zrewidować swoje naiwne ideały i oprzeć się na własnym doświadczeniu życiowym. Makietę zamku z tektury wykonał Adam Gawroński, a efekty dźwiękowe: Mikołaj Skrzypczak. Premiera miała miejsce 20 sierpnia 2021 r.
- „BlackPink” Marcina Teodorczyka dotyka trudnej sprawy z życia nastolatków: przemocy w szkole, samotności, alienacji, przedstawienie angażujące multimedia (animacje, kamera, klipy muzyczne) jako wirtualny świat głównego bohatera, skierowane było do młodzieży i dorosłych, ich rodziców. Obsadę tworzyły same dziewczyny: 4 aktorki sceny młodzieżowej oraz 3 tancerki z formacji RE-FLEX pracowni tanecznej (instruktorka Monika Gawrońska). Premierowy występ 4 listopada 2021 r. dla uczniów Zespołu Szkół Społecznych zakończyła dyskusja z młodzieżą moderowana przez szkolnego pedagoga. Drugi występ, dla miasta, zakończyła kompletna cisza na wypełnionej po brzegi sali widowiskowej.
- „Wznowienie” Macieja Wojtyszki – pokazuje kulisy teatru, opowiada o próbie do spektaklu lalkowego, w której biorą udział dwie aktorki: Joanna i Krystyna. Szybko okazuje się, że panie to dwa żywioły – w toku odgrywanych epizodów sztuki o Krówce Białogłównce i Wesołej Czarownicy symbolicznie obrazujących rolę kobiety w życiu – prowadzą gorącą dyskusję ujawniającą nie tylko ich ambicje, ale i całe pokłady maskowanych dotąd emocji i skrzętnie skrywaną tajemnicę. Niestety również w tym przypadku covidowe restrykcje spowodowały przełożenie premiery na rok 2022.

2. Edukacja teatralna:

- konsultacje recytatorskie dla uczestników 66. Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego prowadzone były od początku marca 2021 r., wspólnie

z pracownią muzyczną przygotowywano reprezentantów powiatu człuchowskiego w trzech turniejach OKR – recytatorskim – kategoria młodzieżowa, poezji śpiewanej i „wywiedzione ze słowa”, podczas eliminacji powiatowych, które odbyły się 20 maja 2021 r. w MDK do etapu wojewódzkiego nominowano: Patrycję Brodziak, Igę Bondarenko, Daniela Sprengera i Kacpra Janiaka; 30 maja 2021 r. w Kwidzyńskim Centrum Kultury Daniel Sprenger zdobył **trzecią nagrodę** eliminacji wojewódzkich 66. OKR w kategorii młodzieżowej Turnieju Recytatorskiego;

- „Być aktorem” – pod takim hasłem odbyło się 18 października 2021 r. spotkanie młodzieży z człuchowskich szkół średnich z Bartoszem Turzyńskim, aktorem Teatru Nowego im. Kazimierza Dejmka w Łodzi, wychowankiem pracowni teatralnej człuchowskiego MDK, w roku 2001 Bartek zdał do Akademii Teatralnej w Warszawie z najlepszym wynikiem, na spotkaniu barwnie opowiadał o kulisach powstawania spektakli teatralnych i filmów, w których grał; w drugiej części spotkania zaprosił młodzież do udziału w interaktywnej grze teatralnej pn. „Uratuj spektakl”, w której nagrodą było video ze spektaklu na podstawie baśni „Lilia wodna” opracowanej przez Marię Niklewiczową, w adaptacji, reżyserii i wykonaniu naszego gościa; spotkanie odbyło się dzięki wsparciu finansowemu Stowarzyszenia Pro Kultura;
- spektakl gościnny Teatru Lalki „TĘCZA” pt. „Królewna Śnieżka” w reżyserii Tomasza Mana obejrzały w sali widowiskowej MDK dzieci z człuchowskich przedszkoli i szkół podstawowych 9 listopada 2021 r. Była to pierwsza wizyta teatru profesjonalnego dla dzieci od początku pandemii.

Pracownia modelarska w ciągu roku realizowała następujące zagadnienia:

- Styczeń – temat: Budowanie modeli patyczaków z kartonowych rolek.
- Luty – temat: Budowa motylków z kartonu – pod kredki, ołówki, nożyczki.
- Marzec – temat: Składanie samolotów z kartek papieru A4.
- Kwiecień – temat: Klejenie zajaczków z rolek.
- Maj – temat: Budowanie figurek z tektury – Minecraft.



- Czerwiec – temat: Budowanie pojazdów z rolek.
- Lipiec – temat: Budowanie zagród do trzymania zwierzaków – zagrody drewniane. Nauka posługiwania się piłą do drewna.
- Sierpień – temat: Budowanie przyrządów do zabawy na placu zabaw.
- Wrzesień – temat: Budowanie plansz do gier planszowych.
- Październik – temat: Budowanie domków w skali z tektury.
- Listopad – temat: Naprawianie figurek ludzi i koni.
- Grudzień – temat: Praca z folią samoprzylepną, tekturą, skórą i materiałem skóropodobnym – projektowanie, wycinanie, klejenie.

Pracownia muzyczna podjęła następujące inicjatywy:

- XXVII Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej – 29 maja 2021 r.
 - II miejsce – zespół „GMW” – kategoria zespoły 10–12 lat;
- VII Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej – 29 maja 2021 r.
 - III miejsce – Kacper Janiak – kategoria soliści
 - I miejsce – Maja Szmaglińska i Kacper Janiak – kategoria zespoły;
- rozpoczęcie działalności Chóru Euforia – marzec;
- organizacja muzyczna koncertów pn. „Rollercoaster”, „W co się bawić” oraz „Jak przeżyć wszystko jeszcze raz”;
- występy podczas imprez organizowanych przez MDK: Dni Człuchowa, Gala Pierwszego Kroku, Piknik „Zielona zdrowa sobota”, Spotkania z kolędą.

Pracownia plastyczna działała w dwóch grupach:

- grupa młodsza 7–10 lat (6–10 uczestników) uczestnicy w pracach plastycznych pokazują swoje wizje świata, marzenia, uczą się wyrażać swoje myśli w sposób twórczy i przede wszystkim dobrze się bawią, grupa pracuje przy użyciu różnych materiałów plastycznych: farby plakatowe, akwarelowe, akrylowe, kredki, ołówki, pastele, mazaki, węgiel.

Zrealizowane tematy zajęć:

- Rysunek studyjny – but
- Portret – podstawy, proporcje, anatomia
- Pejzaż – letni, zimowy, wiosenny

- Koło barw – barwy podstawowe, pochodne, dopełniające, barwy ciepłe i zimne
- Jak powstają kolory – mieszanie barw
- Cieniowanie
- Martwa natura – kompozycja centralna, proporcje, światłości
- Sztuka prehistoryczna – rysunki naskalne;
- grupa starsza 11–15 lat (8–10 uczestników), zajęcia plastyczne w tej grupie pozwalają na:
 - stymulowanie i rozwijanie wrażliwości wzrokowej
 - rozwijanie spostrzegawczości i kształtowania umiejętności świadomej obserwacji zjawisk i ludzi
 - rozwijanie umiejętności odkrywania, formułowania problemów
 - rozwijanie umiejętności koncentracji uwagi
 - stymulowanie wyobraźni
 - kształtowanie podstawowych operacji umysłowych czyli syntezy, analizy, uogólnienia
 - pogłębianie wiedzy o zjawiskach, ludziach i rzeczach

Zrealizowane tematy zajęć:

- Rysunek studyjny
- Martwa natura – duży format
- Bryły – zasady rysowania przestrzennego, światłości
- Kula – cieniowanie
- Malarstwa – podobrazie format 50/60, farby akrylowe
- Liternictwo
- Ćwiczenia wyobraźni.

Pracownia taneczna:

- 24–26 września – udział w zawodach tanecznych pn. „Rytm ulicy” w Pile;
- 9–10 października – udział w konkursie tanecznym pn. Siemanko Contest Stadium Stage” w Gdańsku;
 - o Zuzanna Toruń – awans to top 4 w kategorii hip – hop solo
- Organizacja warsztatów w MDK w Człuchowie:
 - o Marzec – warsztaty z Dominiką Peszel
 - o Maj – warsztaty z Paolą – Olą Magnus



- Udział w warsztatach wyjazdowych
 - o Październik – warsztaty z sędziami konkursu Siemanko Contest Stadium Stage – Żurek, Sokół, Fuli
- Występy podczas imprez organizowanych przez MDK: Koncert Rollercoaster, Dni Człuchowa, Gala Pierwszego Kroku, Spotkania z kołędą.

Pracownia gier i zabaw:

- Od początku lutego 2021 r. prowadzone były systematyczne próby sztuki Inki Dowłasz pt. „Felicja złodziejka” – raz w tygodniu – obsada: 4 dziewczynki. Sztuka porusza problemy relacji rodzinnych, wybory życiowe, skutki nieprzemysłanych decyzji dzieci. Planowana na 9 grudnia premiera dla uczniów klas II – IV SP nr 1 nie odbyła się z powodu wprowadzonych obostrzeń covidowych – przełożono ją na rok następny.
- Cykliczne zajęcia aktorskie i ruchowe z grupą dzieci młodszych w ramach projektu „Bajka o szczęściu”.
- Od 6 października 2021 r. funkcjonuje grupa gier i zabaw dla dzieci z klasy drugiej. Zajęcia systematyczne 1 raz w tygodniu po 120 minut (dzieci ze szkoły do MDK przyprawdane przez instruktorkę).
- Głównym celem spotkań jest rozwijanie kreatywności w myśleniu i w działaniu: zabawy pobudzające ekspresję twórczą, ruchowo pantomimiczną, muzyczną, plastyczną i teatralną.
- Repertuar obejmuje zarówno klasykę poezji polskiej (J. Tuwim, J. Brzechwa, W. Chotomska, J. Kern), jak i współczesną literaturę dziecięcą (E.M. Skorek „Wierszyki logopedyczne”, M. Strzałkowska „Rady nie od parady”, J. Bednarek „Niesamowite przygody 10 skarpetek”).
- Inspiracją są również scenariusze sztuk dla dzieci (K. Jeżykowska „Skarb fabrykanta”, M. Barańska „Bajdurzenie na szkolnej scenie”), śpiewniki („Piosenki naszego dzieciństwa”) i klipy wideo z YouTube („WYGIBASY TV”).
- Podobny jak powyżej charakter miały zajęcia feryjne w SP nr 1 (11–15 stycznia 2021 r.) i wakacyjne w MDK (9–20 sierpnia 2021 r.).

Pracownia haftu regionalnego:

- Udział w XXVI Wojewódzkim Konkursie Haftu Kaszubskiego w Linii

- I nagrody: Bogumiła Gregorczyk, Elżbieta Lewandowska, Halina Prądyńska – Wieźel, Bożena Treszczyńska
- II Nagroda: Anna Czurejno
- Organizacja spotkania z etnografem, starszym kustoszem Muzeum Narodowego w Gdańsku – Ewą Gilewską, dotyczącego złożenia wniosku o wpis hafciarstwa kaszubskiego na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego.

17.1.2. Instytucje, organizacje i stowarzyszenia współpracujące z MDK

1. Organizacje pozarządowe:
 - Stowarzyszenie „Pro Kultura”
 - Stowarzyszenie „Obudź w sobie potencjał”
 - Towarzystwo Kultury Teatralnej
 - Towarzystwo Miłośników Ziemi Człuchowskiej
 - Towarzystwo Pomocy im. Brata Alberta
 - Stowarzyszenie „Podaj dalej”
 - Fundacja Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy
 - Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami
 - Stowarzyszenie „Miejskie Forum Samorządowe”
 - Stowarzyszenie „Sabat Szefowych”
2. Instytucje:
 - Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego w Gdańsku
 - Urząd Miejski w Człuchowie
 - Urząd Gminy w Człuchowie
 - Rada Miejska w Człuchowie
 - Starostwo Powiatowe w Człuchowie
 - Społeczne Ognisko Muzyczne w Człuchowie
 - Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie
 - Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie
 - Muzeum Regionalne w Człuchowie
 - Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych



- szkoły, przedszkola, placówki wychowawczo–opiekuńcze oraz ośrodki kultury w regionie
- Powiatowa Stacja Sanitarno–Epidemiologiczna w Człuchowie
- Teatr Lalki „Tęcza” w Słupsku
- Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie.

3. Media:

- Polskie Radio Program 3,
- Polskie Radio Program 1,
- TVP1,
- TVP2,
- TVP Gdańsk,
- TVN,
- Polsat,
- „Gazeta Pomorska” – oddział w Chojnicach,
- Radio Weekend,
- Radio Koszalin ,
- „Express Bydgoski”,
- „Dziennik Człuchowski” – Polska Press Dziennik Bałtycki.

17.1.3. Projekty realizowane wraz z innymi organizacjami

W 2021 r. Miejski Dom Kultury w Człuchowie ściśle współpracował z działającymi w Człuchowie stowarzyszeniami, co zaowocowało przeprowadzeniem następujących projektów:

- „Stawiam na siebie” wraz ze stowarzyszeniem „Obudź w sobie potencjał”

Zajęcia projektowe odbywały się w okresie jesienno–zimowym, od września do grudnia 2021 r. Celem projektu było pobudzenie wśród młodzieży zdolności artystycznych poprzez rozwój umiejętności tanecznych, wskazanie im drogi korzystnego zagospodarowania swojego czasu wolnego. Udział w zajęciach projektowych był propozycją na jesienne popołudnia, a także okazją do wyjścia z domu, integracji z rówieśnikami oraz poczucia, że robią coś ważnego i dobrego dla siebie i innych. Zajęcia były odskocznią od codziennych trosk, odizolowania, strachu i niepokoju, który udzielał się w czasie pandemii. W ramach

projektu zorganizowano warsztaty taneczne w formie choreoterapii. Zajęcia polegały na pracy z ciałem przy różnorodnej muzyce. Nie miały na celu nauki kroków tanecznych, choć udało się stworzyć podstawową choreografię hip-hopową. Istotą zajęć było rozładowanie stresu i pomoc w otworzeniu się na własne potrzeby i emocje. Najważniejszą rolę odgrywała wyobraźnia i pomysłowość tańczącego. Spotkania choreoterapeutyczne odbywały się z wykorzystaniem rekwizytów dydaktycznych zakupionych dzięki dotacji z Programu „Działaj Lokalnie”, co znacznie podwyższyło poziom realizowanych działań.

- Casting do stypendium wokalnego w Centrum Muzycznym Virtuo w Gdyni wraz ze stowarzyszeniem „Obudź w sobie potencjał”

Odbyły się dwa castingi 27 marca oraz 11 grudnia. W obu członkiem jury była Barbara Michalczevska, Prezes Fundacji „Równe Szanse”. Jest to fundacja założona przez Dariusza „Tigera” Michalczewskiego, która na co dzień wspiera finansowo młodzieżowe sekcje bokserskie, jednakże była także sponsorem naszych castingów. Pomysłodawcą tej inicjatywy był Bartosz Oleszczuk prezes Stowarzyszenia „Obudź w sobie potencjał”. Laureaci przesłuchań uczestniczyli i nadal uczestniczą w półrocznym stypendium w Centrum Muzycznym Virtuo, gdzie pod okiem tamtejszych instruktorów rozwijają swój warsztat wokalny. Mają zapewniony darmowy udział w zajęciach, a także transport do Gdyni i z powrotem.

- XVII Polish Boogie Festival wraz ze Stowarzyszeniem Pro Kultura

Coroczne święto muzyki boogie-woogie i stylu pin-up, które przyciągają do Człuchowa wielu zwolenników tego gatunku muzyki i miłośników stylu. 17. edycja odbyła się w terminie 22–24 lipca. Koncerty, pokazy taneczne oraz pokazy mody odbywały się w kilku lokalizacjach na terenie miasta, m.in. w kompleksie Canpol, na Polanie Rodzinnej w Lasku Luizy. W koncertach na scenie w ciągu trzech dni wystąpili następujący artyści: Katerina Steinerova & Her Swing Boys – Czechy, Lasse Jensen – Dania, Robert Roth – Austria, The Harpagans – Polska, The Real Gone Tones – Polska, Żuki Rock and Roll Band – Polska, Dry Riverbed Trio – Holandia, Boogie Boys – Polska, John Lindberg Trio – Szwecja, Boppin' B – Niemcy. Przez cały czas trwania festiwalu obecni byli tancerze klubu swingstep.pl, którzy towarzyszyli muzykom podczas koncertów. Podczas piątkowego koncertu odbył się turniej tańca boogie-woogie. Podczas sobotniego koncertu przeprowadzone zostały wybory miss pin-up. Sporą atrakcją jest także miasteczko festiwalowe, które mieści się w czasie trwania festiwalu na Polanie Rodzinnej w Lasku



Luizy. W nim znajduje się strefa ze stylizacją dla kobiet, barber shop ze stylizacją fryzur dla mężczyzn, stoiska z galanterią skórzaną i modą damską, wystawa zabytkowych pojazdów oraz stoiska gastronomiczne. Miasteczko to odwiedziło ok. 1000 osób. Organizowane są także wyścigi motocykli caffè racer na torze o długości 250 metrów, które przeprowadzane są na odcinku ul. Jerzego z Dąbrowy. W 2021 r. wystartowało w nich ponad 60 uczestników, a wyścigi obejrzało ok. 1000 osób publiczności.

- „Zielona zdrowa sobota” wraz ze Stowarzyszeniem Pro Kultura i Miejską Bibliotekę Publiczną

Dnia 18 września przeprowadzony został piknik, podczas którego odbyły się: ćwiczenia relaksacyjne dla seniorów, joga i zumba dla każdego, warsztaty tematyczne – m.in. zdrowe żywienie, konkursy i zabawy dla dzieci, zdrowe grillowanie. Projekt ten zrealizowany został w ramach zadanie w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie.

- „Dyskusyjny Klub Filmowy Pro Kultura” wraz ze Stowarzyszeniem Pro Kultura

To projekt, dzięki któremu zrealizowano: 2 seanse w Kinie Reaktywacja, oraz 1 w sali MDK dla członków człuchowskich Klubów Seniora, wychowanków Domów Dziecka, dzieci objętych pomocą społeczną. Uczestniczyło w nich ok. 380 widzów. Ponadto w dniu 18 października zorganizowano spotkanie z aktorem Bartoszem Turzyńskim, połączone z warsztatami aktorskimi i projekcją filmową z jego udziałem. Uczestnikami byli uczniowie człuchowskich szkół ponadpodstawowych. Spotkanie odbyło się w sali MDK dla ok. 120 osób.

- XXVII Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej oraz VII Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej wraz ze Stowarzyszeniem Pro Kultura

Zorganizowane i przeprowadzone zostały dwa przeglądy piosenki, do których zgłoszono 47 piosenek z nagraniami demo, z których komisja konkursowa zakwalifikowała do przesłuchań konkursowych 6 zespołów i 36 solistów, łącznie 62 uczestników. Przesłuchania odbyły się w sali MDK 29 maja, a wyłonieni przez jury laureaci wystąpili w Koncercie Galowym na Rynku w Człuchowie.

17.1.4. Działania kulturalne, artystyczne i rozrywkowe o charakterze publicznym

Chronologiczny wykaz działań kulturalnych, artystycznych i rozrywkowych o charakterze publicznym zrealizowanych przez Miejski Dom Kultury lub we współpracy z MDK przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Chronologiczny wykaz działań kulturalnych, artystycznych i rozrywkowych o charakterze publicznym zorganizowanych przez MDK w 2021 r.

Data	Działanie	Miejsce	Liczba uczestników/ widzów
11–15 stycznia	Ferie zimowe – zajęcia wszystkich pracowni	SP nr 1	60
31 stycznia	29. finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy	MDK	600
11 marca	Warsztaty taneczne z Dominiką Peszel	MDK	45
27 marca	Casting wokalny do stypendium wokalnego w Centrum Muzycznym Vitruo w Gdyni	MDK	15
8 maja	Rollercoaster – nagrania	MDK	40
20 maja	Powiatowe eliminacje 66. Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego	MDK	25
22 maja	Warsztaty taneczne z Paolą – Olą Magnus	MDK	50
29 maja	XXVII Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej oraz VII Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej	MDK	130
30 maja	Wyjazd do Kwidzyna na Wojewódzkie Eliminacje 66. Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego	Kwidzyn	
5 czerwca	Rollercoaster – koncert	MDK	120
10 czerwca	Wyjazd do Linii na podsumowanie XXVI Wojewódzkiego Konkursu Haftu Kaszubskiego	Linia	
18–19 czerwca	Dni Człuchowa	Stadion OSiR	3000
20 czerwca	Premiera przedstawienia pt. „Kasia, Babcia i... goście” w wykonaniu pracowni teatralnej MDK	MDK	120
26 czerwca	Udział pracowni haftu kaszubskiego w jarmarku w Kamieniu Krajeńskim	Kamień Krajeński	
29 czerwca	Spotkanie dotyczące złożenia wniosku o wpis hafciarstwa kaszubskiego na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego	MDK	15
29 czerwca – 8 lipca	Wakacyjny warsztat teatralny w ramach projektu „Bajka o szczęściu”	MDK	14
3 lipca	Piknik na rozpoczęcie wakacji	Amfiteatr plaża OSiR	500



9 lipca	„Bajka o szczęściu” – premiera pracowni teatralnej MDK	MDK	130
17 lipca	XXV Pomorska Giełda Birofilska	MDK	100
22–24 lipca	XVII Polish Boogie Festival	Polana Rodzinna w Lasku Luizy	5000
14 sierpnia	CZW Rap Night	Stadion OSiR	1000
20 sierpnia	„Rycerz niezłomny czyli niewola księżniczki Parekselancji” – premiera sceny młodzieżowej pracowni teatralnej MDK	MDK	130
28 sierpnia	Gala Pierwszego Kroku	Amfiteatr plaża Osir	600
17 września	Dzień Otwarty Centrum Rodzin	MDK	200
18 września	Zielona zdrowa sobota – piknik	MDK	50
24 września	Przedstawienie „Kasia, Babcia i... goście”	MDK	150
24–26 września	Udział pracowni tanecznej w zawodach tanecznych pn. „Rytm Ulicy” w Pile	Piła	
29 września	Audycja muzyczna dla dzieci z SP nr 1	MDK	80
5 października	Audycja muzyczna dla dzieci z przedszkola miejskiego	MDK	30
9 października	Konkurs Piosenki Francuskiej	MDK / restauracja DUET	100
9–10 października	Udział pracowni tanecznej w konkursie tańca pn. „Siemanko Contest Stadium Stage”	Gdańsk	
18 października	„Być aktorem” – spotkanie z aktorem – Bartkiem Turzyńskim byłym adeptem pracowni teatralnej MDK	MDK	160
22 października	Warsztat ceremonialny Kakao	MDK	28
4 listopada	„BlackPink” – premiera sceny młodzieżowej sceny teatralnej – 2 występy	MDK	260
9 listopada	„Królewna Śnieżka” – spektakl gościnny Teatru Lalki „Tęcza” – 2 występy	MDK	300
13 listopada	Koncert duetu klasycznego pt. „Promyk słońca jesiennego”	MDK	120
18 listopada	„W co się bawić” – koncert Studia Piosenki MDK	MDK	120
21 listopada	Koncert standardów jazzowych i popowych w wykonaniu studentów Akademii Muzycznej w Bydgoszczy	MDK	100
4 grudnia	„Jak przeżyć wszystko jeszcze raz” – piosenki Krzysztofa Krawczyka – koncert chóru Euforia	MDK	180
5 grudnia	Mikołajki miejskie	Rynek	600

10 grudnia	Koncert Grażyny Łobaszewskiej i Ajagore	MDK	120
11 grudnia	Casting wokalny do stypendium wokalnego w Centrum Muzycznym Vitruo w Gdyni	MDK	12
19 grudnia	Spotkania z kolędą – 2 koncerty	MDK	300

Źródło: sprawozdanie z działalności MDK w Człuchowie w 2021 r.

17.2. Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w 2021 r.

17.2.1. Czytelnicy i użytkownicy biblioteki

W 2021 r. Miejska Biblioteka Publiczna zarejestrowała w wypożyczalniach **2 547** czytelników (w tym 211 na filii nr 1). W poszczególnych działach odwiedziło ją w sumie **14 887** czytelników. W MBP największą grupę czytelników stanowią dzieci w wieku 6–12 lat (621 osób) oraz seniorzy – osoby powyżej 60. roku życia (405 osób). W filii najwięcej czytelników jest w przedziale wiekowym 25–44 lata (62 osoby) oraz osób powyżej 60. roku życia (45 osób).

Wypożyczenia książek ogółem to **50 022** woluminów (w tym filia nr 1 – 4 372 woluminy). Łącznie w 2021 r. zarejestrowano **21 449** odwiedzin podczas spotkań autorskich, wystaw, szkoleń, lekcji bibliotecznych, warsztatów, teatryków itp., udzielono **4 972** informacje. Na miejscu zostało udostępnionych **2 760** książek, **467** czasopism, zarejestrowano **1 365** wypożyczeń czasopism (w tym 236 w filii nr 1).

Tabela 19. Struktura czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Człuchowie wg wieku.

Przedział wiekowy	MBP	Filia nr 1
do lat 5	168	5
6–12 lat	621	32
13–15 lat	248	16
16–19 lat	141	15
20–24 lata	114	10
25–44 lata	340	62
45–60 lat	299	26
powyżej 60. roku życia	405	45
suma	2336	211

Źródło: sprawozdanie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Człuchowie za rok 2021.



17.2.2. Księgozbiór i czasopisma

Stan księgozbioru na 31 grudnia 2021 r. wyniósł **70 044** książek (MBP – 62 209, filia – 7 835). Biblioteka posiada w swoich zbiorach **20** oprawionych czasopism i **7 661** zbiorów specjalnych (w tym 60 egzemplarzy elektronicznych), a także **24** tytuły czasopism (w tym 2 tytuły w filii).

W 2021 r. przybyło łącznie **2 200** książek, z zakupu **1 930** woluminów i **270** woluminów przekazanych jako dar. Na ubytek przekazano **11 744** woluminy – książki zacytane, zniszczone, zdezaktualizowane.

Tabela 20. Wypożyczenia książek w 2021 r. według rodzaju literatury.

Rodzaj literatury	MBP	Filia nr 1
Literatura piękna dla dorosłych	29 384	3 290
Literatura piękna dla dzieci	11 868	776
Literatura popularno–naukowa	4 677	306
Kody Legimi (e–booki)	20	0
suma	45 949	4 372

Źródło: sprawozdanie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Człuchowie za rok 2021.

Biblioteka wchodzi w skład Konsorcjum Legimi Bibliotek Publicznych na Pomorzu, dzięki temu dysponowała w 2021 r. 20 bezpłatnymi kodami e–booków do platformy Legimi, czytelnicy mają więc dostęp do tysięcy e–booków na tablet, smartfon czy e–czytnik.

17.2.3. Działania skierowane do czytelników i użytkowników

Pomimo ograniczeń w bibliotece udało się zorganizować szereg inicjatyw skierowanych do czytelników i użytkowników. Były to następujące działania:

1) dla dorosłych:

- wystawa fotografii – „Nasze morze”,
- spotkanie autorskie on–line z Aliną Lużyńską i promocja jej książek,
- wystawa on–line Daniela Truskowskiego – „W czasie i przestrzeni”,
- wystawa poplenerowa on–line członków Klubu Plastyka im. Stefana Morawskiego w Słupsku – „Kwiaty, pejzaże i zwierzę w plenerze”,

- spotkanie on–line z dietetyczką Katarzyną Zielińską – Smulczak,
- konkurs kulinarny dla czytelników – „Wygrzebane z szuflady”,
- pokaz mody patriotycznej – konkurs fotograficzny,
- akcja czytelnicza z okazji „Tygodnia Bibliotek” – napisz recenzję ostatnio przeczytanej książki,
- obchody Dnia Bibliotekarza – wyjazd integracyjny do GBiCK w Przechlewie – zwiedzanie nowej siedziby biblioteki,
- warsztaty psychologiczne (on–line) dla seniorów, które poprowadziła Kamila Brodziak,
- spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki,
- wystawa fotografii „Sport – lubię to!” – Karoliny Kaźmierczak,
- wycieczka do pasieki Andrzeja Puszcza oraz pogadanka o leczniczych właściwościach miodu,
- biblioterapia dla seniorów – spotkanie on–line z Wandą Matras–Mastalerz – „Książka na receptę”,
- podsumowanie projektu „Uniwersytet Zdrowego Seniora”,
- akcja bookcrossingu podczas Lawendowego Jarmarku Św. Jakuba,
- konkurs fotograficzny – „Z książką na wakacje”,
- Narodowe Czytanie na człuchowskim Rynku – „Moralność Pani Dulskiej”,
- wystawa „Historia Biblii” i spotkanie z pastorem – Jarosław Gaudek,
- spotkanie autorskie z Błażejem Torzańskim autorem książki „Mały Oświęcim”,
- współorganizacja pikniku „Zielona zdrowa sobota” – warsztaty kulinarne (szaszłyki owocowo–warzywne), pogadanka – Zdrowe odżywianie (Renata Rumińska), instruktaż nordic walking – Karolina Baranowska,
- wystawa fotografii Janiny Szymanowskiej,
- spotkanie z Olgą Stelmach, autorką pierwszej w Polsce haftowanej książki dla dzieci i wystawa rękodzieła,
- spotkanie autorskie z Danutą Rogalską, która zadebiutowała książką „Oni i ja – najwybitniejsi w moim życiu”,
- Noc Bibliotek – warsztaty relaksacyjne dla dorosłych – Edyta Barańska,



- spotkanie autorskie z Piotrem Milewskim autorem książki „Transsyberyjska”,
- warsztaty filcowania na mokro,
- wernisaż Romany Małeckiej – „Powiew znad morza”,
- spotkanie autorskie dla licealistów i dorosłych z Mariuszem Kurcem – podróżnik, filmowiec i autor książki „Na obrzeżach świata – w centrum życia”,
- świąteczny kiermasz ozdób i dekoracji bożonarodzeniowych,
- spotkanie autorskie z Konradem Remelskim i promocja książki „U siebie i u sąsiadów”,
- wystawa poplenerowa „M jak morze 8” – Pomorski Oddział Stowarzyszenia Marynistów Polskich w Ustce;

2) dla dzieci:

- organizacja ferii zimowych dla dzieci – zajęcia plastyczne, ferie na sportowo,
- pomagamy zwierzętom przetrwać zimę – zawieszka dla ptaków – zajęcia warsztatowe on–line,
- słodka laurka z okazji Dnia Babci i Dziadka – zajęcia warsztatowe on–line,
- konkurs plastyczny – „Zimowe zabawy na świeżym powietrzu”,
- objazdowe warsztaty mydlarskie dla dzieci,
- wirtualny pokój zagadek – biblioteczny escape room z okazji 76. rocznicy drugiego powrotu Człuchowa do Polski,
- cykl warsztatów dla przedszkolaków „Gang odkrywców”,
- Warzywniak Antosi – zajęcia warsztatowe on–line,
- teatryki interaktywne dla przedszkolaków,
- spotkanie autorskie on–line z Krzysztofem Piersą dla młodzieży z domu dziecka w Człuchowie,
- warsztaty ogrodnicze dla przedszkolaków – Mój piękny ogród,
- głośne czytanie wierszy z okazji Dnia Matki,
- warsztaty „Kostka Rubika w bibliotece” – Marcin Kuchta – 3 spotkania,
- warsztaty dla dzieci „Edukacja finansowa w oczach dziecka” – Anna Kuhn – 3 spotkania,

- warsztaty dla mam „Jestem kobietą, a jaka jest twoja supermoc” – Anna Kuhn – 4 spotkania,
- realizacja warsztatów dla młodzieży pochodzenia ukraińskiego w ramach projektu „Spoko, poradzę sobie!”:
 - udział w plenerowej sesji fotograficznej,
 - cykl spotkań warsztatowych z doradcą biznesowym – „Moja przyszłość, moja droga zawodowa” – 6 spotkań,
- Dzień Dziecka w Przedszkolu Specjalnym w Człuchowie – „Sensoryczny tor przeszkód”,
- lekcje biblioteczne – „Pierwsza wizyta w bibliotece”,
- piknik rodzinny z biblioteką – zabawy sensoryczne, zamki dmuchane, kolorowe warkoczyki,
- fotościanka przed budynkiem biblioteki – promocja miasta i biblioteki,
- akcje głośnego czytania dla przedszkolaków,
- Lawendowy Jarmark z Biblioteką – dziecięcy plener malarski, kolorowe warkoczyki, warsztaty plastyczne, puzzle giganty,
- mobilna gra miejska dla mieszkańców Człuchowa „Kadr 1920. Powrót do przeszłości”,
- tygodniowe półkolonie dla dzieci i młodzieży (sierpień),
- lekcje biblioteczne – „Historia Biblii” – 3 spotkania,
- piknik „Zielona zdrowa sobota” – warsztaty eko–moda, konkurs na wykonanie stroju z materiałów recyklingowych, eko–quiz,
- spotkanie autorskie z Romanem Pankiewiczem,
- odwiedziny Środowiskowego Domu Samopomocy w Człuchowie – warsztaty plastyczne, czytelnicze, gry planszowe, wystawy,
- lekcja biblioteczna z okazji Światowego Dnia Turystyki – prezentacja Andrzeja Szajkowskiego i Grażyny Misztal,
- warsztaty dogoterapii z okazji Światowego Dnia Zwierząt – Marek Baranowski,
- Noc Bibliotek – czytanie wzmacnia, zajęcia plastyczne z książką w tle, animacje i zabawy dla dzieci, wspólne oglądanie meczu piłki nożnej Polska–San Marino,



- lekcja biblioteczna – Ochrona Środowiska – Marta Skrzypczak,
- Happening z okazji Święta Niepodległości – wspólna akcja z SP nr 1,
- animacje dla dzieci w ramach akcji Narodowego Czytania,
- akcja czytelnicza dla najmłodszych „Mała Książka – Wielki Człowiek”,
- spotkanie autorskie z dietetyczką i autorką książek Marzeną Żurek,
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – warsztaty plastyczne,
- Andrzejki w bibliotece – gry i zabawy dla dzieci,
- zajęcia plastyczne „Kreatywne Mikołajki”,
- „Popołudnie w bibliotece” – gry planszowe dla dzieci,
- spotkanie autorskie dla dzieci z Olgą Stelmach.

MBP posiada również specjalną ofertę dla specjalnych grup użytkowników:

- a) dla seniorów – realizacja projektu „Akademia zdrowego seniora”, książki z dużą czcionką, książki mówione, bezpłatne szkolenia komputerowe, spotkania, warsztaty, pogadanki, odczyty, wystawy promujące różne talenty seniorów (rękodzielnicze, fotograficzne bądź literackie), książka na telefon przy współpracy z wolontariuszami;
- b) dla osób niepełnosprawnych – książki mówione, spotkanie z grami planszowymi, wystawa prac, książka na telefon, zajęcia dla dzieci w dziale dziecięcym z wykorzystaniem biblioterapii, zabawek sensorycznych, zajęć plastycznych.

Część działań doszła do skutku dzięki współpracy z organizacjami i instytucjami, są to np.:

- 1) Klub „Nie jesteśmy sami” – organizacja dla członków klubu okazjonalnych spotkań w bibliotece (gry planszowe, warsztaty plastyczne),
- 2) Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga – wolontariusze dostarczali książki osobom starszym i niepełnosprawnym – skorzystało 40 osób,
- 3) Komenda Powiatowa Policji w Człuchowie – przekazanie gadżetów dla małych czytelników w ramach akcji „Bezpieczne Wakacje”,
- 4) Powiatowa Bursa Szkolna – realizacja projektu dla młodzieży ukraińskiej,
- 5) Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – udostępnianie sali na spotkania członków stowarzyszenia,

- 6) Polski Związek Niewidomych – współpraca w zakresie wypożyczania książek mówionych.

17.3. Działalność Muzeum Regionalnego w 2021 r.

W 2021 roku, w związku z pandemią COVID-19, podobnie jak w 2020 r. działalność muzeum była ograniczona rozporządzeniami rządowymi i koncentrowała się na najważniejszych zadaniach statutowych. Muzeum było nieczynne dla zwiedzających do końca stycznia 2021 r. Ekspozycje udostępniono na miesiąc, do końca lutego 2021 r. W okresie od 1 marca do 3 maja 2021 r. muzeum było po raz kolejny nieczynne dla zwiedzających. Ekspozycje ponownie udostępniono 4 maja, w reżimie sanitarnym, bez możliwości oprowadzania grup. Taką możliwość przywrócono miesiąc później.

17.3.1. Gromadzenie, opracowywanie i konserwacja zbiorów

W 2021 r. zbiory Muzeum Regionalnego powiększyły się przede wszystkim o zabytki o charakterze militarnym oraz obiekty z zakresu rzemiosła artystycznego. Wśród pozyskanych do zbiorów muzeum obiektów znalazły się m.in.:

- dubeltówka skałkowa, Francja, St. Etienne, XVIII w.,
- pistolet skałkowy, skrzynkowy, Francja, Charleville, wz. 1777 z 1780 r.,
- ładownica turecka, XVIII/XIX w.,
- para świeczników późnogotyckich, brąz, Polska.

Do 31 grudnia 2021 r. opracowano blisko 80 kart katalogu naukowego muzealiów w dziale artystyczno-histerycznym. Do działu biblioteczno-dokumentacyjnego, do części kartograficznej zakupiono mapy na kwotę 8 830,00 zł, (m.in. *Carte du Royaume de Prusse / et de la partie septentrionale du Grand Duché de Warsovie / au dépôt général de la guerre*; Paris, 1808, *Il Regno de Prussia con la Prussia Polacca*, Antonio Zatta, wyd. Wenecja 1781; *Mapę Prus i Polski*, wyd. Francja, ok. 1760 r.).

W 2021 roku zlecono konserwację zachowawczą zabytków, głównie malarstwa XIX-wiecznego oraz obiektów kartograficznych w związku z zaplanowaną ich ekspozycją na wystawie stałej „Z dziejów miasta i regionu”.



17.3.2. Działalność wystawiennicza

W 2021 r. w Muzeum Regionalnym eksponowane były niezmiennie następujące wystawy **stałe**:

- „Badania archeologiczne na człuchowskim wzgórzu zamkowym”,
- „Kultura materialna Ziemi Człuchowskiej”, „Obróbka lnu”, „Współczesny haft ludowy i rzeźba z regionu”,
- „Sztuka i rzemiosło artystyczne XV–XX w.”,
- „Pradzieje ziemi człuchowskiej”,
- „Z dziejów miasta i regionu”.

W roku 2021 na stałych ekspozycjach Muzeum Regionalnego w Człuchowie prezentowane były również muzealia wypożyczone z:

- Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku,
- Muzeum Ziemi Złotowskiej w Złotowie,
- Muzeum w Koszalinie,
- Muzeum Zachodniokaszubskiego w Bytowie.

W 2021 r. zaprezentowano następujące wystawy **czasowe**:

- **wystawa „Papież Jan Paweł II na monetach świata”** (4 maja – 30 czerwca 2021 r.)

Wystawa była upamiętnieniem pontyfikatu Papieża Polaka, na ekspozycji prezentowano blisko 700, pochodzących z prywatnych zbiorów, monet. Były to emisje z całego świata. Od najliczniej reprezentowanych polskich i watykańskich, po afrykańskie czy z wysp Oceanii. Najliczniejsze wśród eksponowanych były okolicznościowe monety dokumentujące pielgrzymki papieskie. Prezentowano także serię rocznikowych monet watykańskich. Najmłodsza moneta pochodziła z 2020 roku z kolei najstarsza z 1932 r. (!). Prezentowane monety wykonano z takich metali jak: srebro złoto, nikiel, niob. Różnorodne były również ich zdobienia, m.in.: kamieniami szlachetnymi, drewnem czy naklejkami. W latach 2005–2012 wybito najdłuższą serię monet poświęconą podróżom apostolskim Jana Pawła II. Emisje przygotowały: Malawi, Uganda, Republika Demokratyczna Kongo oraz Niue. Łącznie 106 srebrnych monet zostało wybitych w mennicy w Hong Kongu stemplem lustrzanym w nakładzie 1000 sztuk. Każdą monetę opatrzone kolejnym

numerem porządkowym z nazwą odwiedzanego kraju oraz czasem trwania wizyty. Najstarsze z prezentowanych obiektów to monety z tzw. kontramarkami, inaczej kontrasygnaturą czyli znakiem wybijanym na monecie narzędziem zwanym puncą, zazwyczaj zwiększającym jej wartość lub nadającym monecie obcej prawo obiegu w danym kraju. Z okazji wizyt Jana Pawła II w wielu państwach ukazały się monety z wybitą z tej okazji kontramarką. Wystawie towarzyszył kilkuminutowy film ją promujący. Dostępny na profilu facebook’owym muzeum oraz na kanale muzeum na platformie YouTube. Dla zwiedzających wystawę dostępny był także, przygotowany przez muzeum, krótki informator dotyczący wystawy.

- **„Kirasjerzy, kirasjerzy...”** wystawa z kolekcji Tomasza Skowronka (8 lipca – 30 września 2021 r.)

Wystawa prezentowała fragment historii jednej z najbardziej efektownych formacji jazdy armii europejskich – kirasjerów. Jej geneza sięga drugiej połowy XVI w. Wówczas w Europie Zachodniej ciężkozbrojna jazda kopijnicza przekształciła się w kawalerię w charakterystycznych pancerzach – kirysach. Początkowo były one głównie wykonywane z grubej skóry, później wykuwano je przede wszystkim ze stali, głowa kirasjera chroniona była przez stalowy lub stalowo-skórzany otwarty hełm, ozdobiony mosiężnym grzebieniem z charakterystycznym ogonem z końskiego włosa, umundurowanie uzależnione było od przynależności do określonej armii, na ogół był to mundur sukieny o różnym kroju i barwie, a także skórzane, często łosiowe, wybielane spodnie, wpuszczone w wysokie, sięgające powyżej kolana, buty. Kirasjerzy wyposażeni byli w broń palną, później ich podstawową bronią stały się pochodzące od miecza, pałasze, dodatkowym wyposażeniem kirasjera były pistolety noszone w olstrach przy siodle oraz krótki karabinek. Kirasjerzy okres świetności przeżywali na przełomie XVIII i XIX wieku. Ta elitarna formacja samym swoim widokiem, opancerzonymi stałą, błyszczącymi szeregami jeźdźców, wywierała duże wrażenie na przeciwniku. Wystawa „Kirasjerzy, kirasjerzy...” była próbą przybliżenia historii tej formacji. Prezentowano więc wszystkie charakterystyczne dla niej elementy. Wśród nich, pancerze używane nie tylko w armiach europejskich, ale także poza kontynentem, w koloniach, na przykład w Egipcie. Zaprezentowano również hełmy z grzebieniami zaopatrzonymi w ogony z końskiego włosa, broń palną i w końcu podstawowe uzbrojenie kirasjerów – pałasze. Wystawa pochodziła z prywatnej kolekcji Tomasza Skowronka. Uzupełniona została obiektami ze



zbiorów Muzeum Okręgowego im. Stanisława Staszica w Pile oraz Muzeum Regionalnego w Szczecinku. Towarzyszył jej kilkuminutowy film promujący, dostępny na profilu facebook'owym muzeum oraz na kanale muzeum na platformie You Tube. Na wystawie dostępny był także dla zwiedzających, przygotowany przez muzeum, krótki informator dotyczący wystawy.

- **Henryk Cześnik „Niebezpieczne zabawy”** (27 sierpnia – 3 października 2021 r.)

Wystawa składała się z prac powstałych, w większości, w ostatnich piętnastu latach. Jej ekspozycja w Muzeum Regionalnym w Człuchowie przygotowana została przez Państwową Galerię Sztuki w Sopocie, we współpracy z Agencją Zegart. Henryk Cześnik jest absolwentem Wydziału Malarstwa PWSSP w Gdańsku. Dyplom uzyskał w roku 1977 w pracowni Kazimierza Ostrowskiego. Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1994 r., a od 2003 r. jest profesorem zwyczajnym na Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, gdzie prowadzi malarską pracownię dyplomującą na Wydziale Malarstwa i Grafiki. Brał udział w ponad stu wystawach zbiorowych i indywidualnych, w renomowanych galeriach na całym świecie.

- **„W dawnej kuchni wiejskiej” wystawa ze zbiorów Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku oraz własnych** (3 listopada 2021 r. – 9 stycznia 2022 r.)

Wystawa została przygotowana ze zbiorów Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku oraz własnych i prezentowała różnorodne sprzęty i naczynia kuchenne, które służyły dawniej ludziom do przygotowania posiłków. Były wśród nich gliniane i żeliwne garnki, drewniane łyżki, talerze, wiklinowe tace oraz koszyczki, płócienne woreczki do przechowywania sypkich artykułów spożywczych. Istotą tradycyjnej kuchni było domowe przetwórstwo, na wystawie zaprezentowano więc najważniejsze sprzęty, bez których żadna rodzina nie mogła się obejść. Należały do nich: prasy do sera, masielnice, dzieże do wyrastania ciasta chlebowego, łopaty do chleba, szatkownice do kapusty i wiele innych. Uzupełnieniem ekspozycji były elementy dekoracyjne, którymi przystrajano wnętrze izby kuchennej, czyli makatki, ręczniki ozdobne, obrazy przedstawiające głównie Matkę Boską Karmiącą, czy szydełkowe ząbki zawieszane na brzegach półek.

17.3.3. Działalność edukacyjna, popularyzatorska i wydawnicza

Z powodu ograniczeń związanych z pandemią muzealna działalność edukacyjna stacjonarna była mocno ograniczona. W roku 2021 przeprowadzono 24 lekcje muzealne i warsztaty, w których brało udział 384 uczestników.

Działalność popularyzatorska i wydawnicza placówki opierała się przede wszystkim na realizacji następujących przedsięwzięć:

- „Weekend w Muzeum” (15–16 maja 2021 r.) w związku z obowiązującymi ograniczeniami dotyczącymi ilości osób przebywających w obiekcie nie było możliwości zorganizowania tradycyjnej, stacjonarnej Nocy Muzeów. Nawiązując jednak do tego wydarzenia zdecydowano o bezpłatnym udostępnieniu ekspozycji muzealnych w jeden z majowych weekendów,
- „Samorząd miejski w Człuchowie 200 lat temu” – wykład pracownika muzeum dr. Mariana Frydy wygłoszony podczas sesji Rady Miejskiej w Człuchowie, dnia 24 czerwca 2021 r.,
- „Rys historyczny Krępska i okolic, ze szczególnym uwzględnieniem powojennego osadnictwa” – referat wygłoszony przez pracownika muzeum dr. Mariana Frydę podczas konferencji „Powojenne osadnictwo na terenie Gminy Człuchów na przykładzie miejscowości Krępsk” – 14 sierpnia 2021 r.,
- „Lubię wracać tam gdzie byłem...” – koncert w wykonaniu Bydgoskich Solistów Arte Con Brio, 25 listopada 2021 r.,
- „Badania archeologiczne II Przedzamcza założenia zamkowego w Człuchowie w latach 2016–2021” wykład mgr. Marka Truszkowskiego – 2 grudnia 2021 r. Podczas wykładu zaprezentowano wyniki prac archeologicznych prowadzonych w latach 2016–2021. Skupiły się one na rozpoznaniu wschodniej części II Przedzamcza. W ich trakcie odsłonięto mur oporowy zamykający tą część założenia zamkowego od strony fosy, mury zasypanej piwnicy budynku, który stanowił niegdyś część zamkowej zabudowy, a także masywne fundamenty baszty strzegącej w czasach krzyżackich przejazdu na III Przedzamcze. Badaniami kierowali: dr Michał Starski i mgr Marek Truszkowski,
- „Człuchów sto lat temu” – kilkunastominutowy film przedstawiający Człuchów sprzed 1945 r. Film powstał w oparciu o karty pocztowe i archiwalne fotografie,



według scenariusza przygotowanego przez muzeum. Realizatorzy filmu wykorzystali nowoczesne techniki ożywiania fotografii, dzięki temu udało się „przenieść” sceny odgrywane współcześnie przez statystów na tło archiwalnych ujęć miasta. Powstał więc swego rodzaju przewodnik po Człuchowie, osadzony w realiach sprzed niemal stu lat. Film zaopatrzony jest w opowieść wygłoszoną przez lektora. Realizacja filmu możliwa była dzięki współfinansowaniu jego realizacji przez Gminę Miejską Człuchów.

- Album „Człuchów na dawnej pocztówce” – latem 2021 r. rozpoczęto prace nad wydawnictwem albumowym przedwojennych kart pocztowych w zbiorach muzeum. Ostatecznie, ze względu na trudności z dostępnością materiałów na rynku poligraficznym, wydawnictwo ukazało się w styczniu 2022 r. Album zawiera niemalże wszystkie karty pocztowe Człuchowa sprzed 1945 r., jakie znajdują się w zbiorach muzeum. Zgrupowane zostały one w rozdziałach, a każdy poprzedzono krótkim wstępem. Wydawnictwo jest dwujęzyczne, polsko–angielskie. Autorami tekstów, opisów oraz wyboru pocztówek są pracownicy muzeum – Marian Fryda i Krzysztofa Monikowska. Wydanie publikacji było współfinansowane przez Gminę Miejską Człuchów.

Ponadto w 2021 r. muzeum umożliwiło zorganizowanie na terenie swojej siedziby wydarzeń:

- „Tropem Wilczym. Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych” – 15 sierpnia 2021 r.
- „Bieg Krzyżaka” – 29 sierpnia 2021 r.

18. WSPÓŁPRACA ZEWNĘTRZNA

18.1. Działalność promocyjna

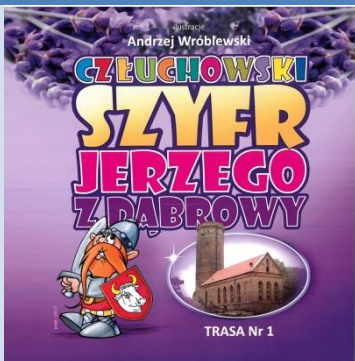
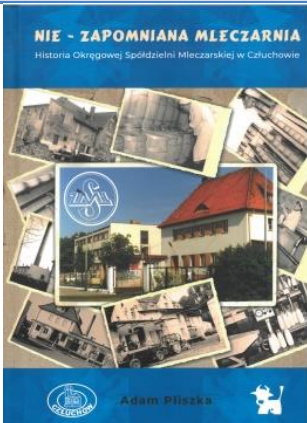
Działania związane z promocją miasta w Urzędzie Miejskim w Człuchowie realizowane głównie przez Referat Organizacyjny i Promocji Miasta. Zaplanowane do realizacji w 2021 r. działania promocyjne miały na celu wzmocnienie wizerunku Człuchowa jako miasta atrakcyjnego turystycznie i gospodarczo, jednak zostały one mocno ograniczone przez pandemię koronawirusa i wynikające z tego obostrzenia nakładane na obywateli przez rząd. Niemniej duża część założeń została zrealizowana.

18.1.1. Wydawnictwa i inne publikacje

W 2021 r. miasto wydało 2 publikacje własne:

- publikacja książkowa zaopatrzona w międzynarodowy znormalizowany numer książki – ISBN pt. „Nie–zapomniana mleczarnia. Historia Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Człuchowie” autorstwa Adam Pliszki – wydana po raz pierwszy publikacja dotycząca historii człuchowskiej mleczarni,
- publikacja broszurowa pt. „Człuchowski szyfr Jerzego z Dąbrowy” – trzecie zaktualizowane wydanie rodzinnej trasy turystycznej z rysunkami bydgoskiego grafika Andrzeja Wróblewskiego, wyposażone w mapkę centrum miasta oraz arkusz z naklejkami przedstawiającymi różne obiekty w Człuchowie do wklejania na mapie, pierwsze wydanie broszury ukazało się w 2017 r.

Tabela 21. Wydawnictwa własne Urzędu Miejskiego w Człuchowie w 2021 r.

Lp.	Tytuł	ISBN	Okladka	Liczba stron	Nakład [egz.]	Termin wydania
1	„Człuchowski szyfr Jerzego z Dąbrowy” ilustracje: Andrzej Wróblewski	-		32 + mapka + arkusz z naklejkami	100	Wydanie III wrzesień 2021 r.
2	„Nie–zapomniana mleczarnia. Historia Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Człuchowie” autor: Adam Pliszka	978-83-951205-3-4		283	500	listopad 2021 r.

Źródło: dane UM.


Prace redakcyjne książki Adama Pliszki trwały od wiosny do jesieni 2021 r., została ona wydana w listopadzie 2021 r. w nakładzie **500** egzemplarzy. Autor książki



zebrał materiały fotograficzne i informacje dotyczące nieistniejącej już mleczarni w Człuchowie, podzielił je na 27 rozdziałów tematycznych. Książka jest do nabycia w kasie UM w cenie 35 zł za egzemplarz. Do końca 2021 r. w UM sprzedano 13 sztuk tego wydawnictwa, a także 35 sztuk wydanej w 2020 r. książki „Człuchów wygrzebany z makulatury”. Sprzedaż książek prowadził również sklep muzealny na zamku.

Dwukrotnie, w czerwcu i grudniu, wydany został biuletyn informacyjny w formie Informatora Burmistrza i Rady Miejskiej „Prosto z Ratusza”, który jak, co roku, trafił do wszystkich gospodarstw domowych w mieście w formie druku bezadresowego za pośrednictwem Poczty Polskiej S.A. W 2021 r. format informatora zwiększył się z A5 na A4.

Tabela 22. Informator Burmistrza i Rady Miejskiej w Człuchowie „Prosto z Ratusza” w 2021 r.

Lp.	Numer	Okładka	Liczba stron	Format	Nakład
1.	1 (29)/2021		12	A4	5600 egz.
2.	2 (28)/2020		12	A4	5600 egz.

Źródło: dane UM.

Ponadto w lipcu miasto sfinansowało wydruk stu egzemplarzy podręcznika pielgrzyma „Nowe Drogi Jakubowe na Pomorzu”, który jest przewodnikiem po Drodze

Człuchowskiej Świętego Jakuba wiodącej z Pelplina przez Człuchów do Polanowa, trasa jest częścią Pomorskiej Drogi Świętego Jakuba, która łącząc się z innymi tego typu europejskimi szlakami, kończy się w Santiago de Compostela w Hiszpanii.

Miasto miało także udział w wydaniu książki autorstwa Konrada Remelskiego pt. „U siebie i u sąsiadów”, która jest zbiorem reportaży prasowych z lat dziewięćdziesiątych XX w., opublikowanych na łamach „Głosu Pomorza” i „Głosu Kaszub”, część z nich dotyczy Człuchowa i jego mieszkańców.

W grudniu mieszkańcy otrzymali jako druk bezadresowy również kalendarz biurkowy pt. „Oblicza człuchowskich jezior” ze zdjęciami przedstawiającymi wszystkie jeziora leżące w granicach miasta. Autorami wykorzystanych fotografii są m.in.: Karol Dziemiańczyk, Dariusz Kępa, Daniel Szulist. Oprócz kalendarza biurkowego wykonane zostały również miejskie kalendarze ściennie w ilości 500 szt. i książkowe w ilości 250 szt.

18.1.2. Promocja w mediach

Aktualne informacje z miasta na bieżąco ukazywały się w lokalnej prasie, na miejskiej stronie internetowej www.czluchow.eu oraz na profilu Urzędu Miejskiego na facebooku, dodatkowo publikowane były także na stronie www.serwissamorzadowy.eu. W sumie w 2021 r. przygotowano i umieszczono **280** materiałów w serwisie internetowym miasta. Natomiast do lokalnych mediów: prasy lokalnej, rozgłośni radiowych z Polski Północnej oraz regionalnych nadawców telewizyjnych regularnie przesyłano gotowe materiały informacyjno-promocyjne wraz z fotografiami i w większości z nagraniami głosowymi. W sumie w 2021 r. przygotowano **125** tak skonstruowanych materiałów. Były one wielokrotnie wykorzystywane m.in. na łamach tygodnika „Dziennik Człuchowski” oraz na antenie Radia Weekend.

Ponadto miasto wzięło udział w produkcji filmu stanowiącego jeden odcinek cyklu „Pomorze na weekend” emitowanego przez gdański oddział Telewizji Polskiej. Film został w całości zrealizowany w Człuchowie w lipcu 2021 r., emitowany był 9 lipca w gdańskim oddziale TVP, a w późniejszym terminie również przez oddziały regionalne TVP z południa Polski. Materiał cały czas jest dostępny w Internecie na stronie TVP Gdańsk oraz w YouTube. Dwuczęściowy program wypełniły rozmowy z ciekawymi ludźmi i atrakcje Człuchowa.



Oficjalny profil miasta na facebooku istnieje od października 2010 r. W 2021 r. liczba fanów naszego profilu zwiększyła się o kolejne **101** osób i na koniec roku wyniosła 2121 obserwujących, wśród nich 2065 osób to internauci, którzy polubili nasz profil.

Natomiast od września 2013 r. istnieje oficjalny kanał miasta w serwisie internetowym YouTube. Od czasu założenia ma on 184 subskrybentów i ponad **97 tys.** wyświetleń. Za pośrednictwem tego medium w 2021 r. prowadzone były bezpośrednio transmisje z sesji Rady Miejskiej w Człuchowie. Publikowane były tam także okolicznościowe filmy kierowane do mieszkańców.

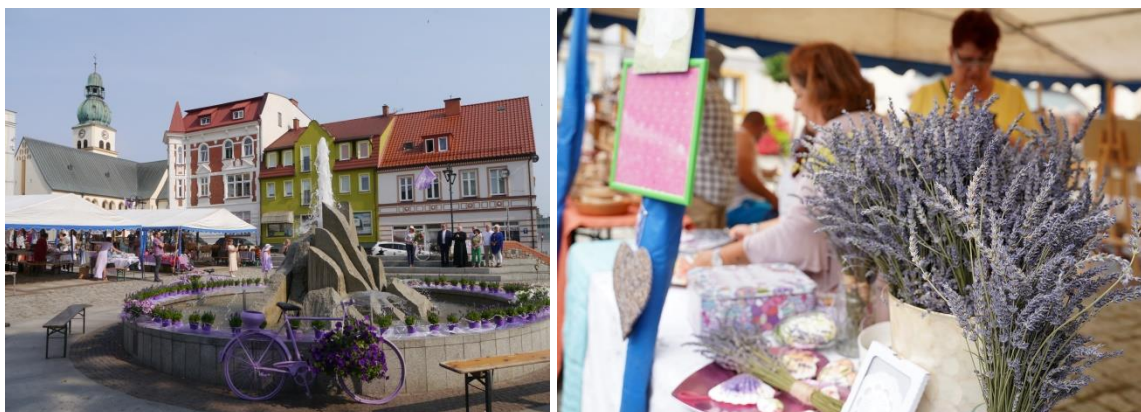
18.1.3. Materiały i wydarzenia promocyjne

Jak co roku przygotowane zostały materiały promocyjne opatrzone herbem, logiem lub hasłem promocyjnym miasta „Człuchów. Poznaj, by pokochać!”. Część z nich można było kupić w kasie Urzędu Miejskiego w Człuchowie oraz w sklepie Muzeum Regionalnego w Człuchowie. Znaczna część gadżetów została przekazana na upominki i nagrody wręczane podczas imprez współorganizowanych przez burmistrza i pod patronatem burmistrza, a także na pakiety powitalne dla pierwszoklasistów i upominki dla jubilatów.

Z okazji imienin patrona miasta – Św. Jakuba, po rocznej przerwie spowodowanej pandemią koronawirusa, odbył się IX Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba. Swoje produkty zaprezentowało ponad 30 wystawców z Pomorza i Wielkopolski, zgodnie z tradycją jarmarku prezentowane produkty to rękodzieło w większości nawiązujące do lawendy.

Tradycyjnie całości towarzyszyły dodatkowe atrakcje: plener malarski dla dzieci i młodzieży, warsztaty plecenia wianków pod okiem florystek z Pracowni Florystycznej „Z mojego lasu”, warsztaty garncarskie z Jarosławem Arkuszyńskim, fotobudka ze „Starego muzeum”, dmuchany zamek i malowanie twarzy u Agnieszki Jażdżewskiej z Centrum Animacji „Fantazja”, a także konkursy: na produkt jarmarku, lawendowy strój, fotograficzny „Człuchów lawendą malowany”, plastyczny „Widok z lawendowego okna” i plebiscyt na najbardziej inspirujące stoisko jarmarku.

Fot. 11. IX Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba, 25 lipca 2021 r.



Źródło: archiwum UM.

Człuchowski rynek podczas jarmarku odwiedziło także trzech gości specjalnych:

- malarka Stanisława Sierant, która w specjalnym kąciку Miejskiej Biblioteki Publicznej prowadziła plener malarski dla dzieci pod nazwą „Człuchów w kolorach lata”,
- rzeźbiarz Józef Faryno przebrany za patrona miasta św. Jakuba,
- ks. Janusz Chyła, proboszcz parafii MBKP w Chojnicach, który opowiadał o własnych przeżyciach podczas czteroosobowej wyprawy rowerowej Drogą Świętego Jakuba z Łeby do Santiago de Compostela w Hiszpanii.

Wyjątkowo w związku ze specyfiką roku 2021, przy jarmarku działał mobilny punkt szczepień przeciwko COVID–19, z którego skorzystało 86 osób, a także mobilny rachmistrz spisowy w ramach Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. W organizację jarmarku włączyły się: Stowarzyszenie Sabat Szefowych oraz MDK i MBP.

18.1.4. Nagrody Specjalne Burmistrza

W 2021 r. po raz trzeci zostały przyznane nagrody specjalne Burmistrza dla osób, które w sposób szczególny przyczyniły się do kształtowania pozytywnego wizerunku Człuchowa. W roku 2021 nabór wniosków o przyznanie tej nagrody, był naborem ciągłym. Do Urzędu Miejskiego trafiły 3 wnioski. Ponadto Burmistrz Miasta skorzystał z prawa inicjatywy własnej i przyznał Nagrodę Specjalną Burmistrza za ponadprzeciętną działalność na rzecz miasta również innym osobom i organizacjom.



W sumie w 2021 r. wydatkowano na ten cel łącznie **14 355 zł**. Nagrody finansowe otrzymały trzy organizacje:

1. **Człuchowski Auto Moto Klub** – rok 2021 był rokiem, w którym po raz siódmy z rzędu klub wywalczył tytuł Klubowego Motocrossowego Mistrza Polski seniorów, zdobył również tytuł Wicemistrza Polski juniorów, oraz 3 tytuły drugiego mistrza Polski. Zawodnicy klubu wywalczyli tytuły mistrzowskie również indywidualnie – po 5 mistrzowskich i wicemistrzowskich. Tytuł Mistrza Polski zdobyli: Anna Stecjuka w klasie MX Kobiet, Aleh Makhnov w klasie 125, Vitalij Makhnov w klasie MX Junior, Szymon Staszkiwicz w klasie MX2 oraz w klasie MX Open. Tytuły wicemistrza Polski wywalczyli: Karolina Jasińska w klasie MX Kobiet, Oskar Jażdżewski w klasie MX 65, Daniel Volovich w klasie MX2 Junior, Vitalij Makhnov w klasie MX2, Maciej Zdunek w klasie MX Masters.
2. **Chór Euforia** – chór osób dorosłych powstały w 2021 r. z inicjatywy grupy śpiewających przyjaciół, po raz pierwszy zaprezentował się podczas tegorocznych Dni Człuchowa, ale przez pół roku wykonał już kilka koncertów w ościennych gminach. Na początku grudnia chór po raz drugi zaprezentował się człuchowskiej publiczności w koncercie piosenek Krzysztofa Krawczyka. Chór spotyka się i ćwiczy w Miejskim Domu Kultury.
3. **Człuchowski Międzyszkolny Klub Lekkoatletyczny** – klub prowadzi regularne zajęcia z lekkiej atletyki dla dzieci i młodzieży, także podczas pandemii, w roku 2021 klub rywalizował w zawodach na terenie całego kraju dumnie reprezentując klub i miasto, po raz drugi z rzędu współorganizował finał Wojewódzkich Sztafetowych biegów przełajowych, chłopcy rocznik 2007/2008 reprezentujący SP nr 1 w Człuchowie zajęli w nich 3 miejsce.

Wśród nagrodzonych Nagrodą Specjalną Burmistrza znalazły się również osoby fizyczne:

1. **Bogdan Barański** – społecznik, wieloletni dyrektor Społecznego Ogniska Muzycznego, od kilku lat prezes Stowarzyszenia Pro Kultura, swoim zaangażowaniem w działania kulturalne i promocyjne miasta powoduje, że wydarzenia, w których organizacji uczestniczy zawsze utrzymane są na wysokim, światowym poziomie.

2. **Roksana Bogusz** – jako jedna z 28 osób z całej Polski zaprezentowała się w dziesiątej edycji programu kulinarnego MasterChef emitowanego na antenie TVN, prezentowała się w 6 odcinkach, promując Człuchów w telewizji ogólnopolskiej.
3. **Agnieszka Chudy i Jędrzej Słomiński** – architekci, którzy wygrali szóstą edycję międzynarodowego konkursu Inspireli Awards, jest to jeden z największych i najbardziej prestiżowych konkursów w tej branży, w tym roku na konkurs nadesłano 1300 prac z 89 krajów, zwycięska praca był to projekt przystanku dla turystów odwiedzających jaskinie w północnej Islandii, znane z serialu „Gra o tron”.
4. **Józef Faryno** – rzeźbiarz, społecznik, aktor teatru amatorskiego, wytrwały odtwórca roli patrona miasta nie tylko podczas uroczystości miejskich, twórca szopki bożonarodzeniowej eksponowanej na Rynku miejskim w okresie świąteczno – noworocznym.
5. **Adam Gawroński** – wieloletni instruktor teatru Miejskiego Domu Kultury w Człuchowie, wykształcił kilka pokoleń młodych ludzi, którzy swoje kariery związali ze sceną, spod jego ręki wywodzą się aktorzy teatralni i filmowi, m.in. Marta Żmuda Trzebiatowska, Tomasz Muszyński, Bartosz Turzyński, Magdalena Kasperowicz.
6. **Adam Ratyński** – społecznik, zaangażowany w życie kolei w naszym mieście, dyrektor człuchowskiego oddziału Stowarzyszenia Miłośników Kolei, inicjator, twórca i opiekun Sali Tradycji Kolejnictwa na dworcu kolejowym w Człuchowie.

Ponadto Nagrody Specjalne Burmistrza w 2021 r. trafiły również do:

1. **Eweliny Wysockiej–Pastusiak** – autorki projektu muralu przy promenadzie nad Jeziorem Urzędowym, która wygrała ogłoszony przez burmistrza konkurs na projekt muralu w ramach Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie;
2. **Zbigniewa Jodłowskiego** – mieszkańca Człuchowa, który ofiarował drzewo ze swojego ogrodu na choinkę miejską.



18.1.5. Wyróżnienia i nagrody dla miasta

W 2021 r. miasto Człuchów otrzymało również wyróżnienia przyznane przez różne instytucje i organizacje na podstawie osiągniętych wskaźników rozwoju. Są to:

1. XIV miejsce w ogólnopolskim Rankingu Finansowym Samorządu Terytorialnego w kategorii gmin miejskich
 - ranking opracował Instytut Studiów Wschodnich we współpracy z Uniwersytetem Ekonomicznym we Wrocławiu,
 - Człuchów rywalizował w grupie 236 miast w Polsce,
 - ranking ocenia finanse samorządu terytorialnego, była to jego czwarta edycja,
 - w województwie pomorskim lepszy wynik miało tylko Miasto Hel,
 - badanie było oparte na danych otrzymanych od Regionalnych Izb Obrachunkowych,
 - brano pod uwagę siedem wskaźników oceny kondycji finansowej samorządów, wśród nich np. udział dochodów własnych w dochodach ogółem, udział wydatków inwestycyjnych w dochodach ogółem, obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia i pochodne, udział środków europejskich w wydatkach, relacja zobowiązań do ogółu dochodów czy udział podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach bieżących.
2. Tytuł lidera powiatowego, a jednocześnie 18. miejsce wśród 119 gmin w województwie pomorskim w Rankingu Gmin Województwa Pomorskiego
 - ranking został opracowany przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej z Gdańska na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, była to jego pierwsza edycja,
 - ranking ocenia gminy zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej,
 - do przygotowania rankingu posłużyło 16 wskaźników odzwierciedlających poziom zrównoważonego rozwoju gmin, m.in. dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca, wydatki majątkowe inwestycyjne na 1 mieszkańca, wskaźnik zadłużenia budżetów gmin, wydatki bieżące budżetów na administrację publiczną na 1 mieszkańca, ale również wyniki egzaminu ósmoklasisty, saldo migracji na 1 tys. ludności, wydatki budżetów gmin na

kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego, odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej.

3. Tytuł „Gmina na 5!” (raport 2020/21) za wysoki poziom obsługi interesanta biznesowego
 - wyróżnienie przyznała Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, badanie przeprowadza Zespół Badawczy funkcjonujący w ramach Studenckiego Koła Naukowego Akceleracji działającego przy Instytucie Przedsiębiorstwa,
 - studenci wcielają się w rolę tajemniczego klienta, odwiedzają stronę internetową, korespondują z pracownikami Urzędu, również w języku angielskim,
 - Człuchów w tym rankingu wyróżniany jest od sześciu lat.
4. Tytuł „Złota Gmina na 5!” za utrzymywanie wysokiego poziomu obsługi interesanta biznesowego
 - wyróżnienie zostało przyznane po raz piąty z rzędu,
 - tytuł „Złotej Gminy na 5!” otrzymują gminy, które przez trzy kolejne lata utrzymują dobry wynik w raporcie „Gmina na 5!”.
5. II miejsce dla Campingu nr 80 w konkursie Mister Camping 2021
 - jest to konkurs na najlepszy camping w Polsce,
 - konkurs organizuje Polska Federacja Campingu i Caravaningu (PFCC) we współpracy z Departamentem Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Polską Organizacją Turystyczną,
 - PFCC jest organizacją społeczną zrzeszającą zarówno właścicieli bazy campingowej, jak i turystów campingowych i caravaningowych; jednym z jej celów jest prowadzenie ewidencji, klasyfikacji, rekomendacji i kontroli bazy campingowej w Polsce,
 - Camping nr 80 w Człuchowie w ostatnim roku utrzymał się na tym samym poziomie klasyfikacji – dwa i trzy lata temu zajmował miejsce trzecie,
 - nagroda ma charakter prestiżowy, wyróżnione obiekty w kolejnym sezonie turystycznym są rekomendowane przez PFCC jako najlepiej prowadzone i najbardziej atrakcyjne w Polsce.
6. Udział dwóch inwestycji w I etapie XXV edycji Ogólnopolskiego Konkursu Otwartego Modernizacja Roku i Budowa XXI wieku 2020:



- Przebudowa budynku dworca kolejowego w Człuchowie – w kategorii obiekty użyteczności publicznej,
- Przebudowa budynku Miejskiego Domu Kultury na potrzeby utworzenia Centrum Rodzin w Człuchowie – w kategorii obiekty kultury.

18.2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W roku 2021 Gmina Miejska Człuchów realizowała zadania publiczne na rzecz swoich mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w różnych formach finansowych i pozafinansowych.

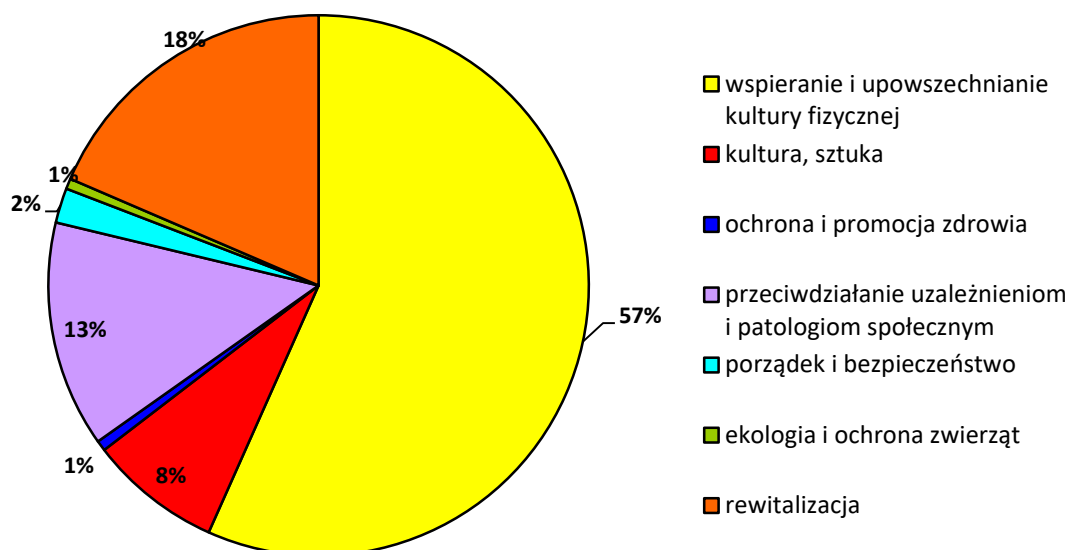
18.2.1. Współpraca finansowa

Finansowe wsparcie organizacji pozarządowych odbywało się poprzez **wspieranie i powierzanie** realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym, po przeprowadzeniu otwartych konkursów ofert ogłaszanych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r., poz. 1057, z późn. zm.). Były to także zadania zlecane zgodnie z art. 19a w/w ustawy z pominięciem otwartego konkursu ofert, w trybie uproszczonym, tzw. małe dotacje.

Na dotacje na realizację zadań publicznych w 2021 r. zaplanowano kwotę w wysokości **480 000,00 zł** z podziałem na następujące rodzaje zadań:

- 1) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej – 272 000 zł;
- 2) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej – 38 000 zł;
- 3) ochrona i promocja zdrowia – 3 000 zł;
- 4) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – 65 000 zł;
- 5) porządek i bezpieczeństwo publiczne – 10 000 zł;
- 6) ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego – 3 000 zł
- 7) rewitalizacja – 89 000 zł.

Wykres 15. Środki przeznaczone na dotacje dla organizacji pozarządowych w podziale na zadania.



Źródło: opracowanie własne UM.

18.2.1.1. Tryb konkursowy

W 2021 r. w ramach tego trybu ogłoszono 3 konkursy – jeden z podstawowych obszarów priorytetowych oraz dwa z zakresu rewitalizacji.

Konkurs I

Zarządzeniem Nr 0050.116.2020 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 11 grudnia 2020 r. ogłoszono i przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Gminy Miejskiej Człuchów. Zgodnie z zapisami ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie, zarządzeniem Nr 0050.124.2020 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 23 grudnia 2020 r. ogłoszono nabór do Komisji Konkursowych, a zarządzeniem Nr 0050.10.2021 z dnia 13 stycznia 2021 r. powołano Komisję Konkursową ds. opiniowania ofert. W skład komisji weszło trzech przedstawicieli Gminy Miejskiej.

Na konkurs wpłynęło **45 ofert**, najwięcej na wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej – 19 ofert oraz na przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym 11, na kulturę, sztukę oraz ochronę dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej – 9, na ochronę i promocję zdrowia – 3, na przestrzeganie porządku i bezpieczeństwa publicznego – 2, na ekologię i ochronę



zwierząt oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego – 1. Zarządzeniem Nr 0050.22.2021 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 27 stycznia 2021 r. rozstrzygnięto otwarty konkurs ofert. Podpisano **40 umów** na realizację zadań publicznych: z zakresu kultury fizycznej – 17, kultury i sztuki – 7, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – 10, ochrony i promocji zdrowia – 3, przestrzeganie porządku i bezpieczeństwa publicznego – 2, ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego – 1. Łączna kwota dofinansowania tych projektów to: **369 000,00 zł**.

Wykres 16. Ilość przyznanych dotacji na realizację zadań publicznych w poszczególnych priorytetach w konkursie I.



Źródło: opracowanie własne UM.

Poniższe tabele prezentują dotacje na realizację zadań publicznych w poszczególnych priorytetach.

Tabela 23. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej.

Lp.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja	dotacja wykorzystana	udział własny finansowy	udział własny osobowy lub rzeczowy	całkowity koszt realizowanego zadania
1.	„Żeglarstwo - bezpieczny sport i rekreacja dla mieszkańców Człuchowa” YACHT KLUB CZŁUCHÓW	5000,00	5000,00	4693,21	0,00	9693,21
2.	„Promocja i popularyzacja wędkarstwa” Polski Związek Wędkarski Okręg Słupski Koło w Człuchowie	4000,00	4000,00	12095,20	3040,00	19135,20

3.	„Od zera do Fightera” Stowarzyszenie „Obudź w Sobie Potencjał”	4000,00	4000,00	0,00	900,00	4900,00
4.	„Szkolenie i współzawodnictwo dzieci i młodzieży w żeglarstwie” Klub Żeglarski „VI-KING”	5000,00	5000,00	24190,10	14290,00	43480,10
5.	„Regaty żeglarskie o Puchar Burmistrza” Klub Żeglarski „VI-KING”	3000,00	3000,00	839,57	4480,00	8319,57
6.	„Integracja w sporcie” Uczniowski Klub Sportowy Optymist	2000,00	2000,00	500,00	500,00	3000,00
7.	„Nauka pływania dla dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Człuchowie uczęszczających do klas I-III” Miejskie Stowarzyszenie Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki w Człuchowie	20000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8.	„Motocross w najlepszym krajowym wydaniu” Człuchowski AUTO-MOTO- KLUB	42000,00	42000,00	61551,48	0,00	103551,48
9.	„Organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci” Uczniowski Klub Sportowy „OLIMP” przy SP nr 1	11000,00	11000,00	0,00	3100,00	14100,00
10.	„Prowadzenie regularnych zajęć sportowych oraz udział w rozgrywkach i turniejach piłki nożnej drużyn seniorów i juniorów” MKS PIAST U57 CZŁUCHÓW	105000,00	105000,00	162,26	32022,50	137184,76
11.	„Lekkoatletyka dla każdego!” Człuchowski Międzyszkolny Klub Lekkoatletyczny	30000,00	30000,00	3578,46	9000,00	42578,46
12.	„Sport szkołą charakteru – turnieje i zawody sportowo- rekreacyjne” UKS Zespołu Szkół Sportowych	2000,00	2000,00	0,00	3000,00	5000,00
13.	„Z kajakiem przez cały rok” Międzyszkolny Klub Sportowy „Polstyr” Człuchów	18000,00	18000,00	1830,31	24000,00	43830,31
14.	„I Turniej Szachowy o Puchar Kierownika Ośrodka Szkolenia i Wychowania OHP w Człuchowie” UKS Junak	1000,00	995,85	0,00	1200,00	2195,85
15.	„Bezpłatne zajęcia z koszykówki dla dzieci” CKK ORŁY CZŁUCHÓW	3000,00	0,00	0,00	0,00	0,00



16.	„Promocja zdrowia poprzez regularne zażywanie zimnych kąpeli. Integracja społeczeństwa lokalnego” Klub Morsów Człuchowskich	3000,00	2827,82	3182,49	0,00	6010,31
17.	„Strzelectwo sportowe dla młodzieży” Liga Obrony Kraju Zarząd Powiatowy	2500,00	2500,00	280,30	1600,00	4380,30
18.	„Stąpać po krawędzi” – AKROBATYKA. Wspieranie uzdolnień i zdolności dzieci, młodzieży i każdego kto uwielbia sport” Stowarzyszenie Sparta Sport Squad	0 (oferta odrzucona z przyczyn formalnych)	-	-	-	-
19.	„Centrum zrównoważonego rozwoju. Okrągły stół dla Puszczy Białowieskiej. www.FestiwalPuszczy Białowieskiej.pl www.FestiwalBiałowieski.pl WWW.FestiwalZubra.pl ww.ForestFestival.eu” Fundacja Instytut Białowieski	0 (oferta odrzucona z przyczyn formalnych)	-	-	-	-
Razem		260 500,00	237 323,67	112 903,38	97 132,50	447 359,55

Źródło: oprac. wł. UM.

Tabela 24. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej.

Lp.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja	dotacja wykorzystana	udział własny finansowy	udział własny osobowy lub rzeczowy	całkowity koszt realizowanego zadania
1.	„Przez Pomorską Pętlę Szlaku Cystersów do integracji” Polskie Stowarzyszenie Diabetyków w Człuchowie	1000,00	1000,00	978,22	0,00	1978,22
2.	„Klub filmowy” Stowarzyszenie PRO KULTURA	2350,00	2350,00	267,69	600,00	3217,69
3.	„XXVII Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej i VII Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej” Stowarzyszenie PRO KULTURA	2020,00	2020,00	2,76	800,00	2822,76
4.	„XVII Polish Boogie Festival” Stowarzyszenie PRO KULTURA	21630,00	21630,00	139456,95	47250,00	208336,95

5.	„Obchody XIX Dni Kultury Francuskiej w Człuchowie oraz zorganizowanie VII Konkursu Piosenki Francuskiej im. Jagody Loroch” Człuchowskie Towarzystwo Polsko-Francuskie	5000,00	5000,00	1510,36	1500,00	8010,36
6.	„Słodkości na Dzień Niepodległości” Zarząd SKT nr 131 STO w Człuchowie	1000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7.	„Lawendowy Jarmark św. Jakuba” Stowarzyszenie Sabat Szebowych	5000,00	5000,00	0,00	2800,00	7800,00
8.	„Warsztaty perkusyjne z Maciejem Ślimakiem Starostą w Człuchowie” Stowarzyszenie Anatomia Rocka	0	-	-	-	-
9.	„Zdalne warsztaty modelarskie dziedzictwa architektonicznego” Stowarzyszenie „GD”	0	-	-	-	-
Razem		38 000,00	37 000,00	142 215,98	52 950,00	232 165,98

Źródło: oprac. wł. UM.

Tabela 25. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Lp.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja	dotacja wykorzystana	udział własny finansowy	udział własny osobowy lub rzeczowy	całkowity koszt realizowanego zadania
1.	„Abstynencja wśród społeczeństwa = dobro społeczne” Klub Abstynenta „KROKUS”	26550,00	26550,00	11481,28	3998,58	42029,86
2.	„Amatorska Liga Koszykówki” CKK ORŁY Człuchów	3450,00	3450,00	1811,00	2400,00	7661,00
3.	„Półkolonia żeglarska” Klub Żeglarski VI KING	4000,00	4000,00	3091,70	9420,00	16511,70
4.	„Sportowe wakacje na powietrzu” Miejskie Stowarzyszenie Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki w Człuchowie	2000,00	2000,00	0,85	500,00	2500,85
5.	„Sportowe wakacje” Człuchowski Międzyszkolny Klub Lekkoatletyczny	4000,00	4000,00	816,00	2000,00	6816,00



6.	„Sportowe Lato w mieście 2021” YACHT KLUB Człuchów	4000,00	2937,33	500,00	3000,00	6437,33
7.	„Piknik streetballowy” CKK ORŁY CZŁUCHÓW	1500,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8.	„Wakacyjny obóz sportowo-pożarniczy” Ochotnicza Straż Pożarna w Człuchowie	4000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9.	„Wakacje na sportowo” UKS Zespołu Szkół Sportowych	3000,00	3000,00	0,00	4200,00	7200,00
10.	„Wakacje w kajaku 2021” Międzyszkolny Klub Sportowy „Polstyr” Człuchów	2000,00	2000,00	0,00	5000,00	7000,00
11.	„Wakacyjny akrobatyczny obóz sportowy” Stowarzyszenie Sparta Sport Squad	0 (oferta odrzucona z przyczyn formalnych)	-	-	-	-
Razem		54 500,00	47 937,33	17 700,83	30 518,58	96 156,74

Źródło: oprac. wł. UM.

Tabela 26. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu ochrony i promocji zdrowia.

Lp.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja	dotacja wykorzystana	udział własny finansowy	udział własny osobowy lub rzeczowy	całkowity koszt realizowanego zadania
1.	„Zrozumieć cukrzycę” Polskie Stowarzyszenie Diabetyków w Człuchowie	1000,00	1000,00	1413,84	0,00	2413,84
2.	„Widzieć więcej – Integracja osób niewidomych i tracących wzrok” Polski Związek Niewidomych Okręg Pomorski	1000,00	1000,00	300,19	200,00	1500,19
3.	„Doposażenie Człuchowskiego Stowarzyszenia Honorowych Dawców Krwi” Człuchowskie Stowarzyszenie Honorowych Dawców Krwi	1000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem		3 000,00	2 000,00	1 714,03	200,00	3 914,03

Źródło: oprac. wł. UM.

Tabela 27. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego.

L.p.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja	dotacja wykorzystana	udział własny finansowy	udział własny osobowy lub rzeczowy	całkowity koszt realizowanego zadania
1.	„Patrowanie akwenów wodnych na terenie Człuchowa” Polski Związek Wędkarski Okręg Słupski Koło w Człuchowie	8400,00	8400,00	10100,00	0,00	18500,00
2.	„Zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających na sprzęcie i kąpiących się nad Jeziorem Rychnowskim” Człuchowskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	1600,00	1600,00	2993,76	7500,00	12093,76
Razem		10 000,00	10 000,00	13 093,76	7 500,00	30 593,76

Źródło: oprac. wł. UM.

Tabela 28. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

L.p.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja	dotacja wykorzystana	udział własny finansowy	udział własny osobowy lub rzeczowy	całkowity koszt realizowanego zadania
1.	„Zdrowe i szczęśliwe zwierzęta” Towarzystwo Opieki nad zwierzętami w Polsce Oddział w Człuchowie	3000,00	3000,00	1100,00	0,00	4100,00

Źródło: oprac. wł. UM.

W pierwszym konkursie **przyznano 369 000,00 zł**, z czego **rozliczono 337 261,00 zł**.

Tabela 29. Rozliczenie dotacji z Konkursu I.

L.p.	Zakres/obszar priorytetowy	przyznana dotacja	dotacja wykorzystana	udział własny finansowy	udział własny osobowy lub rzeczowy	całkowity koszt realizowanego zadania
1.	wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	260 500,00	237 323,67	112 903,38	97 132,50	447 359,55



2.	kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej	38 000,00	37 000,00	142 215,98	52 950,00	232 165,98
3.	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym	54 500,00	47 937,33	17 700,83	30 518,58	96 156,74
4.	ochrona i promocja zdrowia	3 000,00	2 000,00	1 714,03	200,00	3 914,03
5.	porządek i bezpieczeństwo publiczne	10 000,00	10 000,00	13 093,76	7 500,00	30 593,76
6.	ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrody	3000,00	3000,00	1100,00	0,00	4100,00
Razem		369 000,00	337 261,00	288 727,98	188 301,08	814 290,06

Źródło: oprac. wł. UM.

Kilka organizacji pozarządowych zrezygnowało z realizacji zaplanowanych działań z powodu pandemii koronawirusa, kilka musiało zwrócić część dotacji z powodu wydatkowania niezgodnie z przeznaczeniem. W sumie zwrócono gminie 31 739,00 zł. Dzięki wsparciu finansowemu w kwocie 337 261,00 zł, zrealizowano zadania o łącznej wartości 814 290,06 zł.

Konkurs II

Zarządzeniem Nr 0050.61.2021 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 6 maja 2021 r. ogłoszono i przeprowadzono otwarty konkurs ofert na powierzenie realizacji zadania publicznego Gminy Miejskiej Człuchów z zakresu rewitalizacji. Zgodnie z zapisami ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie, zarządzeniem Nr 0050.65.2021 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 14 maja 2021 r. ogłoszono nabór do komisji konkursowej, a zarządzeniem Nr 0050.68.2021 z dnia 31 maja 2021 r. powołano komisję konkursową ds. opiniowania. W skład komisji weszło trzech przedstawicieli Gminy Miejskiej.

Na konkurs z rewitalizacji wpłynęła jedna oferta, którą po negocjacjach z organizacją pozarządową w sprawie wykonania zadania, rekomendowano do sfinansowania. Zarządzeniem Nr 0050.69.2021 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 11 czerwca 2021 r. rozstrzygnięto otwarty konkurs ofert. Podpisano jedną umowę na realizację zadania publicznego na kwotę 89 000,00 zł.

Tabela 30. Dotacja na zadanie z zakresu rewitalizacji.

Lp.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja	dotacja wykorzystana	udział własny finansowy	udział własny osobowy lub rzeczowy	całkowity koszt realizowanego zadania
1.	„Rewitalizacja sześciu podwórek, terenów zielonych Śródmieścia w Człuchowie” Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Rolnictwa Oddział Słupsk	89 000,00	89 000,00	0	0	89 000,00

Źródło: oprac. wł. UM.

Zadanie było realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie, na obszarze zdegradowanym podlegającym rewitalizacji ustalonym na podstawie uchwały Nr XIX.134.2016 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Człuchowie. Zadanie odbyło się dzięki realizacji projektu „Rewitalizacja Śródmieścia w Człuchowie” dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 i budżetu państwa. Zadanie zostało wykonane i rozliczone poprawnie.

Konkurs III

Zarządzeniem Nr 0050.93.2021 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 29 lipca 2021 r. ogłoszono i przeprowadzono otwarty konkurs ofert na powierzenie realizacji zadania publicznego Gminy Miejskiej Człuchów z zakresu rewitalizacji pn. „Zielona zdrowa sobota”. Zgodnie z zapisami ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie, zarządzeniem Nr 0050.94.2021 Burmistrza z dnia 30 lipca 2021 r. ogłoszono nabór do komisji konkursowej, a zarządzeniem Nr 0050.100.2021 z dnia 24 sierpnia 2021 r. powołano komisję konkursową ds. opiniowania ofert. W skład komisji weszło trzech przedstawicieli Gminy Miejskiej.

Na zadanie pn. „Zielona zdrowa sobota” wpłynęły dwie oferty. Jedną z nich rekomendowano do sfinansowania, druga została odrzucona z powodu błędów formalnych. Zarządzeniem Nr 0050.103.2021 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 26 sierpnia 2021 r. rozstrzygnięto otwarty konkurs ofert. Podpisano jedną umowę na realizację zadania publicznego na kwotę 5 000,00 zł.



Tabela 31. Dotacja na zadanie z zakresu realizacji zadania „Zielona zdrowa sobota”.

Lp.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja	dotacja wykorzystana	udział własny finansowy	udział własny osobowy lub rzeczowy	całkowity koszt realizowanego zadania
1.	„Zielona zdrowa sobota” Stowarzyszenie Pro Kultura	5 000,00	4 919,98	0	0	4 919,98
2.	„Centrum zrównoważonego rozwoju. Okrągły stół dla Puszczy Białowieskiej. www.FestiwalPuszczy Białowieskiej.pl www.FestiwalBialowieski.pl WWW.FestiwalZubra.pl ww.ForestFestival.eu” Fundacja Instytut Białowieski	0 (oferta odrzucona z przyczyn formalnych)	-	-	-	-

Źródło: oprac. wł. UM.

Zadanie było realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Śródmieścia w Człuchowie, na obszarze zdegradowanym podlegającym rewitalizacji ustalonym na podstawie uchwały Nr XIX.134.2016 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Człuchowie. Zadanie „Zielona zdrowa sobota” zostało wykonane i rozliczone poprawnie, zwrot 80,02 zł wynikał z wydatkowania niezgodnie z przeznaczeniem.

18.2.1.2. Tryb pozakonkursowy

Równoległe do trybu konkursowego organizacje mogły składać oferty na tzw. małe dotacje. Ustawa o pożytku publicznym i o wolontariacie umożliwia zlecenie zadania publicznego z pominięciem trybu konkursowego, gdy spełnione są łącznie następujące warunki: wysokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego nie przekracza 10 000,00 zł, termin realizacji zadania nie przekracza 90 dni, łączna kwota środków finansowych przekazywanych przez gminę tej samej organizacji pozarządowej i temu samemu innemu podmiotowi w tym samym roku kalendarzowym, nie przekracza kwoty 20 000,00 zł.

W 2021 r. na małe dotacje przeznaczono środki w wysokości **17 000,00 zł**. W trybie pozakonkursowym złożono 5 ofert, czterem przyznano dofinansowanie, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Dotacje na realizację zadań publicznych przyznane w trybie pozakonkursowym tzw. małe dotacje.

L.p.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja	dotacja wykorzystana	udział własny finansowy	udział własny osobowy lub rzeczowy	całkowity koszt realizowanego zadania
1.	„Mistrzowie akrobatyki” Stowarzyszenie Sparta Sport Squad	7500,00	6400,48	1200,00	4200,00	11800,48
2.	„Konsekwencja siłą sukcesu” Stowarzyszenie Obudź w Sobie Potencjał	4000,00	4000,00	0,00	800,00	4800,00
3.	„Wakacyjny warsztat teatralny Bajka o szczęściu” Stowarzyszenie PRO KULTURA	2000,00	2000,00	0,31	400,00	2400,31
4.	„Obóz akrobatyczny – wakacje 2021” Stowarzyszenie Sparta Sport Squad	3500,00	3500,00	4200,00	0	7700,00
5.	„Sieć życia” Krajowy Sztab Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej	0	-	-	-	-
Razem		17 000,00	15 900,48	5400,31	5400,00	26 700,79

Źródło: oprac. wł. UM.

W ramach trybu pozakonkursowego **przyznano 17 000 zł**, z czego **rozliczono 15 900,48 zł**.

18.2.2. Rozliczenie przyznanych dotacji

W 2021 roku na realizację zadań publicznych Gminy Miejskiej Człuchów przekazano dofinansowanie w wysokości 480 000,00 zł. W odpowiedzi na **trzy konkursy** wpłynęło **48 ofert** oraz w trybie pozakonkursowym na tzw. **małe dotacje** złożono **5 ofert**, łącznie stanowiło to **53 oferty**. Umowy podpisano na realizację 42 zadań z trybu konkursowego i 4 z trybu małych dotacji. Łącznie, przy dofinansowaniu w wysokości **447 081,46 zł**, organizacje pozarządowe zrealizowały **41** zadań publicznych na całkowitą kwotę **934 910,83 zł**. Pięć zadań nie zostało zrealizowanych z powodu obostrzeń związanych z pandemią koronawirusa. Pozostałe niewykorzystane środki oraz te wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem w wysokości 32 918,54 zł zostały zwrócone.



Tabela 33. Rozliczenie dotacji przyznanych organizacjom pozarządowym w 2021 r.

Lp.	Zadanie / stowarzyszenie	przyznana dotacja	dotacja wykorzystana	udział własny finansowy	udział własny osobowy lub rzeczowy	całkowity koszt realizowanego zadania
1.	Konkurs I	369 000,00	337 261,00	288 727,98	188 301,08	814 290,06
2.	Konkurs II	89 000,00	89 000,00	0	0	89 000,00
3.	Konkurs III	5 000,00	4 919,98	0	0	4 919,98
4.	Małe dotacje	17 000,00	15 900,48	5400,31	5400,00	26 700,79
Razem		480 000,00	447 081,46	294 128,29	193 701,08	934 910,83

Źródło: oprac. wł. UM.

18.2.3. Współpraca pozafinansowa

Realizując program współpracy Gmina Miejska Człuchów realizowała następujące formy współpracy pozafinansowej:

- 1) wzajemne informowanie się o planowanych działaniach na miejskiej stronie internetowej w zakładce „współpraca z NGO”, zamieszczony jest tu także program współpracy oraz wszelkie informacje na temat otwartego konkursu ofert i pozakonkursowego trybu otrzymania dotacji;
- 2) informacje na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Człuchowie <http://bip.czluhow.pl/>;
- 3) konsultowanie projektu „Rocznego Programu Współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z Organizacjami Pozarządowymi na 2021 rok”;
- 4) udostępnianie lokali na działalność organizacji pozarządowych;
- 5) pomoc i wsparcie dla organizacji przy tworzeniu ofert i sprawozdań;
- 6) mailing informacyjny.

18.2.4. Osiągnięte wskaźniki i podsumowanie

Cele założone w „Programie współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na 2021 rok” zostały zrealizowane. Osiągnięto następujące wskaźniki:

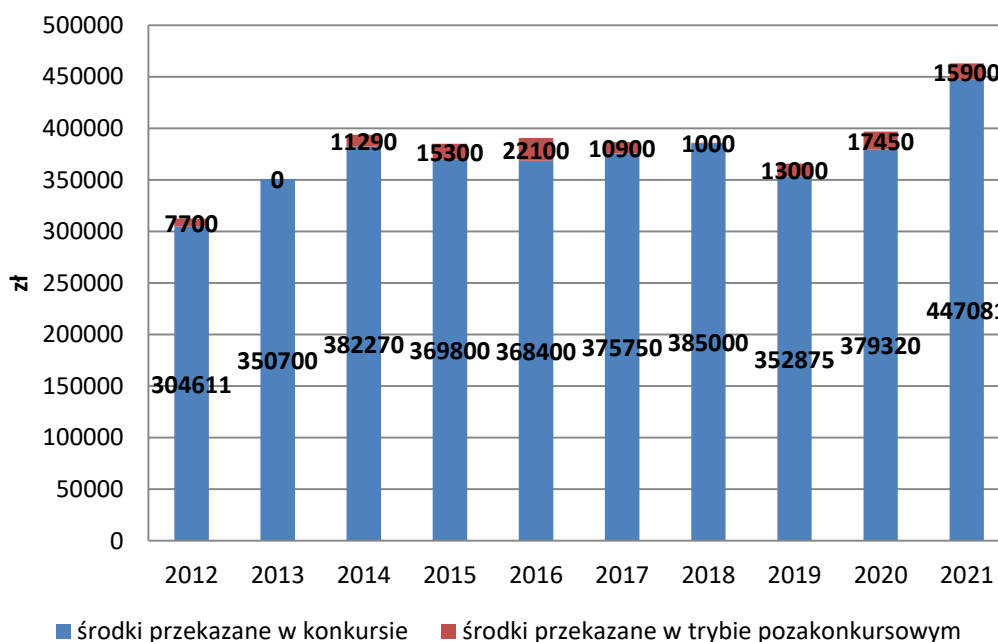
- liczba ogłoszonych otwartych konkursów: 3;
- liczba ofert złożona w otwartych konkursach: 48;
- liczba zawartych umów na realizację zadania publicznego: 45 (z otwartych konkursów: 41 i w trybie pozakonkursowym: 4);
- liczba umów, które nie zostały zrealizowane (rozwiązane, zerwane lub unieważnione): 0;
- liczba organizacji, które zrezygnowały z dotacji przed podpisaniem umowy: 1;
- liczba umów zawarta w formie wsparcia: 43;
- liczba umów zawarta w formie powierzenia: 2;
- liczba umów zawarta na okres dłuższy niż rok: 0;
- liczba organizacji korzystających z dotacji ogółem: 29;
- liczba ofert złożona w trybie małych dotacji: 5;
- liczba zawartych umów w trybie pozakonkursowym: 4;
- liczba organizacji korzystających z małych dotacji: 3;
- liczba organizacji korzystających z dotacji po raz pierwszy w Człuchowie: 1;
- liczba obszarów priorytetowych: 7;
- wysokość środków finansowych przekazanych w poszczególnych obszarach priorytetowych:
 - kultura fizyczna – 272 000,00 zł (260 500,00 zł z konkursu, 11 500,00 zł z małych dotacji),
 - kultura – 38 000,00 zł (z konkursu),
 - zdrowie – 3 000,00 zł (z konkursu),
 - przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom – 65 000,00 zł (59 500,00 zł z konkursu, 5 500,00 zł z małych dotacji),
 - bezpieczeństwo – 10 000,00 zł (z konkursu),
 - ekologia – 3 000,00 zł (z konkursu),
 - rewitalizacja – 89 000,00 zł (z konkursu);
- wysokość budżetowych środków finansowych przeznaczonych na realizację programu współpracy: 480 000,00 zł;
- wysokość budżetowych środków finansowych przekazanych na realizację programu: 480 000 zł, w tym w otwartym konkursie ofert: 463 000,00 zł;
- wysokość środków finansowych przekazanych na małe dotacje: 17 000,00 zł;



- liczba zrealizowanych umów w ciągu roku, na które udzielono dotacji:
 - do 1000 zł – 6;
 - od 1001 do 5000 zł – 29;
 - powyżej 5001 zł – 11;
- zasięg działań organizacji w ramach realizacji zadania:
 - lokalny – 40;
 - ogólnopolski – 5 (Mistrzostwa Polski w Motocrossie, Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej, Regaty żeglarskie, Lawendowy Jarmark św. Jakuba, Konkurs Piosenki Francuskiej);
 - międzynarodowy – 1 (Polish Boogie Festival).

W 2021 r. przekazano organizacjom pozarządowym najwięcej środków finansowych na realizację zadań publicznych Gminy Miejskiej Człuchów w ostatnim dziesięcioleciu. Poziom tych środków przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17. Środki przekazane organizacjom pozarządowym na przestrzeni lat 2012–2021.



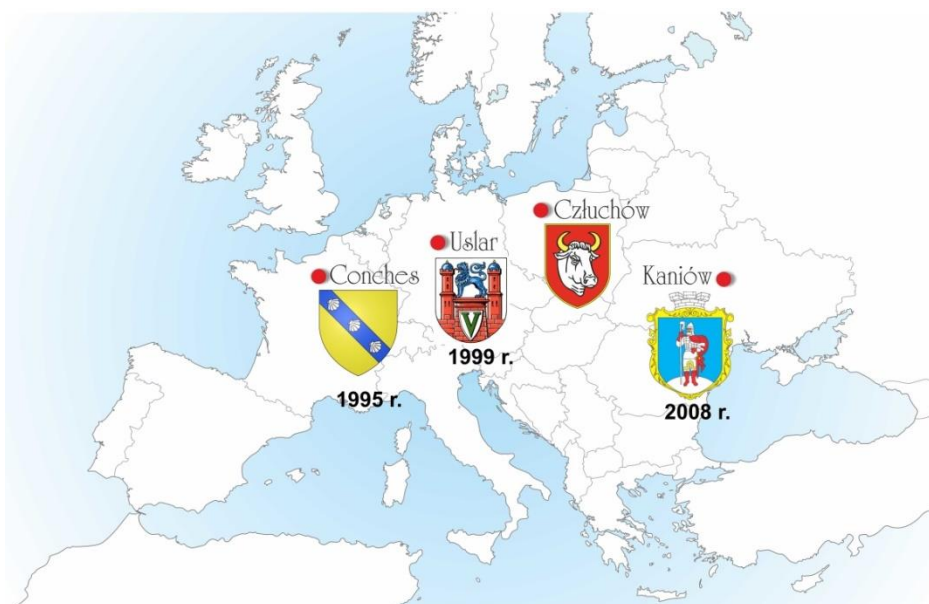
Źródło: opracowanie wł. UM.

18.3. Współpraca z zagranicznymi miastami partnerskimi

Człuchów utrzymuje międzynarodowe partnerskie stosunki z miastami: Conches-en-Ouche we Francji (od 1995 r.), Uslar w Niemczech (od 1999 r.) oraz z miastem Kaniów na Ukrainie (od 2008 r.).

Zawarte porozumienia określiły płaszczyzny współpracy, kładąc nacisk m.in. na wymianę doświadczeń z zakresu działania jednostek samorządu terytorialnego, kultury, sportu i turystyki. Ważnym elementem współpracy stały się wymiany młodzieży. Uczniowie człuchowskich szkół mają okazję uczestniczyć w międzynarodowych projektach i poznawać tradycje i współczesność naszych miast partnerskich. Dzięki bezpośrednim kontaktom młodzież weryfikuje wzajemne stereotypy postrzegania innych narodów i buduje współczesny wizerunek świata. Wspólne spotkania dają też sposobność do odkrywania wspólnych pasji i przekraczania barier kulturowych. Często współpraca międzynarodowa sięga jednak szerzej – obejmuje m.in. udział w festiwalach, konkursach, wydarzeniach samorządowych czy przedsięwzięciach kulturalnych.

Rysunek 13. Lokalizacja miast partnerskich Człuchowa na mapie Europy.



Źródło: oprac. wł.

W roku 2021 współpraca z miastami partnerskimi była mocno ograniczona przez pandemię koronawirusa SARS-CoV-2. Odbył się tylko jeden wyjazd zagraniczny oraz kilka wizyt delegacji w Człuchowie. W dniach 10–13 września Burmistrz Człuchowa wraz



z delegacją radnych udał się do Conches we Francji na uroczyste obchody urodzin miasta. Była to także pierwsza oficjalna wizyta od czasu objęcia stanowiska mera przez Jérôme'a Pasco (maj 2020 r.) i okazja do złożenia mu osobistych gratulacji.

W ciągu całego roku gościliśmy w Człuchowie również kilka nieoficjalnych wizyt delegacji z ukraińskiego miasta Kaniów.

Oprócz współpracy między samorządami, bardzo aktywnie rozwinęła się działalność organizacji pozarządowych. Szczególnie intensywnie działa Człuchowskie Towarzystwo Polsko–Francuskie, które corocznie organizuje Dni Kultury Francuskiej, konkurs piosenki francuskiej czy wymianę rodzin.

Dnia 9 października 2021 r. w Człuchowie odbyły się XX Dni Kultury Francuskiej oraz obchody jubileuszu 25–lecia istnienia Towarzystwa. Na scenie wystąpili uczestnicy VIII Konkursu Piosenki Francuskiej im. Jadwigi Loroche, Przemysław Siciarz oraz zespół „L'aperitif” (Daria Zaradkiewicz – wokal, Paweł A. Nowak – akordeon, Paweł Urowski – kontrabas).

Fot. 12. Obchody XX Dni Kultury Francuskiej.



Źródło: facebook Człuchowskiego Towarzystwa Polsko–Francuskiego.

Na uroczystościach obecni byli: Alain Mompert – konsul honorowy Francji na Pomorzu wraz z małżonką oraz Georges Diener – dyrektor Instytutu Francuskiego w Polsce oraz Radca ds. współpracy kulturalnej Ambasady Francji w Warszawie oraz Czesław Selke – Prezes Chojnickiego Towarzystwa Francuskiego.

SPIS TABEL

Tabela 1. Budżet Gminy Miejskiej Człuchów w 2021 r.	24
Tabela 2. Wykonanie wydatków według poszczególnych rodzajów w 2021 r.	25
Tabela 3. Przychody i rozchody budżetu w 2021 r.	28
Tabela 4. Zobowiązania Gminy Miejskiej Człuchów w 2021 r.	28
Tabela 5. Lista wniosków o ujęcie zadania w budżecie obywatelskim 2021 Gminy Miejskiej Człuchów.	57
Tabela 6. Wstępna lista wniosków rekomendowanych do poddania pod głosowanie w Człuchowskim Budżecie Obywatelskim 2021.	58
Tabela 7. Liczba oddanych głosów na poszczególne propozycje złożone do Człuchowskiego Budżetu Obywatelskiego 2021.	61
Tabela 8. Koszty wykonania zadań wyłonionych do realizacji w ramach Człuchowskiego Budżetu Obywatelskiego 2018.	63
Tabela 9. Udziały Gminy Miejskiej Człuchów w spółkach komunalnych.	67
Tabela 10. Struktura zatrudnienia w Środowiskowym Domu Samopomocy w Człuchowie w 2021 r.	70
Tabela 11. Wykaz imprez rekreacyjno–sportowych zorganizowanych przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie w 2021 r.	75
Tabela 12. Wykonanie wydatków inwestycyjnych Gminy Miejskiej Człuchów na dzień 31 grudnia 2021 r.	107
Tabela 13. Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Człuchów w 2021 r.	117
Tabela 14. Stawki czynszowe w zasobie mieszkaniowym Gminy Miejskiej Człuchów...118	
Tabela 15. Odpady komunalne przekazane do ZZO Nowy Dwór w 2021 r.	120
Tabela 16. Rodzaje terenu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenie Człuchowa.	131
Tabela 17. Wyniki egzaminu klas VIII na tle kraju, województwa itd.	133
Tabela 18. Chronologiczny wykaz działań kulturalnych, artystycznych i rozrywkowych o charakterze publicznym zorganizowanych przez MDK w 2021 r.	150
Tabela 19. Struktura czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Człuchowie wg wieku.	152
Tabela 20. Wypożyczenia książek w 2021 r. według rodzaju literatury.	153



Tabela 21. Wydawnictwa własne Urzędu Miejskiego w Człuchowie w 2021 r.	164
Tabela 22. Informator Burmistrza i Rady Miejskiej w Człuchowie „Prosto z Ratusza” w 2021 r.	165
Tabela 23. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej.	175
Tabela 24. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej.	177
Tabela 25. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.	178
Tabela 26. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu ochrony i promocji zdrowia.	179
Tabela 27. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego.	180
Tabela 28. Dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego.	180
Tabela 29. Rozliczenie dotacji z Konkursu I.	180
Tabela 30. Dotacja na zadanie z zakresu rewitalizacji.	182
Tabela 31. Dotacja na zadanie z zakresu realizacji zadania „Zielona zdrowa sobota”.	183
Tabela 32. Dotacje na realizację zadań publicznych przyznane w trybie pozakonkursowym tzw. małe dotacje.	184
Tabela 33. Rozliczenie dotacji przyznanych organizacjom pozarządowym w 2021 r.	185

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy w ostatnim dniu roku w latach 2017–2021.	19
Wykres 2. Udział ludności Człuchowa według ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w latach 2012–2021.	20
Wykres 3. Podmioty gospodarcze według rejestru REGON w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2011–2021.	21
Wykres 4. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w Człuchowie w 2021 r. pod względem liczby zatrudnionych osób.	22

Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych oraz nowo zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2014–2021.....	23
Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w latach 2012–2021.....	23
Wykres 7. Struktura dochodów Gminy Miejskiej Człuchów w 2021 r.	29
Wykres 8. Struktura wydatków Gminy Miejskiej Człuchów w 2021 r.	29
Wykres 9. Wykonanie dochodów i wydatków budżetu Gminy Miejskiej Człuchów – kwotowo w milionach złotych w latach 2018–2021.	30
Wykres 10. Wykonanie dochodów i wydatków budżetu Gminy Miejskiej Człuchów – procentowo w stosunku do planu w latach 2018–2021.	30
Wykres 11. Koszty pobytu w DPS ponoszone przez MOPS w Człuchowie w latach 2005–2021.	86
Wykres 12. Wydatki inwestycyjne Gminy Miejskiej Człuchów w latach 2012–2020 (w mln zł).....	109
Wykres 13. Ogólna struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Miejskiej Człuchów w 2021 r. (w ha i %).	113
Wykres 14. Struktura odpadów przekazanych do ZZO Nowy Dwór w 2021 r. z miasta Człuchów.	121
Wykres 15. Środki przeznaczone na dotacje dla organizacji pozarządowych w podziale na zadania.	174
Wykres 16. Ilość ofert złożonych w poszczególnych priorytetach w konkursie I.	175
Wykres 17. Środki przekazane organizacjom pozarządowym na przestrzeni lat 2012–2021.	187

SPIS FOTOGRAFII

Fot. 1. Zadanie „Elektryfikacja i monitoring części działki nr 1098 jako zaplecza terenów sportowo – rekreacyjnych – ul. Kamienna” po realizacji.	63
Fot. 2. Boisko na os. Sikorskiego (w trakcie i po wykonaniu inwestycji).	64
Fot. 3. Minisiłownia przy Szkole Podstawowej nr 1.....	64
Fot. 4. Aleja Lawendowa – przed i po wykonaniu prac.....	103
Fot. 5. Ulica Kościuszki przed i podczas przebudowy.	104



Fot. 6. Ulica Raclawicka podczas przebudowy.....	104
Fot. 7. Ulica Bema przed i podczas przebudowy	105
Fot. 8. Sięgacz przy ul. Leśnej w trakcie remontu.	105
Fot. 9. Budynek przy ul. Słowackiego 16 / Felczaka 1 w trakcie remontu.	106
Fot. 10. Prace budowlane na stadionie OSiR.	107
Fot. 11. IX Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba, 25 lipca 2021 r.	168
Fot. 12. Obchody XX Dni Kultury Francuskiej.	189

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Człuchowa na tle Polski i województwa pomorskiego.	10
Rysunek 2. Mapa powiatu człuchowskiego.	10
Rysunek 3. Człuchów – zarys granic miasta.	11
Rysunek 4. Przebieg DK 22 i DK 25, przecinających się w Człuchowie.	12
Rysunek 5. Położenie Człuchowa względem większych ośrodków miejskich.	14
Rysunek 6. Wzór herbu i flagi Człuchowa.	35
Rysunek 7. Plakat zachęcający do wzięcia udziału w głosowaniu.	60
Rysunek 8. Wyniki głosowania.	62
Rysunek 9. Zasięg Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich.	125
Rysunek 10. Zasięgi miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na tle miasta.	130
Rysunek 11. Lokalizacja miast partnerskich Człuchowa na mapie Europy.	188

